T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖRGÜN/GENEL MÜZİK EĞİTİMİNİN KAZANIMLARI AÇISINDAN OKUL ÇALGILARININ EĞİTİM AMAÇLI İNCELENMESİ

K. SABUTAY ALTIN

TEZ DANIŞMANI
Dr. Öğr. Üye. H. YILMAZ KÜÇÜKÖNCÜ

EDİRNE 2019

T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

K.SABUTAY ALTIN tarafından hazırlanan **ÖRGÜN/GENEL MÜZİK EĞİTİMİNİN KAZANIMLARI AÇISINDAN OKUL ÇALGILARININ EĞİTİM AMAÇLI İNCELENMESİ** Konulu **Yüksek Lisans** tezinin Sınavı, Trakya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 19-6 maddeleri uyarınca **27.11.2019 Çarşamba** günü saat 15:30'da yapılmış olup, yüksek lisans tezinin *.....Kabul Edilmesine..... **OYBİRLİĞİ/~~OYÇOKLUĞU~~** ile karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ	**KANAAT**	**İMZA**
Dr.Öğr.Üy. H.Yılmaz KÜÇÜKÖNCÜ	Kabul Edilmesine	
Doç.Dr. Begüm AYTEMUR	Kabul Edilmiştir	
Dr. Öğr. Üy. Özlem TUZCU	Kabul Edilmiştir	

* Jüri üyelerinin, tezle ilgili kanaat açıklaması kısmında "Kabul Edilmesine/Reddine" seçeneklerinden birini tercih etmeleri gerekir.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
DOĞRULUK BEYANI

Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında, tüm verilerin bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini, kullanılan verilerde tahrifat yapılmadığını, tezin akademik ve etik kurallara uygun olarak yazıldığını, kullanılan tüm literatür bilgilerinin bilimsel normlara uygun bir şekilde kaynak gösterilerek ilgili tezde yer aldığını ve bu tezin tamamı ya da herhangi bir bölümünün daha önceden Trakya Üniversitesi ya da farklı bir üniversitede tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

27 /12 /2019

Tezin Adı: Örgün/Genel Müzik Eğitiminin Kazanımları Açısından Okul Çalgılarının Eğitim Amaçlı İncelenmesi

Hazırlayan: K.Sabutay ALTIN

ÖZET

Bireyin bilişsel ve devinişsel becerilerinin gelişmesine ve duyuşsal yeterliklerinin aktif duruma gelerek sanatsal farkındalıkların oluşmasına önemli biçimde katkı sağlayan çalgı eğitimi, örgün öğretim sürecindeki müzik dersleri için vazgeçilemez bir unsurdur. Bu bağlamda okullarımızdaki müzik derslerinde öğretilmesi gereken çalgıların kullanımı ve öğretmenlerin kullandıkları çalgıların günümüze ait durum belirlemesi tezimizin ana konusudur. Müzik öğretmenlerinin öğrenim hayatlarındaki eşlik yapma ve okul çalgılarını kullanma kazanımlarının neler olduğu belirlenmeye çalışılmış, bu kazanımlarla öğretmenlerin okullardaki çalgı öğretimi uygulamalarına yönelik ilgileşim araştırılmış ve kuramsal çerçevede yorumlanmıştır. Bu kapsamda örgün öğretim programları ve öğretmen yetiştirme programları taranmış ve Marmara Bölgesi'nde ulaşılabilinen beş il ve bağlı ilçelerinden rastlamsal olarak seçilen örgün/genel eğitim kurumlarından dört özel, kırk iki devlet toplam kırk altı okulda, seksen bir görüşmeciden yarı yapılandırılmış görüşme yöntemiyle sesli ve görüntülü kayıtlar alınmıştır. Üç ses kaydının deşifresi yapılmış olup fotoğraflanan müzik materyallerinin on yedi örneğine yer verilmiştir. Bu araştırmada, öğretmenlerin karşılaştıkları çalgı çeşitliliği/kullanımı/öğretimi konularındaki problemlere ilişkin yaklaşımlar değerlendirilmiş, çalgı öğretimine ilişkin bulgu ve yorumlar ışığında öğretmenlere, yeni yaklaşım ve önerilerde bulunularak yol gösterilmek istenmiştir. Araştırmanın zorunlu müzik öğretimi sürecine ilişkin hazırlanması planlanan ders programlarına ve uygulamasına da kaynak olması amaçlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Örgün Eğitim, Öğretim Programı, Genel Müzik Eğitimi, Ders Programı, Çalgı Eğitimi.

Name of the Thesis: Examination of School İnstruments for Educational Purposes In Terms of Achievements of Formal/General Music Education Earnings.

Prepared By: K.Sabutay ALTIN

ABSTRACT

Instrument education, which contributes significantly to the development of the cognitive and psychomotor skills of the individual and the formation of artistic awareness by activating the affective competences, is an indispensable element for the music courses in the formal education process. In this context, the main subject of our thesis is the use of the instruments that should be taught in the music lessons in our schools and the determination of the current situation of the instruments used by the teachers. It has been tried to determine what are the achievements of music teachers to accompany and use school instruments in their learning lives, and the relationship between these gains and their application to the teaching of instruments in schools has been researched and interpreted in the theoretical framework. In this context, formal education programs and teacher training programs were screened and four private, forty-two state / randomly selected formal / general education institutions from five provincial and affiliated districts in the Marmara Region were accessed from eighty-one interviewers by semi-structured interview method. records were taken. Three audio recordings were decoded and seventeen samples of photographed music materials were included. In this research, approaches to problems related to instrument diversity / usage / teaching faced by teachers were evaluated and teachers were asked to be guided by making new approaches and suggestions in the light of findings and comments about instrument teaching. The aim of the study is to be the source of the curriculum and application of the planned music teaching process.

Key Words: Formal Education, Curriculum, General Music Education, Syllabus, Instrument Training.

ÖN SÖZ

Günlük hayatın içerisine nüfuz edebilen önemli alanlardan bir tanesi sanat eğitimi ve müzik eğitimidir. Ses bir fizik olayıdır ve potansiyel enerjiye sahiptir. Doğanın dengesi içinde potansiyel enerji sürekli olarak kinetik enerjiye dönüşür. Bu çerçevede müziğin ham maddesi ses olduğu için müzik de doğal olarak ses enerjisine sahiptir. "*Müzik ruhun gıdasıdır*" tanımlamasından da anlaşılacağı üzere müzik insanın doğal bir ihtiyacıdır. Bu nedenle insanların psikolojik-ruhsal doyumlarını karşılamak için müziğe gereksinimleri vardır. Nasıl ki yemek yemek, su içmek, nefes almak fiziksel ihtiyaçları karşılamak üzere gerekliyse müzik dinlemek, müzik yapmak da ruhsal ihtiyaçları karşılamak için gerekli bir olgudur. Müzik ham maddesi ses olan bir sanat alanıdır. İnsan içine doğup yaşadığı, geliştiği, doğal çevresinden elde ettiği ve bilişsel alan özellikleriyle analiz edip, tanımaya çalışıp depoladığı, kazanımlara dönüştürdüğü her tür veriyi toplumsal ve sosyo-kültürel çevresiyle iletişimde bulunmak için kullanır. Bu veriler onun fiziksel ve ruhsal ihtiyaçlarını karşılaması açısından devinişsel alanda davranışa dönüştürülür. Bireyin içinde bulunduğu bütün çevrelerden elde ettiği veriler, duyuşsal alanda duyguların oluşmasını sağlar. Bu verilerin frekansları, salgı bezlerinin rezonans frekansıyla uyumlu olduğu oranda olumlu duygulara dönüşür. Buraya kadar ifade etmeye çalıştığımız gibi müzik sanatı; öncelikle birey olarak her insanın, sonra onun oluşturduğu toplumların ve onların birbirleriyle olan ilişkilerine bağlı olarak oluşan sosyo-kültürel iletişimlerinin yapılanması ve gelişmesi anlamında gerçekten çok önemli bir yere sahiptir.

Toplumsal yapılanma eğitimle gerçekleşir. Eğitim yoluyla öncelikle bireysel olarak her insanın zihinsel, fiziksel ve ruhsal gelişimi hedeflenir. Bunun sağlanması ise toplumun bütün bireylerini kapsayan zorunlu öğretim süreçleriyle sağlanır. Bu süreçlerde bireysel ve toplumsal hedeflerin gerçekleşmesi için çeşitli, birbirleriyle ilişkili fakat bağımsız ders programları hazırlanır ve uygulanır. Bu, okul adı verilen kurumsal yapıda gerçekleştirilen programlı ve zorunlu süreçlere "örgün/genel" eğitim denir. Örgün/genel eğitim sürecinde bireyin zihinsel, fiziksel ve ruhsal gelişimini bütünsel olarak sağlayan derslerden bir tanesi de müzik dersidir. Müzik

dersi programları Milli Eğitim Bakanlığı tarafından oluşturulan komisyonlarca hazırlanır ve okullarda uygulanır. Bu programları uygulamak üzere örgün özel/mesleki/profesyonel müzik ders programlarıyla müzik öğretmeni yetiştirilir. Örgün/genel eğitim süreçlerinde gerçekleştirilen program faaliyetlerinin (hedef, hedef davranış, içerik, konu, öğretme-öğrenme durumları, sınama-ölçme durumları, değerlendirme işlemleri) planlı ve düzenli olmakla birlikte etkililiğinin de yüksek olması beklenir. Bunu gerçekleştirecek kişiler de örgün özel mesleki programlarla yetiştirilen müzik öğretmenleridir. Planlanan programın uygulanması ise öğretmenlerin eğitim süreçlerindeki okul yaşantılarıyla doğrudan ilişkilidir. Müzik dersi bilgilenme, seslendirme ve dinleme etkinlikleriyle gerçekleştirilen eğitim sürecidir. Seslendirme eğitimi, söyleme ve çalgı çalma davranışlarının kazandırılmasına yönelik öğretim etkinliklerinden oluşur.

Bu tez çalışmasında; cumhuriyet döneminde hazırlanan müzik ders programlarındaki çalgı eğitimi öğretim etkinliklerine ilişkin durum tespiti yapabilmek amacıyla, programlarda öğretmenler tarafından kullanılması istenen ve öğrencilerce kullanılması belirtilen çalgıların neler oldukları, bunların ne şekilde hangi kazanımlara yönelik olarak kullanılacağı konuları ve aynı şekilde cumhuriyet döneminin başlangıcından itibaren günümüze kadar bu programların uygulayıcısı olan dolayısıyla çalgı öğretimi yapacak öğretmenlerin; örgün, özel/mesleki öğrenim süreçlerindeki çalgıların neler oldukları ve onların bu öğrenim süreçlerindeki kazanımları da kaynak tarama modeli ve görüşme yöntemleriyle betimlenip kuramsal çerçevede araştırılarak yorumlanmıştır. Marmara Bölgesinden rastlamsal olarak seçilen beş il ve bağlı ilçelerde, yine rastlamsal olarak seçilen örgün/genel eğitim kurumlarından dört özel, kırk iki devlet toplam kırk altı okulda, eğitim süreçlerine dahil olan yetmiş yedi öğretmen ve dört ara eleman toplam seksen bir görüşmeci ile Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Öğretim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nden alınan yazılı, il milli eğitim müdürlükleri ve okul yönetimlerinden ise alınan sözlü izinlerle yarı yapılandırılmış görüşme formları uygulanmış ve sesli-görsel kayıtlar alınmıştır. Yapılan yüz yüze görüşmelerden elde edilen verilere dayalı olarak derslerindeki çalgı öğretimi ve uygulamalarına yönelik düşünce, yaklaşım ve uygulamadaki görünüm durumları belirlenmeye çalışılmıştır. Kaynak tarama ve

görüşme yöntemi dönütlerinden sağlanan bulgular değerlendirilerek kuramsal çerçevede yorumlanmış, sonuç bölümünde ise "*Örgün/Genel Müzik Eğitiminin Kazanımları Açısından Okul Çalgılarının Eğitim Amaçlı İncelenmesi*"nin sonuçları olarak önerilerde bulunulmuştur. Elde edilen verilerin frekans ve yüzde dağılımları tablolarla gösterilmiş ancak araştırmada önemli görülen açık uçlu sorulardan elde edilen ortak ve zıt görüşler maddeler halinde verilmiştir. Ses kaydı deşifresi ile elde edilen veriler ilgili bölümde yazılarak tartışılmış, görsel kayıt altına alınan verilerin analizleri ise fotoğrafların altında verilmiştir. Tez yazma sürecinde benden yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen aileme, Doç. Dr. Begüm AYTEMUR'a, Dr. Öğr. Üyesi Özlem TUZCU'ya ve danışmanım sayın Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Yılmaz KÜÇÜKÖNCÜ' ye teşekkürlerimi borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET……I
ABSTRACT……...II
ÖNSÖZ…..……...…….....III
İÇİNDEKİLER……VI
TABLOLAR LİSTESİ……XI
FOTOĞRAF LİSTESİ……..…….XII

1.GİRİŞ……...…….....1
1.1.PROBLEM CÜMLESİ…….....10
1.2.AMAÇ……...……..10
1.3.ÖNEM……..10
1.4.VARSAYIMLAR……....11
1.5.SINIRLILIKLAR……...11
1.6.TANIMLAR……11

2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE……..14
2.1.ÖRGÜN/GENEL MÜZİK EĞİTİMİ……...14
2.2.MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI……16
2.3.OKUL ÖNCESİ MÜZİK EĞİTİMİ…….....17
2.4.İLKOKUL MÜZİK EĞİTİMİ…….....18
2.5.ORTAOKUL MÜZİK EĞİTİMİ……..19
2.6.LİSE MÜZİK EĞİTİMİ…….....20

3.YÖNTEM…….…….....22
3.1.ARAŞTIRMA MODELİ……22
3.2.EVREN VE ÖRNEKLEM…….22
3.3.VERİLERİN TOPLANMASI……30
3.4.VERİLERİN ANALİZİ……..30

4.CUMHURİYETTEN GÜNÜMÜZE ÖRGÜN/GENEL MÜZİK EĞİTİMİ PROGRAMLARININ AMAÇ, HEDEF VE İLKELERİNİN ÇALGI ÖĞRETİMİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ…….31
4.1.CUMHURİYET DÖNEMİ ÖRGÜN ÖĞRETİM PROGRAMLARI……...31
4.1.1.OKUL ÖNCESİ ÖĞRETİM PROGRAMLARI……..33
4.1.1.1OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI (36–72 AYLIK ÇOCUKLAR İÇİN)-2006…….33
4.1.1.2.OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI-2013……..34
4.1.1.3.ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ MÜZİK ETKİNLİKLERİ MODÜLÜ-2017…….35
4.1.2.İLKOKUL ÖĞRETİM PROGRAMLARI……...36
4.1.2.1.İLKOKUL PROGRAMI-1936……....36
4.1.2.2.İLKOKUL PROGRAMI-1948……....36
4.1.2.3.İLKOKUL PROGRAMI-1968……....38
4.1.2.4.İLKOKUL VE ORTAOKUL PROGRAMI (1,2,3,4,5,6,7. VE 8. SINIFLAR)-2017/2018…….....41
4.1.3.ORTAOKUL ÖĞRETİM PROGRAMLARI……...43
4.1.3.1.ORTAOKUL PROGRAMI-1930……....43
4.1.3.2.ORTAOKUL PROGRAMI-1949……....44
4.1.3.3.ORTAOKUL PROGRAMI-1968……....45
4.1.4.İLKÖĞRETİM PROGRAMLARI……....45
4.1.4.1.İLKÖĞRETİM KURUMLARI MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI-1995…….....45
4.1.4.2.İLKÖĞRETİM MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI (1.–8 .SINIFLAR)-2006……..48
4.1.5.LİSE ÖĞRETİM PROGRAMLARI…….51
4.1.5.1.LİSE ÖĞRETİM PROGRAMI-1952…….....51
4.1.5.2.LİSE ÖĞRETİM PROGRAMI-1973……..51
4.1.5.3.ORTAÖĞRETİM KURUMLARI MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI-1995…….....51
4.1.5.4.ORTAÖĞRETİM MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI (9.–11. SINIFLAR)-2006…….....52

4.1.5.5.ORTAÖĞRETİM MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI-2018…...53
4.2.MESLEKİ KAZANIMLI ÖĞRETMEN YETİŞTİRME ÖĞRETİM PROGRAMLARI…….54
4.2.1.MUSİKİ MUALLİM MEKTEBİ MÜZİK PROGRAMI…….....57
4.2.2.GAZİ ORTA ÖĞRETMEN OKULU VE TERBİYE ENSTİTÜSÜ MÜZİK ŞUBESİ PROGRAMI…….....57
4.2.3.KÖY ENSTİTÜLERİ ÖĞRETİM PROGRAMI…….58
4.2.4.ÖĞRETMEN OKULLARI PROGRAMI…….59
4.2.5.EĞİTİM ENSTİTÜLERİ PROGRAMI……60
4.2.6.EĞİTİM YÜKSEK OKULLARI PROGRAMI……...61
4.2.7. EĞİTİM FAKÜLTELERİ PROGRAMI……61
4.2.7.1.OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ A.B.D. ÖĞRETİM/ÖĞRENİM PROGRAMLARI……..…...61
4.2.7.2.SINIF ÖĞRETMENLİĞİ A.B.D. ÖĞRENİM PROGRAMLARI…….63
4.2.7.3.MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ A.B.D. ÖĞRENİM PROGRAMLARI…..65

5.BULGULAR VE DEĞERLENDİRİLMESİ…….77
5.1.CUMHURİYET DÖNEMİNDE HAZIRLANAN MÜZİK DERS PROGRAMLARINDAKİ BULGULAR……...77
5.1.1.OKUL ÖNCESİ PROGRAMLARI……...77
5.1.1.1.OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI (36-72 AYLIK ÇOCUKLAR İÇİN)- 2006……77
5.1.1.2.OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI-2013……..……....77
5.1.1.3.ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ MÜZİK ETKİNLİKLERİ MODÜLÜ-2017……78
5.1.2.İLKOKUL PROGRAMLARI……78
5.1.2.1.İLKOKUL PROGRAMI – 1936……..78
5.1.2.2.İLKOKUL PROGRAMI – 1948……..79
5.1.2.3.İLKOKUL PROGRAMI – 1968……..80
5.1.2.4.İLKOKUL VE ORTAOKUL PROGRAMI (1,2,3,4,5,6,7 VE 8. SINIFLAR)-2017/2018…….....82
5.1.3.ORTAOKUL PROGRAMLARI……....83

5.1.3.1.ORTAOKUL PROGRAMI – 1930…….83
5.1.3.2.ORTAOKUL PROGRAMI – 1949…….83
5.1.4.İLKÖĞRETİM PROGRAMLARI…….....…….....84
5.1.4.1.İLKÖĞRETİM KURUMLARI MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI-1995….....84
5.1.4.2.İLKÖĞRETİM MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI (1-8. SINIFLAR)-2006.....84
5.1.5.LİSE PROGRAMLARI……...…….…..86
5.1.5.1.ORTAÖĞRETİM KURUMLARI MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI-1995……...….86
5.1.5.2.ORTAÖĞRETİM MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI (9.-11. SINIFLAR)-2006...……....86
5.1.5.3.ORTAÖĞRETİM MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI - 2017/2018……...87
5.2.MESLEKİ KAZANIMLI ÖĞRETMEN YETİŞTİRME PROGRAMLARINDAKİ BULGULAR……..…….…91
5.2.1.MUSİKİ MUALLİM MEKTEBİ……...……....91
5.2.2.GAZİ ORTA ÖĞRETMEN OKULU VE TERBİYE ENSTİTÜSÜ MÜZİK ŞUBESİ……...……...91
5.2.3.KÖY ENSTİTÜLERİ PROGRAMI……..91
5.2.4.ÖĞRETMEN OKULLARI PROGRAMI……...….92
5.2.5.EĞİTİM ENSTİTÜLERİ PROGRAMI……....92
5.2.6.EĞİTİM YÜKSEK OKULLARI PROGRAMI……..92
5.2.7.EĞİTİM FAKÜLTELERİ MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI PROGRAMI……..92
5.2.7.1.OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM/ÖĞRENİM PROGRAMLARI……...92
5.2.7.2.SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ANA BİLİM DALI ÖĞRENİM PROGRAMLARI……92
5.2.7.3.MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ ANA BİLİM DALI ÖĞRENİM PROGRAMLARI…….…93
5.3.GÖRÜŞME UYGULAMASINDAN ELDE EDİLEN BULGULAR……..94

5.3.1.YAPILANDIRILMIŞ SORULARA AİT VERİLER VE ANALİZLERİ…….....94
5.4.YÜZ YÜZE YAPILAN GÖRÜŞMELERDE SESLİ KAYITLARIN DEŞİFRESİ……...……..…107
5.5.GÖRSEL KAYIT ALTINA ALINAN VERİLER VE ANALİZİ……...…..112

SONUÇ VE ÖNERİLER……...122
KAYNAKÇA/BİBLİYOGRAFYA……...128
EK 1……...……26
EK 2……...29
EK 3……..132
EK 4……..133

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Görüşmecilerin şehirlere göre çalıştıkları okul türlerinin dağılımı…..23
Tablo 2. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre çalıştıkları okul türlerinin dağılımı……..23
Tablo 3. Görüşmecilerin eğitim düzeylerine göre çalıştıkları okul türlerinin dağılımı……..24
Tablo 4. Mezun oldukları fakültelere göre çalıştıkları okul türlerinin dağılımı……..24
Tablo 5. Örgün/Genel öğretim programlarındaki çalgıların yıllara göre dağılımı……..……89
Tablo 6. Görüşmecilerin mezun oldukları okullardaki pedagojik formasyon derslerinin yeterliği hakkındaki görüşleri……..95
Tablo 7. Görüşmecilerin mezun oldukları okullardaki müzik öğretimi ders ve ders içerikleri hakkındaki görüşleri……95
Tablo 8. Görüşmecilerin mezun oldukları okullardaki performansa dayalı çalgı eğitimine ilişkin görüşleri……96
Tablo 9. Görüşmecilerin öğrenim süresince aldıkları eğitim müziği besteleme derslerine ilişkin görüşleri……..…..97
Tablo 10. Görüşmecilerin müzik özel alan öğretimi dersleriyle ilgili görüşleri.....97
Tablo 11. Görüşmecilerin ders içi ve ders dışı etkinlikler süresince çalgı kullanımına ilişkin tutumları……...98
Tablo 12. Görüşmecilerin mezun oldukları okul türüne göre öğrettikleri çalgıların dağılımı……99
Tablo 13. Görüşmecilerin çalıştıkları okullara göre öğrettikleri çalgıların dağılımı……100
Tablo 14. Görüşmecilerin mezuniyet durumlarına göre eşlik için kullandıkları çalgıların dağılımı……...102
Tablo 15. Görüşmecilerin çalıştıkları okullara göre eşlik için kullandıkları çalgılar……..103

FOTOĞRAF LİSTESİ

Fotoğraf 1. Bir devlet anaokulundaki çalgı askılığı örneği ……..……..113
Fotoğraf 2. Başka bir devlet anaokulundaki çalgı askılığı örneği……..113
Fotoğraf 3. Farklı bir devlet anaokulundaki çalgı askılığı örneği…….…....114
Fotoğraf 4. Diğer bir devlet ilkokulunun anasınıfındaki çalgı askılığı örneği……...……114
Fotoğraf 5. Özel bir okula ait müzik sınıfı……..……..115
Fotoğraf 6. Başka bir özel okula ait müzik sınıfı…….….....115
Fotoğraf 7. Bir devlet ortaokuluna ait müzik sınıfı…….....116
Fotoğraf 8. Başka bir devlet ortaokuluna ait müzik sınıfı…….…….....116
Fotoğraf 9. Fotoğraf 8'deki sınıfın farklı bir açıdan görünümü……117
Fotoğraf 10. Başka bir devlet ortaokuluna ait müzik sınıfının fotoğrafı……..117
Fotoğraf 11. Başka bir devlet ortaokuluna ait müzik sınıfının fotoğrafı.....…..118
Fotoğraf 12. Fotoğraf 11'deki sınıfın farklı bir açıdan görünümü…....……...118
Fotoğraf 13. Bir devlet fen lisesindeki çok amaçlı salonun görünümü…….119
Fotoğraf 14. Bir devlet Anadolu lisesine ait müzik sınıfı……....120
Fotoğraf 15. Fotoğraf 14'teki müzik sınıfının farklı açıdan görünümü……...120
Fotoğraf 16. Başka bir devlet Anadolu lisesine ait müzik sınıfının görünümü……..…..121
Fotoğraf 17. Başka bir devlet anadolu lisesine ait müzik sınıfının görünümü……..……...121

1. GİRİŞ

Anne karnında başlayan ve hayatın sonlanmasına kadar devam eden süreçte gerçekleşen çeşitli öğrenmeler sonucunda oluşan davranışların tamamı eğitim kavramını oluşturur. Akyüz'e göre; eğitim kişinin zihni, bedeni, duygusal, toplumsal yeteneklerinin, davranışlarının en uygun şekilde ya da istenilen bir doğrultuda geliştirilmesi, ona bir takım amaçlara dönük yeni yetenekler, davranışlar, bilgiler kazandırılması yolundaki çalışmaların tümüdür.[1] En bilinen tanımıyla eğitim bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik yönde değişiklik meydana getirme sürecidir.[2] Geniş anlamıyla ise eğitim bilinçli, amaçlı ve istendik bir kültürlenme, kültürleme ve kültürleşme sürecidir.[3] Eğitim anayasal bir haktır. Anayasanın 42. maddesine göre kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz.

Her insanın yaşamını sürdürebilmesi, toplumu oluşturan diğer insanlarla etkileşime geçebilmesi için eğitime ihtiyacı vardır. Dünyadaki her ülkenin eğitim sisteminde zorunlu olan ve zorunlu olmayan öğrenmelere dayalı öğretim programları bulunur. Ömür boyu devam eden eğitim ve öğretim süreci temel olarak iki yolla gerçekleşir. Birincisi programsız(informal), yaygın biçimde dolayısıyla okul dışında, ailede, yakın veya uzak çevrelerde ayrıca farkına vararak ya da varmadan, isteyerek ya da istemeden, bilerek ya da bilmeyerek; taklit yoluyla yani usta-çırak ilişkisine dayalı biçimde gerçekleşen öğrenmeler bütünüdür. Yaygın eğitim hars, kültür, gelenek, görenek, örf, adet, töre vb. gibi toplumsal bakımdan uyulması gereken ve bu nedenle öğrenilmesi yarı zorunlu olan her bilgi, beceri, tutum ve davranışın bireylere kazandırılmasını amaçlayan programsız (informal) eğitim sistemidir. İkincisi ise programlı(formal) örgün biçimde gerçekleşen, öğretmen ve öğrencilerin bir arada bulunduğu, çeşitli araç-gereçlerle öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanıldığı,

---

[1]Yahya Akyüz, *Türk Eğitim Tarihi M.Ö.1000-M.S.2012,*22.Baskı, Pegem Akademi, Ankara 2012, S.2.

[2]Ali Uçan, *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar*, Genişletilmiş 2. Basım, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara 1997, S.184.

[3]Ali Uçan, *a.g.e.,* S.7.

eğitimin gerçekleşebilmesi için gerekli olan öğrenmelerin kazandırılmasına yönelik öğretim ortamları olan okullarda yürütülen biçimidir.

Programlı eğitimin diğer adı örgün eğitimdir. Programlı eğitimin gerçekleşebilmesi için iyi bir eğitim ve öğretim programı ile bunların alt programlarının ve hedef, amaç, kazanım gibi öğelerinin de bulunması gerekmektedir. Programlı (formal) ve programsız (informal) faaliyetlerle yürütülen öğretim süreci de davranışa dönüştürme, istenmeyenleri terk etme, kusurları düzeltme, olumlu ve yeterli davranışları artırma amaçlarını güder. Program, eğitim programını ve onun alt basamaklarını; öğretim programını, ders programını, ders dışı etkinlikleri, rehberlik ve kişilik hizmetlerini, sağlık ve benzeri hizmetleri, yönetim ve genel işleyişi kapsar. Buna göre eğitimin gerçekleşebilmesi için öğretim programlarında hedef ve hedef davranışların gerçekleşmesi gereklidir. Bu ise ders içi ve ders dışı etkinlikler ile elde edilir. Zorunlu eğitim süreçleri her ülkede olduğu gibi ülkemizde de "Türk Milli Eğitim Temel Kanunu" sayesinde milli eğitimin amaçları ve ilkeleri belirlenmiş; bu sayede rejimine, hükümetine, toplumuna göre kazandıracaklarını hedeflemiştir. Eğitim aşamalarını sıralayan Varış; okul öncesi eğitimi, ilk eğitim, ortaokul, ortaöğretim, yüksek öğretim olarak maddelemiş ve okul öncesi eğitiminin temel eğitim yasasında, zorunlu eğitim dışında isteğe bağlı bir kademe olduğunu belirtmiştir.[4] Bu tanımlama günümüz eğitim sistemi için henüz geçerli olmasına karşın on birinci kalkınma planı çerçevesinde ülkemizde de beş yaş (altmış aylık) eğitiminin zorunlu eğitim kapsamına alınması planlanmaktadır.

Örgün/formal okul eğitimi, günümüz eğitim sistemine göre ilkokuldan başlayıp lise bitimine kadar uzanan bir süreçtir. Bu süreçte toplumu oluşturan bireylere gerekli olan genel bilimsel, toplumsal, sosyal, kültürel, insani, ahlaki ve sanatsal bilgi, beceri, tutum ve davranışların kazandırılması amaçlanır. İnsan doğal bir çevre içine doğan ve diğer insanlarla toplumsal çevresini oluşturan bir varlıktır. Toplumsal çevresindeki diğer bireylerle sürekli iletişimde bulunarak onlarla sosyal çevresini kurar. Yaşama biçimine ait kültürel çevresini oluşturur. Bireyin sosyal

[4]Fatma Varış, *Eğitim Bilimine Giriş*, 4.Baskı, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, No:159, Ankara 1988, S.167-168.

çevresiyle iletişimde bulunurken kendi duygu ve düşüncelerini, etkileşimlerini, kendine ait beceri, tutum ve davranışlarını kullanarak ürettiği her şey sanatı oluşturur. Sanata ait kuralların bireylere aktarılması amacıyla yapılan örgün eğitime sanat eğitimi denir. Sanat eğitimi temelde, sanatsal etkinlik ve etkileşimler yoluyla bireyin yaratma güdüsünü doyurmaya, estetik gereksinimlerini karşılamaya, beğeni duygusunu geliştirmeye ve içinde yaşadığı gerçekliğe daha duyarlı olmasını sağlamaya yöneliktir. Bu bakımdan sanat eğitimi, bireyin bilişsel ve devinişsel yönlerinin yanında özellikle duyuşsal yönünün gelişmesinde çok önemli rol oynar.[5] Sanat eğitimini, fonetik sanatlar eğitimi (ses sanatları/işitsel sanatlar), plastik sanatlar eğitimi (görsel sanatlar), dramatik sanatlar eğitimi (sahne sanatları) olarak üç alt dala ayıran Küçüköncü; fonetik sanatlar ya da ses sanatlarını konuşma, şiir okuma, seslendirme (sinema, dizi, çizgi film vb.), müzik gibi alt sanat gruplarından oluştuğunu ifade etmiştir.[6]

Müzik eğitimi fonetik sanatların en önemlisidir. Toplumumuzu oluşturan bireylere kazandırılması istenilen müzik bilimine ve sanatına ilişkin her tür üretme, seslendirme, dinleme davranışlarının kazandırılması genel müzik eğitimi yoluyla hedeflenir. Şendurur'a göre; müzik eğitimi kritik düşünme, problem çözümü ve bu amaçlara yönelik nasıl işbirlikçi çalışılması gerektiğini öğrenme gibi akademik ve kişisel becerilerin gelişmesini desteklemektedir.[7] Uçan; insan yaşamında geçirilmiş yaşantıların ve öğrenilmiş davranışların baskın olduğunu insanın türlü çeşitli davranışları olduğunu ve bunlar arasında müziksel davranışların ayrı ve önemli bir yer tuttuğunu, insanın müziksel davranışlarının da bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve sezişsel nitelikler taşıdığını ifade etmiştir. İnsanın müziksel davranışlarının yerinin ve öneminin müziğin bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik, politik, sağaltımsal ve eğitimsel işgörülerinden ve müzik yoluyla eğitim gibi çeşitli anlayış ve yaklaşımların ise müziğin eğitimsel işgörü biçimlerinden kaynaklandığını aktarmıştır. Yalın ve özlü anlamıyla müzik eğitimini bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli

[5]Ali Uçan, *a.g.e.,* S.40

[6]H.Yılmaz Küçüköncü, *Genel Müzik Kültürü Öğretimi*, 2. Baskı, Efil Yayınevi, İstanbul 2010, S.101.

[7]Yılmaz Şendurur-Dolunay Akgül Barış, "Müzik Eğitimi ve Çocuklarda Bilişsel Başarı", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 22, Sayı 1, 2002, S.167.

müziksel davranışlar kazandırma, bireyin müziksel davranışını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak (belirli biçimde) değiştirme ya da bireyin müziksel davranışında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma, bireyin müziksel davranışını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak (belirli biçimde) geliştirme süreci olarak tanımlayan Uçan; müzik eğitimi sürecine giren bireyin, müziksel davranışlarında önceden belirlenen amaçlar ya da hedefler doğrultusunda belirli değişiklikler olmasının beklendiğine de değinmiştir.[8] Bunu şu şekilde açıklamaktadır:

> "*Müzik eğitimi nasıl olursa olsun, müzik eğitiminde benimsenen anlayış ve yaklaşım ile izlenen yol-yöntem ne olursa olsun müziksel öğrenme bireyseldir ve birey ancak kendi yaşantısıyla davranış kazanabilir: birey kendi davranışını ancak kendi yaşantısıyla değişikliğe uğratabilir, kendi yaşantısıyla geliştirebilir.*"[9]

Müzik eğitimini kendi içinde üç ana türe ayıran Uçan bunları; genel müzik eğitimi, özengen müzik eğitimi ve mesleki müzik eğitimi olarak belirtmiş ve genel müzik eğitiminin müzikle ilişkisi ne olursa olsun, herkes için gerekli ve herkese yönelik olduğunu ifade etmiştir.[10] Örgün müzik eğitiminde okul çatısı altındaki öğrenme ve öğretme ortamlarında, öğrenci ve öğretmenler bir araya gelerek program çerçevesindeki hedefler ve hedef davranışların (kazanımların) elde edilmesine yönelik etkinliklerde bulunurlar. Programın uygulanmasında en önemli faktör ise öğretmenin kendisidir. Öğretim programı sistemin kendi öğretmenlerinin uygulama etkinlikleriyle hedeflerine ulaşabilir. Öğretmen ve öğrenci bu programın vazgeçilmeyen unsurlarıdır. Ülkemizde ve dünyanın diğer ülkelerinde de örgün müzik eğitimi programları yapılmakta ve geliştirilmektedir. Küçüköncü; 1926, 1936, 1948, 1956, 1962, 1968, 1973, 1976, 1995, 2006 ve 2017 yıllarında hazırlanan programların uygulamaya konulduğunu aktarmış, müzik dersiyle ilgili ilk program

---

[8]Ali Uçan, *a.g.e.,* S.8.

[9]Gös.Yer.

[10]Gös.Yer.

düzenleme çalışmasının 1936 programında görülmekte olduğunu belirtmiştir.[11] Uçan; cumhuriyet dönemine imparatorluk döneminde sağlanan sınırlı fakat belirli bir birikimle girildiğini, müzik eğitiminin ise bu birikime dayalı olmakla birlikte asıl Gökalp ve Atatürk'ün düşünce ve görüşlerine temellendiğini, onların görüş ve düşüncelerinden kaynaklanıp yönlendiğini ifade etmiştir.[12]

Okul müzik eğitimi ise ilkokuldan lise bitimine kadar ses frekanslarında farklılıkların söz konusu olduğu ve müzik öğretmeninin dikkatini gerektiren bir konudur. Fiziksel ve duyuşsal özellikler dikkatle değerlendirilmeli, çalgının ses genişliği (frekans bandı) öğrenciye en yakın pozisyonda olmak zorundadır. Koray; okul müziğini ikiye ayırarak çocukluk ve gençlik çağı olarak tanımlamış ve dokuz yaşına kadar olan çocukların ses alanının darlığı sebebiyle ancak altılı aralıktaki şarkıları kolayca söyleyebildiklerini, dokuz ila on üç yaş arasındaki çocukların ses alanının ise daha geniş ve berrak olduğunu, bir oktav bazen de bir buçuk oktav ses alanına sahip olabileceklerini ifade etmekte, gençlik çağının ise on dört yaşında başlamasıyla mutasyon dönemine giren ve seslerini yitiren erkek çocuklarının görülebileceğini aktarmaktadır. Ortaokulların ikinci sınıf erkek öğrencilerinden henüz çocukluk çağında bulunanları bir yıl önceki gruplarında bırakarak mutasyon dönemine girenleri istek ve yeteneklerine göre boru, trompet, ağız armonikası, blok flüt, mandolin, gitar, keman, piyano gibi çalgı gruplarından oluşan kurlara ayırmak gerektiğini vurgulamaktadır.[13] Okul çalgılarını öğretmen ve öğrenci çalgıları olarak ikiye ayıran Yönetken ise; müzik öğretiminde araç olarak kullanılmaya en uygun ve yararlı aletin piyano olduğunu şu şekilde açıklamaktadır:

> "*…Bu çalgıda entonasyon zorluğu ve bozukluğu söz konusu olamaz, sabit perdelidir. Parmağın bastığı yerden (piyanonun akordu bozuk olmamak koşuluyla) doğru ses çıkar. Aletin ses sınırları geniştir. Hem kadın (ya da çocuk), hem erkek ve hem aletlerin seslerini verebilen geniş ses yelpazesine sahiptir. Piyanoda her türlü ajilite (çabukluk) mümkündür. Kısa değerde*

[11]H.Yılmaz Küçüköncü, *a.g.e.*, S.122.

[12]Ali Uçan, *a.g.e.*, S.44.

[13]Fuad Koray, *Müzik Öğretimi*, 1.Basım, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara 1996, S.21,23.

sesler kolayca çıkarılır. Armonik-polifonik karaktere sahiptir. Çoksesli kulak eğitimine en uygun alettir. Armonik eşlik çalgısıdır. Her çeşit çoksesli eserin redüksiyonu icra edilebilir. Koral ve orkestral eserler çalınabilir. Büyük eserlerin analizine elverişlidir. Edebiyatı zengindir vb."[14]

Tarkum'un keman çalgısının entonasyon zorluklarından bahsettiği araştırmasında ise henüz gerekli esnekliğe, hareketliliğe ve beceriye ulaşmamış kolların, ellerin ve parmakların yetersiz ve düzensiz koordinasyonu, öğrencinin henüz yeterince gelişmemiş ve keskin olmayan kulağına karşın, dikkatinin hem temiz bir entonasyon hem de güzel ses elde etmek için ikiye bölünmesi gibi nedenlerle öğrencinin yeterli gelişme düzeyine ulaşmadan gösterilen zamansız çabalarının sonuçsuz kaldığına değinmiştir.[15] Yönetken; diğer çalgılarla ilgili ise şu önerilerde bulunmaktadır:

"*Flüt, klarnet gibi üflemeli çalgılar, çalınırken konuşmaya, şarkı söylemeye engel olduğundan, pek önerilmez. Klavyeli çalgı en iyisi olmakla birlikte, bulunmadığı takdirde keman ön safta önerilen ve her yerde bu biçim ve prestijde ön planda kullanılan bir çalgıdır. Ama öğretmen keman da çalsa, derslerinde "guide-chant" adlı çalgıyı kullanmakla büyük yararlar sağlar… Küçük yaşlarda davul, trampet, zil, çelik üçgen, çan, ritm deynekleri, wood-sandblocks gibi oyuncak vurmalı çalgılar ve bunlardan ritm bandoları. Blokflüt, daha sonra piyano, keman, viyolonsel, flüt, klarinet gibi üflemeli çalgılar ve bunlardan topluluklar… Eski Türk halk müziği geleneklerini korumuş çevrelerin okullarında, öğrencilerin bağlama, kemençe, kaval gibi halk çalgılarını öğrenmeleri desteklenmelidir.*"[16]

Bir diğer konu da müzik öğretim yöntemleridir. Yöntem öğretim sürecinde ve müziksel öğretme-öğrenme etkinliklerinde amaca ulaşmak ya da hedefe erişmek için bilinçli ve mantıklı olarak seçilen ve izlenen düzenli yoldur. Bunun örneklerini

[14]Halil Bedii Yönetken, *Müzik Öğretimi*, 1.Basım, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara 1996, S.69.

[15]Erol Tarkum, "Entonasyon Açısından Keman Öğretimi", *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 8, Sayı 2, 2006, S.122.

[16]Halil Bedii Yönetken, *a.g.e.,* S.69-70.

dünyadaki uygulamalara bakarak Suzuki, Orff, Kodaly, Dalcroze yöntemlerinden anlamak mümkündür. Aslında çalgı eğitimi yöntemlerini yalnızca Suzuki ve Orff yöntemleri olarak değerlendirebiliriz. Çalgı eğitimine ilişkin amaçları Özen; öğrenciye çalgı sevgisini kazandırabilmek, özengen müzik eğitimine uzanmak, çalgıların çalınma tekniklerine ilişkin bilgi aktarmak, çalgı öğretimini kolaylaştırıcı ve aşama kaydetmeyi sağlayıcı yöntemler geliştirmek olarak ifade etmektedir.[17]

Çalgı eğitiminin insan üzerindeki etkileri, kazandırdıkları ve bu anlamda gerekliliği iyi değerlendirilmesi gereken bir diğer önemli konudur. Beden-zihin koordinasyonu sağlamada en yeterli okul çalgıları kullanılmalıdır. Bu konuda öğretmen çalgısının entonasyon bakımından en yeterli çalgı olan piyano olduğu açıktır. Öğrencinin ses sınırları da dikkate alındığında en kolay kullanılabilen çalgı sabit perdeli bir çalgı olan piyanodur. Buna ek olarak çocukların kulağını eğitmek için akordu kolay kolay bozulmayan sabit perdeli ve vurmalı ezgi çalgıları olan çalgılar; metalofon, vibrafon, çelesta, ksilofon kullanılabilir. Öğrenci çalgılarıyla (davul, trampet, zil, çelik üçgen, çan, ritm çubukları) ritm bandoları oluşturulmalı; blok flüt, piyano, keman, viyolonsel, flüt, klarnet ile de topluluklar oluşturularak müzik dersinde müzik yapılmalıdır. Okul öncesinden başlayan eğitim sürecine ilişkin çalışmaları bulunan Sığırtmaç; günümüz okul öncesi müzik eğitimi sürecine yönelik şu ifadeleri kullanmıştır:

> "*Müzik eğitimi okul öncesi dönemden itibaren programlarda yer almaktadır. Fakat anaokulu öğretmenleri müzik etkinliklerine genellikle gereken önemi göstermemekte ve günlük planlarında müzik etkinliklerine sadece şarkı dinleme ve şarkı söyleme etkinlikleri olarak yer vermektedirler. Okul öncesi dönemde; şarkı söylemenin yanı sıra ses dinleme ve ayırt etme, ritm çalışmaları, müzikli öykü, yaratıcı hareket ve dans gibi etkinlikler müzik etkinlikleri içerisinde yer almaktadır*."[18]

---

[17]Nuray Özen, "Çalgı Eğitiminde Yararlanılan Müzik Eğitimi Yöntemleri", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 24, Sayı 2, 2004, S.59.

[18]Ayperi Sığırtmaç, "*Okul Öncesi Dönemde Müzik Eğitimi*", https://dergipark.org.tr/download/article-file/50118 , (10.12.2018), S.30.

Sığırtmaç; çalışmasında müzikli hikayeleri örnekleyip açıklarken, seslerin kullanımına uygun olarak hazırlanmış öykülere değinerek bazı müzik aletlerinin veya nesnelerin seslerinin doğada var olan seslere benzetilebileceğini; saatin tik-taklarının, ritm sopaları ve ksilofon gibi aletlerle ya da el ile dizlere vurularak çıkarılabileceğini ifade etmiştir.[19] Ayhan ve Kaya; araştırmalarında Orff yaklaşımının kullanıldığı deneysel çalışmalarda deney grubundaki çocukların sosyal beceri, yaratıcılık ve dikkat düzeylerinin kontrol grubundaki çocuklara kıyasla daha yüksek çıktığını belirtmektedir.[20] Orff aletleri olarak bilinen ve kullanılan (ülkemizde de 1994 yılında hazırlanan ilköğretim kurumları müzik dersi öğretim programında ilk kez adı geçen) "*ezgili vurma çalgısı*" gibi çalgılar günümüzde hemen hemen tüm anaokullarında ve ilkokulların anasınıflarında bulunmuştur. Büyükgönenç Polat ise; Orff çalgılarını şu şekilde anlatmaktadır:

> "*Orff çalgıları, tamamen Orff çalgıları olarak tasarlanmıştır ve dünya üzerinde tam olarak tek bir kültüre ait değildir. Fakat biçim olarak Afrika, Güneydoğu Asya ve Endonezya çalgılarından esinlenilmiştir. Orff çalgılarının tasarımı çocukların, zillerin, davulların, ksilofonların (xylphone), metal çalgıların, yaylıların ve diğer halk çalgılarının tınılarına adapte olabilecekleri şekilde yapılmıştır… Ağaç ve metal tuşlu vurmalı ezgisel çalgılar, tampere sistemine göre yeniden düzenlenmiştir. Ses renkleri diğer enstrümanlardan farklıdır ve çalma tekniğinin farklılığından dolayı müzik eğitiminde önemli bir yer tutmaktadır. Bu enstrümanlar 4-5 yaş grubu çocukların bile çalabileceği kolaylığa sahiptir.*"[21]

Özen; araştırmasında müzik eğitiminin bir boyutu olan çalgı eğitimi sayesinde öğrencilerin müzik bilgilerinin arttırılmakta ve çalgı çalma yoluyla müzik yapmalarının hedeflenmekte olduğunu belirtmiştir. Suzuki'ye göre nota öğrenmeden önce ezbere çalma öğrenilmelidir. Bu sayede çocuğun kulağı, duyduğu parçayı

---

[19]Ayperi Sığırtmaç, *a.g.m.*, S.37.

[20]Bilge Ece Ayhan, Sibel Kaya, "Okul Öncesi Müzik ve Hareketin Öğrenme Üzerindeki Etkisi", *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 18, Sayı: 1, 2016, S.465-466.

[21]Bahar Büyükgönenç Polat, "*Okul Öncesi Müzik Eğitiminin Önemi ve Eğitim Yöntemleri*", https://amader.aku.edu.tr/2016/11/18/yayimlanmıs-sayilar, (14.04.2018) S.7.

çalabilir hale gelmesi için eğitilmiş olmaktadır. Bu bağlamda etkili çalgı öğretim yöntemlerinden biri olan Suzuki yöntemini Özen; çocuğun doğuştan itibaren müzik dinlemesi sağlanarak kulağının eğitildiği, müzik dinleyerek büyüyen çocuğun çalgı çalmaya başladığında birçok kavramı bilir duruma geleceği ve çocuğun haftalık dersinin dışında her gün annesinin gözetiminde o hafta çalacağı parçayı kasetten dinleyip, çalışacağı veya çalacağı bir yöntem olarak ifade etmektedir. Özmenteş; çalışmasında çalgı eğitiminde özdüzenlemeli öğrenme taktiklerini üst bilişsel taktikler, bilişsel taktikler ve duyuşsal özellikler olarak sınıflamış ve çalgı eğitiminde kendini izleme, konsantrasyon, görev taktikleri, kaynak yönetimi ve bilinçli çalışmanın performansa etkisi olan süreçler olduğunu belirtmiştir.[22]

Çalgı çalışma şekline ve sürelerine bağlı olarak karşılaştığımız sorunları da kesinlikle bu bölüme eklememiz gerekir. Çünkü yaş ve cinsiyet gibi fizyolojik etkenlere bağlı olmayan çalgı eğitimi konusu doğrudan iskelet sistemimizle ilgilidir. Duranoğlu'nun; aşırı kullanım sendromu, sinir sıkışması, fokal distoniler, psikolojik stresler, dermatolojik sorunlar, ağız, diş ve çene sağlığı ve kulak, burun, boğaz sistemi sorunları (işitme kaybı) olarak 6 maddede sıraladığı kas ve iskelet sistemi rahatsızlıklarına tendinitis'i de ekleyebiliriz. Bu rahatsızlıklar öğretmenin bilmesi ve çalışmalarında tedbirli olmasını gerektiren rahatsızlıklardır. Duranoğlu'na göre özellikle bazı çalgılara ilişkin genel olarak karşılaşılan sorunlar ise tuşlu çalgılar için; her hareketin basınç gerektirmesi ve eldeki kuvvetin ergonomik olarak kullanılmaması sebebiyle özellikle sağ elde dördüncü ve beşinci parmak arasındaki ince kas ağrısı ile el boyutu küçük olanlarda oktav veya daha fazlasına ulaşmaya çalışırken zorlanma ağrısı yaşanabilmesi, yaylı çalgılar için; çalma şeklinin hem tekrarlı hareket, hem de statik bir yüklenme gerektirmesi sebebiyle asimetrik duruş, bel, boyun ağrısı yaşanabilmesi, nefesli çalgılar için; baş ve işaret parmağı problemleri, bozuk sağ omuz, yüz-ağız kasları problemleri, bel ağrısı yaşanabilmesi, vurmalı çalgılar için; tekrarlı ve hızlı vurma sonucunda boyun, ön kol, el küçük kasları, diz ve ayak bileği kaslarında ağrı yaşanabilmesi, telli çalgılar için; kol ve gövde kasları ağrısı yaşanabilmesi olarak aktarılmaktadır.

[22]Sabahat Özmenteş, "Çalgı Eğitiminde Özdüzenlemeli Öğrenme Taktikleri", *İnönü Üniversitesi*

1.1. PROBLEM CÜMLESİ

Cumhuriyet döneminde hazırlanan müzik öğretim programlarının kazanımları ile bu programlarda kullanılması önerilen öğretmen/öğrenci çalgıları ve bu çalgıların eğitim amaçlı olarak öğrencilerin zihinsel, fiziksel, duygusal gelişimine olan etki, katkıları, bu içerikle ilgili olarak; öğretmenlerin düşünce, görüş, hazır bulunuşluk ve yeterlik durumları hangi düzeydedir?

1.2. AMAÇ

Bu araştırma ile zorunlu müzik öğretimi sürecinde örgün/genel müzik eğitiminin uygulandığı okullarımızdaki müzik derslerinde öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel gelişimine katkı sağlayabilmek için öğretilmesi gereken çalgıların müzik derslerinde kullanımı ve müzik öğretmenlerinin (müzik öğretimi derslerini yürüten öğretmenler/ara elemanlar) sınıfta çalgı kullanım durumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında; öğretmenlerin derslerindeki çalgı öğretimi ve uygulamalarına yönelik düşünce, yaklaşım ve uygulamadaki durumlarının belirlenmesi ve zorunlu müzik öğretimi sürecine ilişkin hazırlanması muhtemel ders programlarına kaynak oluşturması ise alt amaçlarını oluşturmaktadır.

1.3. ÖNEM

Çalgı öğretimi bireyin zihinsel ve psiko-motor becerilerinin gelişmesinde duyuşsal yeterliklerinin aktif duruma gelerek sanatsal farkındalıkların oluşmasına önemli biçimde katkı sağlar. Bu bağlamda örgün öğretim sürecindeki müzik dersleri için çalgı öğretimi vazgeçilemez bir etkinlikler bütünüdür. Bu araştırma; günümüz örgün eğitim süreci uygulaması yapmakta olan okullardaki müzik öğretimi derslerini yürüten müzik öğretmenlerine çalgı öğretimine ilişkin araştırmanın bulguları, yorumları, sonuçları ile yeni yaklaşım ve önerilerde bulunularak yol gösterilmesi ve örgün/genel müzik eğitiminin uygulandığı okullarımızdaki müzik derslerinde öğretilmesi gereken çalgıların müzik derslerinde kullanımı ve müzik öğretmenlerinin sınıfta çalgı kullanım durumlarının belirlenmesi, öğretmenlerin derslerindeki çalgı

Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:9, Sayı:16, 2008, S.165-169.

öğretimi ve uygulamalarına yönelik düşünce, yaklaşım ve uygulamalarının saptanması açısından önemlidir.

1.4. VARSAYIMLAR

Araştırma; öğretmenlerin cumhuriyet dönemi programları ve bu programların kazanımlarını, önerilen çalgıları ve yapılması gereken etkinlikleri bildikleri ve/veya konuyla ilgili eğitim aldıkları, aynı zamanda çalgı öğretimi ve etkinlikleri ile öğretim ortamlarının okullarda bulunduğu varsayımlarından hareketle yapılmıştır.

1.5. SINIRLILIKLAR

Araştırmanın sınırlılıklarını; örgün müfredat/öğretim programları ve mesleki kazanımlı öğretmen yetiştirme öğrenim programları ile örgün/genel müzik eğitimi sürecinde müzik dersi uygulanmakta olan okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise düzeylerinde Marmara Bölgesi'nde ulaşılabilinen Tekirdağ, Çanakkale, Edirne, Kırklareli, Bursa illeri ve ilçelerindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı özel ve devlet okulları oluşturmaktadır.

1.6. TANIMLAR

Apresiasyon: (Appréciation) Apresiasyon Fransızca-İngilizce orijinli bir kelimedir ancak Türkçe metinlerde de (program, makale vb.) karşılaşılmaktadır. Kelimenin anlamı sözlüklerde değerlendirme, takdir etme, beğenme, iltifat etme olarak açıklanmaktadır. "Marifet iltifata tabidir" atasözünde de vurgulandığı gibi herkeste doğuştan var olan yapabilirlikler, doğal yetenekler anlamında, özel anlamda ise; bireysel farklılıklara göre değişen beceri, yetenek ve çalışma gerektiren müzikle ilgilenme, uğraşma ve bu anlamda müzik eğitimi süreçlerindeki bireylerin eğitim, üretim ve seslendirme aşamalarında değerlendirilmesi, takdir edilmesi, beğenilmesi, iltifat edilmesi anlamını taşımaktadır.

Glockenspiel: Rezonans kasanın üzerine metal plakaların dizilmesiyle oluşan ve bagetle çalınan ezgili vurmalı çalgı.[23]

Kastanyet: Abanoz gibi sert ağaçlardan ya da fildişinden yapılan parmaklarla çalınan, içi hafif oyuk İspanyol vurmalı çalgı.[24]

Ksilofon: Güney Asya'dan geldiği sanılan, rezonans kasanın üstüne dizimli olan tahta çubuklara bagetlerle vurularak ses veren ezgili vurmalı çalgı.[25]

Marakas: Güney Amerika'dan gelen, içi tohumlarla doldurulmuş, sallayarak çalınan, saplı ritim çalgısı.[26]

Metalofon: Metalden yapılmış, rezonans kasası tahtadan olan ve bagetle çalınan ezgili vurmalı çalgı.[27]

Orff Çalgıları: Ezgili vurmalı çalgılar ya da Orff çalgıları olarak adlandırılan metalofon ve ksilofonun ilkelleri güneydoğu Asya'da ve Afrika'da görülür. Bu çalgıları Carl Orff yeniden düzenleyerek ve biçimlendirerek daha evrensel bir yapıya ulaştırmıştır. Ayrıca vurmalı ezgisiz çalgılardan olan çelik üçgen, davul, def, tartım kutusu, tartım çubukları, kastanyet, marakas, çıngıraklı zil, tır-tır vb. çalgılar eklenerek günümüzde okullarda Orff çalgıları adı altında kullanılmaktadırlar.[28]

Öğretim Programı: Bir derste öğrencilerin ulaşacağı hedefleri, hedeflerin kapsadığı davranışları, davranışları kazandırmak üzere düzenlenecek eğitim durumlarını ve davranışların ne derecede kazandırıldığını ortaya koyabilecek sınama

---

[23]Şehnaz Sungurtekin, *Orff Çalgılarının Okul Müzik Eğitimindeki Yeri ve Okul Öncesi Eğitim Kurumlarındaki Uygulamalarının Değerlendirilmesi,* (Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Basılmış Yüksek Lisans Tezi) Bursa 2005, S. 16.

[24]Şehnaz Sungurtekin, *a.g.m.*, S.16.

[25]Şehnaz Sungurtekin, *a.g.m.*, S.17.

[26]Gös.Yer.

[27]Gös.Yer.

[28]Şehnaz Sungurtekin, *a.g.m.*, S.16.

durumlarını kapsayan, gelişmeye açık ve çok yönlü etkileşim içinde olan öğeler bütünüdür.[29]

[29]Alaattin Canbay, *İlköğretim Müzik Dersi öğretim programı "müzikte örgü, doku, biçim, tür" ünitesi ve uygulamalarının değerlendirilmesi*, (Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı), Ankara 2007, S.10.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırma kapsamında değerlendirilen örgün/genel müzik eğitimi, müzik dersi öğretim programı ile okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise müzik eğitimi açıklanmıştır.

2.1. ÖRGÜN/GENEL MÜZİK EĞİTİMİ

Doğumdan ölüme kadarki süreçte insanın toplumsal çevresiyle bir iletişim aracı olarak kullandığı dil müziktir. Bu iletişim etkinliklerinde sosyo-kültürel ürün olarak müzik vazgeçilemeyen bir olgudur. Müzik, yaygın eğitim yoluyla hayatın her aşamasında, her yerde, her ortamda, bireyin ilgi, alaka, duyarlılık düzeyi kadar ve bireyler sayesinde en basitten en karmaşığa sistematik biçimde öğrenilir. Örgün/genel eğitim sürecinde de müzik eğitimi bireyin zihinsel, fiziksel ve duygusal gelişimine katkı sağlayan en önemli alanlardan birisidir. Genel müzik eğitimi kuramsal bilgi, seslendirme, doğaçlama, değerler eğitimi, zevk eğitimi ve yaratıcılık eğitimi etkinliklerinden oluşan bir bütündür. Örgün eğitim sürecinde bireyin yapabilirliklerinin eğitilmesi amacıyla şarkı söyleyebilme, çalgı çalabilme, müziksel bilgilenme, müziksel kişilik oluşturabilme, müzik dinleyebilme, müzik üretebilme, müzik kullanabilme, müzikten yararlanabilme etkinliklerine yönelik öğrenmelerin gerçekleşmesi hedeflenir.

İnsanın doğuştan getirdiği doğal yapabilirliklerini, yeteneklerini geliştirerek davranışa dönüştürmesi eğitim yoluyla gerçekleşir. Müzik eğitiminin en önemli seslendirme etkinliklerinden olan çalgı çalma etkinlikleri ile bireylerde işitsel, görsel, dokunsal algıların gelişimi aynı anda bütünsel olarak gerçekleştirilir. Her insanın seslendirme yapabildiği en doğal müzik aracı, kendi sesidir. İnsan sesinin kullanılarak müzik yapılmasına genel anlamda şarkı söyleme denir. Müzik eğitimi sürecinde bir müzik aracı olarak insan sesinin eğitimi konuşma ve şarkı söyleme amaçlı olarak gerçekleştirilir. İnsan sesinin eğitimi nefes organları ve ses üreten ses tellerinin gelişimiyle doğrudan ilişkilidir. Bu gelişim süreci mutasyon dönemi bitene kadar devam eder. Öğrencilerin gelişim süreci nedeniyle müzik derslerinde ses eğitimi etkinliklerine çok dikkatli ve bilinçli biçimde gerektiği kadarıyla, çalgı

eğitimine ise daha ağırlıkla yine gereken titizlikle ve gerektiği kadarıyla yer verilmelidir. Hatta ses eğitimi için de mutlaka çalgı desteği gereklidir. Çalgı eğitiminin aynı zamanda işitsel ve psikomotor gelişime etkisinin daha yüksek olduğu bilinmektedir. Müzik eğitimi yaygın eğitim ve örgün eğitim yoluyla gerçekleşir. Bu çerçevede müzik eğitimi gerçekleşirken çalgı çalmanın en önemli kazanımı olan psiko-motor becerilerin gelişimine ilişkin Akarsu çalışmasında şu açıklamayı yapmıştır:

> "*Psikomotor hedefler zihin-kas koordinasyonunu gerektiren etkinliklerle ilgili özellikleri kapsar. Psikomotor yeterlikler zihin ve kasların ortak çalışması sonucu ortaya çıkan özelliklerdir. Psikomotor alan beş boyutta sınıflandırılabilir:*
> *Uyarılma: Uyarıları algılar, hareketi yapacak duruma gelir.*
> *Kılavuzla yapma: Öğretici eşliğinde yapma.*
> *Beceri haline getirme: Alışkanlık haline getirir, en az zamanda beceri haline getirir.*
> *Duruma uydurma: Hareketi yeni durumlara uydurur.*
> *Yaratma: Yeni bir hareket yapar.*"[30]

Bu sınıflamadan da anlaşılacağı üzere yaygın müzik eğitiminde usta-çırak ilişkisi görerek, izleyerek; taklit etme, etkilenme, deneme/yanılma gibi öğrenme yöntemleri önemli yer tutmaktadır. Ancak örgün/genel müzik eğitiminde, kurumsal bir yapı olan okul çatısı altında, öğretmen ve öğrencinin bir arada bulunduğu öğretme-öğrenme ortamlarında, müzik ders programlarının hedefleri çerçevesinde, çeşitli çalgı öğretim yöntemleri kullanılarak öğretim gerçekleştirilir. Bireyin gelişiminde programlı eğitimin en önemli alanlarından olan müzik dersi ve etkinlikleri hiç şüphesiz ki, müzik eğitiminin amaçlarına uygun olarak uygulanmak zorundadır.

---

[30]Sıtkı Akarsu, "İlköğretim (1-8) müzik öğretim programı kazanımlarının bilişsel duyuşsal devinişsel açıdan incelenmesi", *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 44, 2017,S. 282.

2.2. MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

"*Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Bu değişim bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan vb. niteliklerdeki bir bireyi tanımlamaktadır. Bu nitelik dokusuna sahip bireylerin yetişmesine hizmet edecek öğretim programları salt bilgi aktaran bir yapıdan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bir taraftan farklı konu ve sınıf düzeylerinde sarmal bir yaklaşımla tekrar eden kazanımlara ve açıklamalara, diğer taraftan bütünsel ve bir kerede kazandırılması hedeflenen öğrenme çıktılarına yer verilmiştir. Her iki gruptaki kazanım ve açıklamalar da ilgili disiplinin yetkin, güncel, geçerli ve eğitim öğretim sürecinde hayatla ilişkileri kurulabilecek niteliktedir. Bu kazanımlar ve sınırlarını belirleyen açıklamaları, sınıflar ve eğitim kademeleri düzeyinde değerler, beceriler ve yetkinlikler perspektifinde bütünlük sağlayan bir bakış açısıyla yalın bir içeriğe işaret etmektedir. Böylelikle üst bilişsel becerilerin kullanımına yönlendiren, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, sağlam ve önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş, diğer disiplinlerle ve günlük hayatla değerler, beceriler ve yetkinlikler çevresinde bütünleşmiş bir öğretim programları toplamı oluşturulmuştur... Öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 2. maddesinde ifade edilen "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları" ile "Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri" esas alınarak hazırlanmıştır.*"[31]

Örgün eğitim süreci, öğrencilerin yaş ve zihinsel, fiziksel, duygusal gelişimlerine uygun olarak basamaklanmıştır. Bu basamaklar yakın zamana kadar

[31]Milli Eğitim Bakanlığı, "*Müzik Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1,2,3,4,5,6,7 ve 8 Sınıflar)*", http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=357, (23.11.2018), S.1-3.

ilkokul birinci sınıf ile başlamaktaydı ancak günümüzde okul öncesi süreci de temel eğitim sürecinin hazırlayıcısı konumdadır. Bu aşamada okul öncesi süreçte müzik eğitimini ele alalım.

2.3. OKUL ÖNCESİ MÜZİK EĞİTİMİ

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2013 yılında uygulamaya giren son programına göre okul öncesi dönem çocuklarının otuz altı-yetmiş iki aylık dönemini kapsamaktadır. 11. kalkınma planı çerçevesinde ülkemizde de okul öncesi eğitimin beş yaş (altmış aylık) zorunlu eğitim kapsamına alınması planlanmıştır. Bu dönemde öğrencilerin çocuk gelişimine uygun olarak bilişsel ve psikomotor becerilerinin gelişebilmesi, sosyalleşebilmeleri kendilerine güven kazanabilmeleri için müzik eğitimi çok önemlidir. Ritim ve vurmalı ezgi çalgılarının bu gelişime katkıları büyüktür. Orff, Suzuki gibi eğitimciler, çalgı eğitiminin bu dönemde başlaması gerektiğini savunmuşlar ve vurmalı ritim ve vurmalı ezgi çalgılarının okul öncesi müzik eğitiminde kullanımına ilişkin çok önemli çalışmalar yapmışlardır. Müzik etkinlikleri içerisinde çocukların etkilendikleri vurmalı ritim-ezgi çalgılarının kullanılması özellikle Orff yönteminde yer alan en önemli konulardandır. Müzik etkinlikleri içerisinde ritim aletleri kullanarak müzikli oyunlara, tekerlemelere, sayışmacalara, eşlik yaptırılır. Çocukta ritim duygusunun gelişmesi sağlanır.

Okul öncesinde standart öğretim yöntemleri çok fazla geçerli değildir. Çünkü çocuklar yaşının gereği öğrenme psikolojisine uygun olarak öğretmenin öğretmeye çalıştığı hedeflediği kazanım davranışlarını değil kendisinin istediği, ilgisini çeken, etkilendiği, canının istediği davranışları yapar. Bu nedenle; okul öncesi etkinlikleri içerisinde diğer etkinliklerle birlikte çocukların içinde yaşadığı doğal, toplumsal ve sosyo-kültürel çevrelerinde bulunan televizyon, tablet gibi teknolojik dünya ile kurdukları her tür bağın (oyunlar, uygulamalar vb.) canlı ve cansız varlıkların hareketlerini ve seslerini taklit (imitasyon) yoluyla yapabilme, ritmik özelliklerini ve seslerini müziksel enstrümanlar ile üreterek seslendirebilme ve bu sayede ritmik davranışlar kazanma müziksel kazanımlarını elde etmeye yönelik uygulama etkinlikleri düzenlenmelidir.

2.4. İLKOKUL MÜZİK EĞİTİMİ

Cumhuriyet döneminin başlangıcından itibaren zorunlu eğitim süreçleri pek çok düzenleme ile değişikliğe uğramıştır. Bunlar ilk olarak beş yıllık ilkokul; 1994 yılından itibaren sekiz yıllık ilköğretim; 2012 yılından itibaren ise on iki yıllık zorunlu eğitim süreçlerine geçilmiştir. Bu süreçler içerisinde 1994 yılında başlayan sekiz yıllık ilköğretim süreci; birinci, ikinci, üçüncü devre olarak yapılandırılmıştır. 2012 yılında başlayan zorunlu eğitim sürecinin ise ilk beş yılı ilkokul, takip eden üç yılı ortaokul, sonraki dört yılı lise eğitimini içermektedir. Son olarak 2017 yılında yapılandırılan süreç ise ilk dört yılı ilkokul; sonraki dört yılı ortaokul ve son dört yılı ise lise olarak düzenlenmiş bir süreçten oluşmaktadır. İlkokul öğretim sürecinde müzik dersleri zorunludur. Zaman zaman değişiklik göstermesine rağmen haftada iki ders saati olarak uygulanmaktadır. İlkokul eğitimi günümüzde uygulanan temel eğitim içerisinde yer alır ve on iki yıllık zorunlu eğitimin ilk basamağıdır.

Çocuk anadilini öğrenmeye anne karnında başlar ve doğumundan itibaren konuşma ile ilgili davranışları sergiler. Aynı şekilde kültürel bir dil olan müzik dilini de anne karnında öğrenmeye başlar ve doğumundan itibaren **müzikçe** ile ilgili davranışlar sergiler. Anadil okuryazarlığı eğitimi ilkokul birinci sınıfta nasıl başlıyorsa müzikçe okuryazarlığı da bu dönemde başlamalıdır. İlkokul birinci sınıfta çocukların ses sınırları özellikle birinci yarıyılda la-sol-fa üç sesi içinde, ikinci yarıyılında ise mi ve re seslerinin de katılımıyla beş ses (re hüseyni beşlisi) genişliğindedir. İkinci sınıfta bu beşliye kalın do ve ince si bemol sesleri eklenir. Üçüncü sınıfta kalın do-ince do (bir oktav) aralığındadır. Dördüncü sınıfta kalın do-ince do ancak ikinci yarılından itibaren ince re bu ses aralığına dahil olabilir. Bu nedenle belirtilen ses aralıklarının oluşması tamamen çocuğun fiziksel gelişimine bağlı olarak gelişen ses tellerinin korunması ve doğru eğitimiyle ilgilidir. Ses eğitimi ilkokulda mutlaka yapılmalıdır. Ses ve solunum organlarının korunması için ses eğitimine destek amacıyla ve çocuğun müziksel gelişiminde bütüncül gelişim için çalgı eğitimi ağırlıklı olarak kullanılmalıdır. Virtüözlük derecesine ulaşabilmek için çalgı eğitiminin ortaokuldan önce ilkokulda başlatılması gereklidir. Bu süreçte verimli ve düzenli çalışma ile birey çalgısı üzerindeki hakimiyetini yükseltebilir.

İlkokul eğitimi, günümüzde uygulanan temel eğitim içerisinde yer alan on iki yıllık zorunlu eğitimin ilk basamağıdır. İlkokul eğitiminde çocuğun ilk kez sınıf ortamında sıra ve dersliklere alışması için bir haftalık alışma süreci uygulanır ve çocukların okul hayatına başlaması sağlanır. Bu süreç sınıf öğretmenleriyle vakit geçirmeleri, okuluna ve çevre koşullarına adaptasyon sağlamaları bakımından önemlidir. İyi bir sınıf öğretmeni süreci başından sonuna kadar istikrarlı biçimde yürütebilmelidir. Bu süreç içerisinde sınıf etkinliği olarak şarkılardan yararlanılması hatta müzik etkinlikleri kullanılarak öğrencilerin okula adaptasyonunun sağlanması da mümkündür. Müzik sayesinde çocuk uyum sürecini başarılı bir şekilde geçirmiş olur.

2.5. ORTAOKUL MÜZİK EĞİTİMİ

Bir önceki bölümden de anlaşılacağı üzere; cumhuriyetin kuruluşundan itibaren 1997-1998 eğitim/öğretim yılına kadar beş yıllık ilkokul süreci üzerine zorunlu olmayan üç yıllık öğretim dönemi ortaokul olarak adlandırılmıştır. 1994 yılından itibaren ise sekiz yıllık ilköğretim adı verilen dönemin üçüncü devresine ortaokul denilmiştir. 2017 yılından itibaren ise ilk dört yıldan sonraki beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci sınıfları kapsayan dört yıllık süreç yeniden ortaokul süreci olarak uygulanmaktadır. Müzik dersleri adlandırma ne olursa olsun mutlaka zorunludur ve haftada bir saattir. Ortaokul süreçlerinde müzik dersleri seçmeli müzik, seçmeli çalgı öğretimi, seçmeli koro, seçmeli çalgı toplulukları gibi derslerle haftada iki saatlik ek derslerle desteklenerek uygulanmaktadır.

Yıldız, çalışmasında çocuğun bu dönemde sessel gelişiminin yanı sıra özellikle çalgısal gelişiminde belirgin farklılıklar görülebileceğini; bu nedenle de çalgı öğretimi yapılırken hangi çalgı ya da çalgıların nasıl, ne şekilde ve hangi yöntemlerle öğretileceği konusunun önem taşıdığını aktarmaktadır.[32] Mutasyon başladığı için çalgı öğretimi önemlidir. Çalgı eğitimi ile bireylerdeki algılama düzeyi somuttan soyuta doğru şekillenmeye başlar. Özdüzenleme, özyargılama, özyeterlilik gibi davranışlarını kendi kendine düzenleme alışkanlıkları görülür. Genel anlamıyla çalgı eğitimi konusunu incelediğimiz bu araştırmada müzik derslerindeki çalgı

[32]Gökay Yıldız, *İlköğretimde Müzik Öğretimi*, 2. Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara 2006, S.38.

kullanım durumlarını tarama yöntemiyle elde ettiğimiz öğretim programlarında belirtmekteyiz. Virtüözlük derecesine ulaşabilmek için çalgı eğitiminin ortaokul yaşlarına kadar başlatılması gerekse dahi, verimli ve düzenli çalışma ile birey çalgı üzerindeki hakimiyetini yükseltebilir.

Tuzcu'ya göre; çalgı çalışma süresi ile elde edilen ustalık düzeyi arasındaki ilişkiyi bilişsel, üst bilişsel ve güdüsel özellikler etkilemektedir.[33] Ancak yine aynı çalışmada öğrencilerin çalgı (piyano) çalışma süreçlerinde, öğretmenlerinden memnuniyet değişkenine göre olumlu yönde farklılaşmalar olduğu anlaşılmaktadır.[34] Sosyal öğrenme kuramına göre model alma ile ifade edilen örnek davranışları benimseme, taklit etme süreçleri bu dönemde öğretmen ile kurulan bağın önemini anlamamız açısından dikkat edilmesi gereken konuların başında gelmektedir. Öğretmenin sürekli çalgısıyla vakit geçirdiğini gözlemleyen öğrenci de elbette bu davranışları sergilemeye özen gösterir. Özmenteş ise; çalgı eğitimi konusunda yaptığı araştırmada başarılı bir çalgı eğitiminin gerçekleşmesi için çalgı çalışma süresinin öğrenci tarafından etkili bir şekilde geçirilmesinden bahsetmektedir. Çalgı eğitiminde etkili çalışma ve öğrenme taktiklerinin öğrenci başarısına katkıları üzerinde durmakta ve çalışma sürecinin tüm aşamalarının, öğrencinin kendi denetiminde gerçekleşmesi gibi konuların çalgı eğitimcileri tarafından önemle ele alınması gerektiğinden bahsetmektedir.[35]

2.6. LİSE MÜZİK EĞİTİMİ

Cumhuriyetin ilk yıllarından 2012 yılına kadar zorunlu olmayan ve üç yıllık eğitim süreci, 2012 yılından itibaren zorunlu ve dört yıllık sürece dönüştürülmüştür. Genel liselerdeki müzik dersleri beden eğitimi, resim (görsel sanatlar), müzik arasından isteğe bağlı, zorunlu seçmeli biçimde uygulanmıştır. Ancak bu uygulama okullardaki norm kadroya bağlı olarak, müzik öğretmeninin bulunma durumuna göre

[33]Özlem Tuzcu, *Piyano Eğitiminde Özdüzenlemeli Öğrenme Ve Öğrenme Stilleri ile Akademik Başarı Arasındaki İlişki*, (Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Basılmış Doktora Tezi), İstanbul 2016, S.27.

[34]Özlem Tuzcu, a.g.m., S.89-94

[35]Sabahat, Özmenteş, *a.g.m*, S.161.

isteğe bağlı olmayan zorunlu seçmeli derse dönüştürülmüştür. Bu derslerin haftalık uygulaması iki saattir. Lise müzik eğitiminde özellikle öğrencilerin hoşlanma, zevk alma gerekçeleriyle ilgi duydukları gitar ve bateri çalgıları popüler müzikten hoşlanma, zevk alma gerekçeleriyle ilgi duydukları çalgılar arasındadır.

Yaygın kurumsal eğitimin en önemli uygulama yeri olan Halk Eğitim Merkezleri (Hayat Boyu Öğrenme Merkezi), Gençlik Merkezleri ve benzeri kurumlar ile okullardaki ders dışı etkinliklerde açılan çalgı kurslarında bu ilgiyi gözlemlemek mümkündür. Ancak müzik pedagojisi eğitimi veya yeterli teknik donanıma sahip olmayan usta öğreticilerin bu alanda çalışmalar yapması fiziksel ve ruhsal sağlık problemleri açısından karşılaşılabilecek sorunlar yaratacaktır. Bu nedenle lise sürecinde öğrencilere tercihleri doğrultusundaki çalgıların ders içi ve ders dışı etkinlikler yoluyla müzik öğretmenleri tarafından öğretilmesi ve bu çalgılarla oluşturulacak çalgı topluluklarına yönlendirilmesi çok önemlidir. Bu araştırma çerçevesinde incelediğimiz programlarda da karşılaşılan Do (kromatik) mızıka, ukulele, elektronik org, bağlama gibi çalgıların da günümüz lise öğrencilerinin ilgisini çektiği ve bu çalgıları çeşitli yol ve yöntemlerle öğrenerek kullandıkları sıklıkla gözlenen bir olgudur.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeline, evren ve örneklemine, veri toplama araçlarına, verilerin analizine yer verilmiştir.

3.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Araştırma kaynak tarama yöntemi ve görüşme tekniği uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Cumhuriyet döneminde hazırlanan müzik öğretim programlarının kazanımları ile öğrencilerin zihinsel, fiziksel, duygusal gelişimine katkı sağlaması için programlarda önerilen öğretmen/öğrenci çalgıları, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı arşiv kütüphanesindeki müfredat/öğretim programları belge tarama yoluyla incelenmiştir. Yapılan araştırma sonucunda 1936, 1948, 1968, 1995, 2006 ve 2017 yıllarında geliştirilen öğretim programlarının amaç, ilke ve hedefleri analiz edilerek değerlendirilmiştir. Öğretmenlerin düşünce, görüş, hazır bulunuşluk ve yeterlik durumlarının tespiti içinse yarı yapılandırılmış görüşme tekniği uygulaması yapılmıştır. Nitel araştırma yöntemi ve belge tarama deseniyle yapılan araştırmalar ve görüşmelerin değerlendirilmesi sonucunda ulaşılan bulgular neticesinde farklı kaynaklardan mezun öğretmenlerin çalgı öğretimi sürecinde karşılaştıkları çalgı çeşitliliği, çalgıların kullanımı ve öğretimi konusundaki problemlere ilişkin çözüm ve yaklaşımlar değerlendirilmiştir. Bu yönleriyle araştırma betimsel bir nitelik taşımaktadır.

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve liseler, örneklemini ise; Marmara Bölgesinde ulaşılabilinen Tekirdağ, Çanakkale, Edirne, Kırklareli, Bursa illeri ve ilçelerindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı özel ve devlet okulları ve bu merkezlerdeki örgün/genel müzik eğitimi sürecinin uygulandığı 15 okul öncesi, 18 ilkokul, 14 ortaokul ve 9 lisede görev yapmakta olan 28 okul öncesi öğretmeni, 30 sınıf öğretmeni ve 23 müzik öğretmeni oluşturmaktadır. Şehirlere göre görüşmecilerin görev yaptıkları okul türlerinin verileri Tablo 1'de, cinsiyete göre görev yaptıkları okul türlerinin dağılımı Tablo 2'de, eğitim düzeylerine göre görev

yaptıkları okul türlerinin verileri Tablo 3'de ve mezun oldukları fakültelere göre çalıştıkları okul türlerinin verileri ise Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 1. Görüşmecilerin Şehirlere Göre Çalıştıkları Okul Türlerinin Dağılımı.

Okul Türleri	**Anaokulu**		**İlkokul**		**Ortaokul**		**Lise**		**Özel Ok.**	
Şehirler	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**
Bursa/Yıldırım			6	7.40						
Çanakkale/Merkez	2	2.46	3	3.70	2	2.46	1	1.23	1	1.23
Çanakkale/Gelibolu	4	4.93	10	12.34	1	1.23	1	1.23		
Çanakkale/Eceabat	3	3.70			1	1.23	1	1.23		
Edirne/Merkez			4	4.93			1	1.23		
Edirne/Keşan	2	2.46	10	12.34	3	3.70	4	4.93	4	4.93
Edirne/Uzunköprü			1	1.23						
Edirne/İpsala			1	1.23						
Tekirdağ/Merkez					1	1.23	1	1.23	3	3.70
Tekirdağ/Çorlu			1	1.23						
Tekirdağ/Çerkezköy			1	1.23						
Tekirdağ/Malkara			1	1.23	1	1.23				
Kırklareli/Merkez			2	2.46						
Kırklareli/Lüleburgaz			3	3.70	1	1.23				
Toplam	**11**	**13.58**	**43**	**53.08**	**10**	**12.34**	**9**	**11.1**	**8**	**9.87**

Tablo 1'de görüldüğü gibi; 5 il ve bağlı ilçelerindeki anaokullarında %13.58 oranında, ilkokullarda %53.08 oranında, ortaokullarda %12.34 oranında, liselerde %11.1 oranında görüşmeci ve özel okullarda %9.87 oranında görüşmeci ile görüşülmüştür. Bu okullarda çalışmakta olan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımı Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Cinsiyetlerine Göre Çalıştıkları Okul Türlerinin Dağılımı.

Okul Türleri	**Anaokulu**		**İlkokul**		**Ortaokul**		**Lise**		**Özel Ok.**	
Cinsiyet	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**
Kadın	11	13.58	35	43.20	5	6.17	4	4.93	6	7.40
Erkek			8	9.87	5	6.17	5	6.17	2	2.46
Toplam	11	13.58	43	53.08	10	12.34	9	11.1	8	9.87

Tablo 2'de görüldüğü gibi; anaokullarında %13.58 oranında kadın öğretmenler ile görüşülmüş olup ilkokullarda %43.20 oranında kadın ve %9.87 oranında erkek öğretmenler ile görüşülmüştür. Ortaokullarda görev yapmakta olan eşit sayıdaki erkek ve kadın öğretmenlerin oranı ise %6.17 olurken bu oran liselerde %4.93 kadın ve %6.17 erkek öğretmen olarak bulunmuştur. Görüşme yapılan öğretmenlerin eğitim durumlarını gösteren veriler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Görüşmecilerin Eğitim Düzeylerine Göre Çalıştıkları Okul Türlerinin Dağılımı.

Okul Türleri	**Anaokulu**		**İlkokul**		**Ortaokul**		**Lise**		**Özel Okul**	
Eğt.Düz.	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**
Önlisans									4	4.93
Lisans	11	13.58	41	50.61	8	9.87	5	6.17	3	3.70
Yüksek L.			2	2.46	2	2.46	4	4.93	1	1.23
Toplam	11	13.58	43	53.08	10	12.34	9	11.1	8	9.87

Tablo 3'te görüldüğü gibi; anaokullarında çalışmakta olan görüşmecilerin %13.58'inin lisans mezunu olduğu, ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin %50.61'inin lisans ve %2.46'sının ise yüksek lisans mezunu olduğu, ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin %9.87'sinin lisans ve %2.46'sının yüksek lisans mezunu olduğu anlaşılmıştır. Liselerde görev yapmakta olan öğretmenlerin %6.17'sinin lisans ve %4.93'ünün ise yüksek lisans mezunu olduğu, özel okullarda çalışmakta olan görüşmecilerin %4.93'ünün önlisans, %3.70'inin lisans, %1.23'ünün yüksek lisans mezunu olduğu görülmüştür. Görüşmecilerin mezun oldukları mesleki eğitim kurumunun özelliği Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Mezun Oldukları Fakültelere Göre Çalıştıkları Okul Türlerinin Dağılımı.

Okul Türleri	**Anaokulu**		**İlkokul**		**Ortaokul**		**Lise**		**Özel Ok.**	
Fakülte	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**
Meslek Yüksek Okulu									4	4.93
Eğitim Fakültesi	6	7.40	36	44.4	9	11.1	8	9.87	3	3.70
Açık Öğretim Fak.	5	6.17	7	8.64						
Devlet Konservatuarı					1	1.23	1	1.23	1	1.23
Toplam	11	13.58	43	53.08	10	12.34	9	11.1	8	9.87

Tablo 4'te görüldüğü gibi; anaokullarında %7.40 oranında eğitim fakültesi mezunu, %6.17 oranında açık öğretim fakültesi mezunu olduğu, ilkokullarda %44.4 oranında eğitim fakültesi ve %8.64 oranında açık öğretim fakültesi mezunu olduğu, ortaokullarda %11.1 oranında eğitim fakültesi ve %1.23 oranında da devlet konservatuarı mezunu olduğu, liselerde %9.87 oranında eğitim fakültesi mezunu, %1.23 oranında ise devlet konservatuarı mezunu olduğu ve özel okullarda %4.93 oranında meslek yüksek okulu mezunu, %3.70 oranında eğitim fakültesi mezunu, %1.23 oranında da devlet konservatuarı mezunu olduğu anlaşılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ve sesli kayıtlarda kullanılan sorular Ek 1 ve Ek 2'de verilmiştir.

EK 1: Uygulanan Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Değerli Öğretmenim;

Örgün/genel müzik eğitimi, okul öncesi eğitim kurumlarında başlar; ilkokul, ortaokul, lise ve yüksek öğrenim kurumlarındaki öğretim ve öğrenim süreçlerinde devam eder. Örgün/genel müzik eğitimi bireylerin bilişsel alana ilişkin olarak işitsel, görsel ve dokunsal algı, devinişsel alan becerilerine ilişkin psikomotor davranışlar/seslendirme ve duyuşsal alana ilişkin duygu ve ruhsal/psikolojik algılarının gelişmesine yönelik olarak hedefleri ve kazanımları kapsayan bir biçimde hazırlanan programlardan ve bu programların gerçekleştirilmesine yönelik uygulamalardan oluşan bir bütündür. Bu etkinlikler kuramsal bilgi öğretimi, ses eğitimi ve çalgı öğretimi dinleme/zevk eğitiminden oluşur. Müzik eğitimi bilgilendirme, seslendirme, müziksel yaratma/üretme ile sanatsal estetik değerler kazandırmaya yönelik öğretim/öğrenme etkinlikleriyle gerçekleştirilir. Okul öncesi öğretmeni, sınıf öğretmeni, müzik öğretmeni ve öğrenci bu süreçlerin temel elemanlarıdır. Programların uygulanmasında, öğretme ve öğrenme ortamları, öğretim stratejisi yöntem ve teknikleri, materyaller müzik öğretimi ortamının en önemli unsurlarıdır. Çalgı materyali bireyin öğrenme süreçlerinde çok önemli yer tutar. Çünkü bilişsel, devinişsel, duyuşsal kazanımlar çalgı öğretimiyle bütün olarak gerçekleşir. Bu nedenle hazırlanan görüşme formu örgün/genel müzik eğitimindeki çalgı öğretimi etkinliklerinin durumunu belirlemeye yönelik olarak hazırlanmıştır.

Size ve kuruma ait özel bilgiler hiç bir şekilde paylaşılmayacaktır. Sizlerden elde edilen veriler, yüksek lisans tezinde bilimsel veri olarak değerlendirilecektir. Yapılacak çalışmaya, görüşme sorularına vereceğiniz gerçek cevaplarla, gerçekleştireceğiniz katkı için teşekkür ederim. Saygılarımla.

Kürşad Sabutay ALTIN
Müzik Eğitimcisi

Uygun seçeneği **(X)** şeklinde işaretleyiniz.

Eğitim durumunuz : Lisans ( ) Yüksek Lisans ( ) Doktora ( )

Mezun olduğunuz üniversite :

Mesleki çalışma süreniz :

Mezun olduğunuz fakülteniz : Eğitim Fak. ( ) Konservatuar ( ) Güz.San.Fak.( )

Bölümünüz :

Ana Bilim Dalınız/ Anasanat Dalınız :

Eğitim fakültesi mezunu değilseniz, pedagojik formasyon belgeniz var mı? Evet( )Hayır()

Cinsiyet :( ) Kadın ( ) Erkek

Çalışmakta olduğunuz İl, İlçe :

Çalışmakta olduğunuz okul/okullar :

Sorular

1. Mezun olduğunuz okuldaki öğretim programında bulunan öğretmenlik mesleğine ait dersler ve içerikleri "Pedagojik Formasyon" yeterli miydi?

Çok az ( ) Az ( ) Orta ( ) İyi ( ) Çok iyi ( )

2. Mezun olduğunuz okuldaki öğretim programında bulunan müzik öğretimine ilişkin dersler ve içerikleri yeterli miydi?

Çok az ( ) Az ( ) Orta ( ) İyi ( ) Çok iyi ( )

3. Mezun olduğunuz okuldaki öğretim programında performansa dayalı çalgı eğitimine ait dersler ve içerikleri yeterli miydi?

Çok az ( ) Az ( ) Orta ( ) İyi ( ) Çok iyi ( )

4. Mezun olduğunuz okuldaki öğretim programında eğitim müziği besteleme, repertuarı/dağarcığı ders ve ders içerikleri yeterli miydi?

Çok az ( ) Az ( ) Orta ( ) İyi ( ) Çok iyi ( )

5. Mezun olduğunuz okuldaki öğretim programında müzik özel alan öğretimi ders ve ders içerikleri yeterli miydi?

Çok az ( ) Az ( ) Orta ( ) İyi ( ) Çok iyi ( )

6. Derslerinizde öğreteceğiniz şarkı ve zevk eğitimi etkinliği için, çalgınızı ne kadar kullanıyorsunuz?

Çok az ( ) Az ( ) Orta ( ) İyi ( ) Çok iyi ( )

7. Derslerinizde öğretmek için en çok hangi çalgıları tercih ediyorsunuz?

8. Derslerinizde eşlik için en çok hangi çalgıları tercih ediyorsunuz?

9. Çalgı öğretimi bakımından, kendinizi güçlü ve yeterli buluyor musunuz?

10. Bunun nedenlerinin neler olduğunu düşünüyorsunuz?

11. Konuyla ilgili eklemek istedikleriniz nelerdir?

EK 2: Görüşme Soruları

1. Çalıştığınız okul kademesini öğrenebilir miyim?

2. Mezun olduğunuz bölümü ve bireysel çalgınızı öğrenebilir miyim?

3. Müzik eğitiminde ders içi ve ders dışı etkinliklerinin içerik ve nitelik bakımından neleri kapsadığını öğrenebilir miyim?

4. Sizce ses eğitimi/şarkı söyleme ve çalgı çalma/çalgı eğitimi gerekli ve önemli midir? Müzik eğitiminde hangi oranda/ağırlıkta kullanılmalıdır?

5. Bu etkinliklerden çalgı çalma/çalgı eğitimi, şarkı söyleme/ses eğitimi ile ilgili ders içi ve ders dışı etkinlikleriniz hakkında bilgi alabilir miyim?

6. Çalgı eğitiminin müzik eğitimi içerisindeki önemi ve yeri hakkında ne düşünüyorsunuz?

7. Çalgı öğretimi sizce hangi yaş grubu ya da sınıf düzeyinde başlatılmalıdır?

8. Okul çalgıları hakkındaki fikirlerinizi öğrenebilir miyim?

3.2. VERİLERİN TOPLANMASI

Bu tez çalışmasında veriler araştırmacı tarafından Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Kütüphanesi'nde yapılan literatür taraması sonucu uygulanan cumhuriyet dönemi örgün müfredat programları ile mesleki kazanımlı öğretmen yetiştirme programlarına ulaşılmış ve örgün/genel müzik eğitiminde çalgı öğretimi konusunda Marmara Bölgesi'nde ulaşılabilinen beş il ve bağlı ilçelerindeki özel ve devlet okullarında çalışmakta olan okul öncesi öğretmenleri, sınıf öğretmenleri ve müzik öğretmenlerine yönelik üç uzman görüşü alınarak hazırlanan görüşme formları uygulanmıştır. Görüşmeler yüz yüze yapılarak ses ve görüntü kaydı alınmıştır. Alınan üç ses kaydının deşifresi ile sınıf ortamlarındaki müzik materyallerine ait 17 fotoğrafa dördüncü bölümde yer verilmiştir.

3.3. VERİLERİN ANALİZİ

Görüşme tekniği sonrası elde edilen veriler ise soruların sırasına göre tablolar halinde sunulmuş, ortak ve zıt görüşler belirtilerek yorumları yapılmıştır. Derslerindeki çalgı öğretimi ve uygulamalarına yönelik düşünce yaklaşım ve uygulamadaki görünüm durumu belirlenmeye çalışılan öğretmenlerin sesli kayıtları deşifre edilmiştir. Fotoğraflanan sınıfların 17 örneğine yer verilmiştir.

4. CUMHURİYETTEN GÜNÜMÜZE ÖRGÜN/GENEL MÜZİK EĞİTİMİ PROGRAMLARININ AMAÇ, HEDEF VE İLKELERİNİN ÇALGI ÖĞRETİMİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ

4.1. CUMHURİYET DÖNEMİ ÖRGÜN ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Bu bölümde, cumhuriyetten günümüze kadarki süreçte hazırlanıp uygulanan öğretim programlarını, amaç hedef ve ilkelerini (hedef davranışlar-kazanımları) çalgı öğretimi bakımından ele alıp inceleyeceğiz. Küçüköncü çalışmasında cumhuriyet dönemindeki programlara ilişkin kullanılan ifadeleri ve geliştirilen programları şu şekilde açıklamıştır:

> "*Müzik eğitimi ilk defa 1924 yılında uygulamaya konulan okul programlarında,"MUSİKİ" dersi olarak; 1930 yılından itibaren ise, "MÜZİK" dersi olarak yer almıştır. 1924 yılında uygulamaya konulan genel müzik eğitimi programı kent okullarında ve 1948 yılında yapılan program köy ilkokullarında, 1952'den itibaren ise genel lise programlarında uygulamaya başlanmıştır... 1926-1936-1948-1956-1962-1968-1973-1976-1995-2006 yıllarında hazırlanan programlar uygulamaya konulmuştur. Müzik dersi ile ilgili ilk program düzenleme çalışması 1936 programında görülmektedir…1924-1936-1948-1968 programları temel programlardır. Bugünkü programdan önce uygulamada bulunan 1968 programına kadarki uygulamalarda masa başı düzeltme çalışmaları yapılmıştır. O yıllardan beri, bazı kararnameler ile bazı ders programlarında değişiklik ve düzeltmeler yapılmışsa da, gerçek anlamda bir program düzeltilmesi yapılmamıştır. Özellikle, ilkokul müzik eğitimi dersi programında, gerekli olan değerlendirmeler ve düzeltmeler yapılmamıştır. Ancak, 1995 ve 2006 yılında uygulamaya konulan "İlköğretim kurumları*

müzik dersi programları" yeni çağdaş eğitim anlayışı çerçevesinde hazırlanmıştır."[36]

Araştırmada ilkokul düzeyinden başlanarak genel müzik eğitimi kapsamındaki programlar incelenmiş; program amaçlarının 1948 yılından itibaren öğretim programlarında yer aldığı görülmüş; 1930, 1936 ve 1939 yıllarında programlarda yalnızca hedeflerin yer aldığı tespit edilmiştir. Albuz, müzik eğitiminde programın önemine şu şekilde dikkat çekmektedir:

"*Müzik eğitiminin en temel önceliği çağdaş bir müzik öğretim programına sahip olmaktan geçmektedir. Aksi, tek boyutlu, çağın gereklerinden uzak, işlevsiz ve yetersiz bir müzik eğitimini de beraberinde getirecektir. Öte yandan, bütünleşen bir dünya üzerinde evrensel müzikteki yerimizi alabilmenin yegâne koşulu da yine çok yönlü ve çok boyutlu müzik öğretimi anlayışından geçmektedir.*"[37]

Eğitim sistemimizde beş yıllık ilkokul zorunlu eğitimi, sekiz yıllık ilköğretim zorunlu eğitimi ve son olarak on iki yıllık ilkokul, ortaokul, lise zorunlu eğitimi uygulanmıştır. Okul öncesi eğitimi zorunlu olmamakla birlikte programlı eğitim sürecinde daima yer almıştır. 18-22 Haziran 1988 tarihinde yapılan 12. milli eğitim şurasında ilköğretimle ilgili kararlar alınmış olup, 222 sayılı ilköğretim ve eğitim yasasında; "*İlköğretim her yurttaşın görmesi gereken temel eğitimdir.*" şeklinde tanımlanarak 1739 sayılı milli eğitim temel yasasında kullanılan "*Temel eğitim*" kavramı "*İlköğretim*" olarak değiştirilmiş ve anayasanın 42. maddesinde "*İlköğretim; kız-erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır.*" ifadeleriyle de herkesin asgari ve temel seviyede eğitim almaları zorunlu kılınmıştır. 12.05.1997 tarih ve 21226 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 3797 sayılı yasayla ilköğretim adı altında sekiz yıllık zorunlu eğitime geçiş yapılarak ilkokul ve ortaokul düzeyleri bir kurum altına (İlköğretim Genel Müdürlüğü) alınmıştır. Daha sonra 11.04.2012 tarihli ve 28261 sayılı Resmi

[36]H.Yılmaz Küçüköncü, *a.g.e.*, S. 122.

[37]Aytekin Albuz, "Müzik Öğretmenliği Eğitiminde Çok Boyutluluk", *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 24, Sayı 2, 2004, S. 107.

Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 30.3.2012 tarihli ve 6287 sayılı ilköğretim ve eğitim kanunu ile on iki yıllık zorunlu eğitime geçiş yapılarak; 4+4+4 biçiminde ilkokul, ortaokul ve lise kademeleri zorunlu kılınmıştır.

Örgün eğitim, öğretim programları çerçevesinde gerçekleştirilir. Bu nedenle bu tez çalışması için Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu arşiv kütüphanesinde kaynak araması yapılarak hazırlanıp uygulanan öğretim programları taranmıştır. Cumhuriyet dönemine ait müfredat/öğretim programları içerisinden bu arama sırasında 1930 Orta Mektep, 1948 İlkokul, 1949 Ortaokul, 1952 Lise, 1973 Lise ve 1987 Lise, Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Terbiye Enstitüsü, Köy Enstitüleri, Öğretmen Okulları programlarına ulaşılmış ve taranmıştır. Bazı programlar birbirleriyle benzerlik göstermeleri sebebiyle başlık altına alınmamıştır. 1936, 1968, 1994, 1995, 2006, 2017 programları ile okul öncesi eğitimi programları ise eldeki kaynaklardan ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Ortaöğretim Genel Müdürlüğü ve Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı'na ait internet sayfalarından taranmıştır. Bu programlar içerisinden 1936, 1948, 1968 ilkokul programları; 1995, 2006 ilköğretim programları ve 2017 ilkokul ve ortaokul programları temel alınarak inceleme yapılmıştır.

4.1.1. Okul Öncesi Öğretim Programları

Bu bölümde okul öncesi eğitim programlarından; 2006, 2013 programları ve kurumlarda uygulayıcıyı ilgilendiren 2017 çocuk gelişimi ve eğitimi/müzik etkinlikleri modülü yer almıştır.

4.1.1.1. Okul Öncesi Eğitim Programı (36-72 Aylık Çocuklar İçin)-2006

Okul öncesi programının genel amaçlarında şu ifadeler yer almıştır:

"36-72 Aylık çocuklar için okul öncesi eğitimi programı 2002-*2003 eğitim-öğretim yılında denenip geliştirilmek üzere uygulamaya konulmuştur. Yapılan araştırmalar ve uygulamalardan alınan geri bildirimler, 2005-2006 eğitim-öğretim yılında İlköğretim Programında yapılan yenilikler, okul öncesi eğitim alanında yapılan araştırmalar ve uygulamalardan alınan geri*

bildirimler, AB ve uluslar arası normlara uyum sağlama amacıyla çeşitli Avrupa Birliği Ülkelerindeki okul öncesi eğitimde yapılan uygulamalar analiz edilmiştir."[38]

Okul öncesi eğitim programının genel açıklamaları ve temel özelliklerinde çalgı çalma etkinliği kapsamında bir ifade bulunmamıştır.[39] Programda gelişim özellikleri belirtilirken sadece 36-48 aylık çocuklar için ritme uygun dans etme kazanımına yer verilmiştir.[40] Amaçlar ve kazanımlar başlığında ise "…*duygularını müzik, dans, drama vb. yollarla ifade eder… Dinlediklerini resim, müzik, drama, şiir, öykü vb. yollarla sergiler*" maddeleri yer almıştır.[41] Programda müzik etkinliğine ilişkin açıklamalara da yer verilmekte ve ritm çalışmalarının günlük planda yer alan diğer etkinlikler sırasında da kullanılabilen etkinlikler olduğu ifade edilmiştir.[42] Eğitim ortamlarının düzenlenmesine ilişkin ise müzik köşesinde müzik ve ritm aletlerinin çocukların uzanıp alabileceği dolaplarda bulunmasından ve bu alanların, çocuklarda estetik gelişimin sağlandığı alanlar olduğundan bahsedilmiştir.[43]

4.1.1.2. Okul Öncesi Eğitim Programı-2013

Önceki programın benzeri niteliğinde olup, öğrenme merkezlerinden müzik merkezini, çocukların müzikle ilgili bilgi ve becerilerini destekleyerek deneyim kazanmalarını sağlayan etkinliklerin yapıldığı alan olarak tanımlamıştır. Bu merkezde özellikle gerekli çalgı ve araç-gereçlerin bulundurulması ve bunların hem çocuklar hem de öğretmenler tarafından etkin bir şekilde kullanılmasını, ritm duygusunun gelişebilmesi ve işitsel algının uyarılması açısından önemli olduğunu belirtmiştir. Çocuğun bu merkezdeki çalgı ve araç-gereçler yardımıyla bilişsel, dil,

---

[38]Milli Eğitim Bakanlığı, "*36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programı*", http://www.dersyap.com/depo/okuloncesi/dokumanlar/program2006.pdf, (16.08.2018), S.8.

[39]Milli Eğitim Bakanlığı, *a.g.e.,* S.12-18.

[40]Milli Eğitim Bakanlığı, *a.g.e.,* S.20-25.

[41]Milli Eğitim Bakanlığı, *a.g.e.,* S.26-35.

[42]Milli Eğitim Bakanlığı, *a.g.e.,* S.43.

[43]Milli Eğitim Bakanlığı, *a.g.e.,* S.74.

motor, sosyal ve duygusal becerilerini arttırmaya yönelik çalışmalar da yapabileceğinden; ayrıca öğretmenin çocuklarla birlikte artık materyallerden farklı sesler çıkaran müzik araç ve gereçleri yapmaya da özen göstermesinden söz edilmiştir. Çalgı ve araç-gereçlerin ise; vurmalı çalgılar (Orff çalgıları), ezgili vurmalı çalgılardan glockenspiel, metalofon, ksilofon; ezgisiz vurma çalgılardan ritm çubuğu, kastanyet, marakas, agogo, çelik üçgen, ziller, davul, tef bulundurulmasını; öğretmenin kullanması içinde piyano, org, gitar, keman, blok flüt, melodika ve benzeri çalgıların bulundurulmasını önermiştir.[44]

Müzik etkinliğine yönelik çalışmaları çalgı çalma, ritm çalışmaları gibi etkinliklerle ifade etmiş; bu etkinlikleri doğru ve nitelikli müzik dinleme, söyleme ve çalma alışkanlıklarının çocuğa kazandırılmasının yanı sıra bireysel olarak ve toplulukta müzik yapma sorumluluğunu da kazandıracağını belirtmiştir.[45]

4.1.1.3. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Müzik Etkinlikleri Modülü – 2017

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan erken çocukluk eğitimi dalında müzik etkinlikleri modülü, kırk hafta-otuz altı saatlik süreyi kapsamakta ve amaçlarında ise uygun ortam sağlandığında müzik etkinliklerini hazırlayabilmek ve uygulayabilmek ifadeleri bulunmuştur.[46] Bu sayede ritm araçlarının kullanımına imkan sağlandığı anlaşılmıştır. Müzik etkinliğinin çocuğun psikomotor gelişimine etkilerinin değerlendirildiği başlıkta çalgılarla ilgili olarak, çocuğun müzikle hareket ederken el-göz koordinasyonunu geliştirmesi ve büyük, küçük kaslarının gelişimine sağladığı katkılar aktarılmıştır.[47] Programda öğretmen tarafından kullanılması gerektiği ifade edilen çalgıların yer aldığı görülmüştür.[48] Ritm çalışmaları detaylı

---

[44]*Okul Öncesi Eğitim Programı*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, Ankara 2013, S.40.

[45]Okul Öncesi Eğitim Programı, *a.g.e.,* S.48.

[46]*Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Müzik Etkinlikleri,* http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller/M%C3%BCzik%20Etkinlikleri.pdf. (10.07.2018), S.4.

[47]Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Müzik Etkinlikleri, *a.g.e.,* S.9.

[48]Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Müzik Etkinlikleri, *a.g.e.* ,S.10.

biçimde anlatılmıştır.[49] Marakas, zil, çan, ritm çubukları, tef, davul, çelik üçgen, kastanyet, ksilofon, metalofon, zımpara blokları, Orff çalgıları, agogo, piyano, mandolin, gitar, keman, blokflüt, melodika programda yer almıştır.[50]

4.1.2. İlkokul Öğretim Programları

Bu bölümde 1936, 1948, 1968 ve günümüzde uygulanan 2017 (tekrar düzenlenen 2018) ilkokul öğretim programları incelenmiştir.

4.1.2.1. İlkokul Programı-1936

1936 yılında bir ilkokul programı hazırlanmış olup müzik dersi hedefleri, amaçları ve ilkelerinde çalgı eğitimi konusunda belirgin bir ifade yer almamıştır. Bununla birlikte dikkat edilecek hususlar başlığında çalgı kullanımıyla ilgili on birinci maddede; öğretmenin eğer çalgı çalıyorsa şarkı öğretimi sırasında çalgısını mutlaka kullanması gerekliliği ve şarkı söyleme esnasında başlangıç sesinin diyapozonla verilmesi istenmiştir.[51] Yine bu programda tedris vasıtaları olarak verilen bölümde en az asgari düzeyde keman ve diyapozon'un; azami olarak ise piyano, org veya keman'ın mutlaka bulunması gerektiği yazmaktadır.[52]

4.1.2.2. İlkokul Programı-1948

Bu programın amaçları incelendiğinde çalgı öğretimi kapsamında, çocukta müzik sevgisini ve ritim duygusunu geliştirmeyi ve ilgi ve yeteneklerine göre şarkı söyleme, bir müzik parçasını dinleme, ritmik çalışmalara ve yaratıcı faaliyetlere katılmayı teşvik etme gibi çalgı çalmayı içeren maddelerin bulunduğu görülmüştür.[53] Programın açıklamalarında ise müzik eğitiminin bir bütün olarak kabul edilmesi ve derslerin de bu bütünlüğe uyacak şekilde yürütülmesi gerektiğini, şarkı öğretme, solfej, imla, müzik yazısı, müzik aleti çalma ve seçme müzik parçalarını dinleme gibi

---

[49]Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Müzik Etkinlikleri, *a.g.e.,* S.14-18.

[50]Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Müzik Etkinlikleri, *a.g.e.,* S.10-31.

[51]*İlkokul Programı,* Maarif Vekaleti Yayını, Ankara 1936, S. 107,108.

[52]İlkokul Programı, *a.g.e.,* S. 222-227.

[53]*İlkokul Programı*, Maarif Vekaleti Yayını, Ankara 1948, S.260.

etkinliklerin tek başlarına müzik dersinde yer almalarının doğru olmadığı ve bunların birbirleriyle kaynaşmış olmaları, birbirlerine bağlanmalarının önemini ve müzik aleti çalmanın duyuları toptan çalıştırması ve kulağa temel olması oluşturma sebebiyle müzik eğitimindeki önemli yerinden bahsedilmiştir. İlkokulda bir müzik aleti çalan öğrenciye rastlamak her zaman mümkün olduğu için, şarkılara çalarak katılmasının ve diğer çocuklarda da bu durumun alet çalma hevesi uyandırılmasında teşvik olacağı yazmaktadır. Müzik seslerini tanıtmak için sabit perdeli, körüklü ve yaylı sazlardan birinin kullanılmasının; öğretmenin kendi ses enerjisinden tasarruf etmek ve çocuğun kulağında değişmez etkiler yapabilmek için müzik aletinden bol bol faydalanılmasının ve müzik derslerinin çeşitli etkinlikler halinde yürümesini sağlamak için piyano, armonium, akordeon, keman, mandolin, bağlama, ses merdivenleri gibi türlü alet ve araçların kullanılmasının doğru ve gerekli olduğundan bahsedilmiştir.[54]

Çalgı çalma ile ilgili olarak çocukların müzik toplulukları kurularak desteklenmesi bağlamında programın ders konularının öğretim araçları kısmının on ikinci maddesinde çocuk çalgıları ve bu çalgılarla oluşturulan orkestralarının ders içi etkinliklerde kullanılmasının iyi bir müzik dersi işlenmesine çocuğun müziksel gelişimi bakımından katkılar sağlayacağı belirtilmiştir. Bu maddenin açıklamasında ise bu etkinliklerle ilgili olarak şarkı söyleme ve çalmanın çocukların kulak gelişiminde etkili olacağı, çalgı çalmanın ise çocuklara güven ve zevk vereceği üzerinde durulmuştur. Çocuk çalgıları arasında sayılan ağız mızıkaları, perdeli düdükler, gamın seslerini çıkaran aletler, trampeteler, borular, çanlar, çıngıraklar ve davullardan kurulu bir orkestra içinde küçük çocukların kendine ait bir görevi yerine getirme zevki öğretmen içinde önemli bir eğitim fırsatı olarak gösterilmiştir. Öğretmen tarafından keman, piyano veya gramofonla yahut öğrenciler tarafından ağız mızıkası, kaval düdükle çalınan ve sınıfın bir kısmının söylediği şarkıların ritmine eşlik etmek amacıyla çelik üçgen, çan, çıngırak, davul, zil, trampete, kastanyet gibi basit çalgılar çalan orkestraya küçükler grubu da denmekte olduğu anlaşılmıştır. Bu grubun temel rolü ise çocuklara müziğin ritmini duyurarak sevdirmek ve kendilerine bu işte görev almak arzusunu vermek suretiyle sanat

[54]İlkokul Programı, *a.g.e.*, S.261-269.

eğitiminin sağlanması olduğu idrak edilmiştir. Hafif ve az hareketli müzik parçalarının eşliği için çelik üçgen ve çan'ın, ritimleri canlı olan parçalara ise kastanyetler, küçük davullar ve küçük trampetlerin uygun olduğundan bahsedilerek; öğretmenin düzenlemesine göre bazı parçalarda bir veya iki çalgının, bazen de hepsinin aynı anda kullanılmasının uygun olacağına değinilmiştir.[55]

İlkokulların müzik eğitim ve öğretiminde hakim olan prensipler başlığı altında, öğrencilerin müziğe şarkı söylemek ve müzik aleti çalmakla bağlanacakları; şarkı söylerken öğretmenin evvela diyapazon veya uzun sesli bir çalgı yardımıyla öğrencilere başlangıç sesini vermesi ve şarkının bir kısmını çalıp söylemesinden söz edilmiştir.[56] Faydalanılacak araç ve gereçlerin ise müzik dersi için keman, diyapazon, mandolin, ağız armonikası, imkan bulundukça alınacak araçlar piyano veya org, flüt ve el armonikası, gramofon ve seçme plaklar olduğu anlaşılmıştır.[57]

4.1.2.3. İlkokul Programı-1968

İlkokulun amaçlarında boş zamanlarını iyi kullanmada anlayış ve alışkanlıklar kazanılması bakımından onuncu maddenin c şıkkında bir müzik aleti çalma hedefi bulunmuştur.[58] Programın uygulanmasıyla ilgili genel esaslar başlığı altında metot ve teknikler bölümüne yer verilmiş ve küme çalışmaları, seviye gruplarıyla çalışmalar, öğrencilerin kendi kendine çalışmaları hususunda bilgiler aktarılarak c maddesinde; "*...flüt ve benzeri müzik aletleriyle koro halinde sanat çalışmaları yapma gibi etkinliklerde bulunabilirler.*"açıklaması yer almıştır.[59] Programın 233. sayfasında başlayan müzik dersi programı açıklamalarında müzikten bilgiye gitmek başlığı ve buna ilişkin açıklama yer almıştır. Müziğin yaşayan ve yaşatan bir dil olduğu; çocukların ana dillerini önce konuşarak sonra da okuyup yazarak öğrendiği gibi müziği de bu şekilde öğrenmeleri gerektiği; bunun için müzik eğitimine şarkılarla başlanması ve hiç bir kuramsal bilgiye başvurulmaksızın

[55]İlkokul Programı, *a.g.e.*, S.278,279.

[56]İlkokul Programı, *a.g.e.*, S.280.

[57]İlkokul Programı, *a.g.e.*, S.303.

[58]*İlkokul Programı*, Maarif Vekaleti Yayını, Ankara 1968, S.5.

[59]İlkokul Programı, *a.g.e.*, S.20-23.

kulaktan öğretilmesi, şarkı söyleme veya çalgı çalmada yeterince beceri kazanıldıktan sonra öğretilen eserlerle ilgili ve kullanılabilir olmak şartıyla çok basit kuramsal bilgilerin verilmesinden söz edilmiştir.[60] Müzik eğitiminde bütünlüğü sağlamak başlığı ve açıklamasında müzik eğitiminin bir bütün olarak kabul edilerek derslerin bu bütünlüğe uyacak biçimde yürütülmesinden; şarkı ve çalgı öğretimi, kulak eğitimi, solfej, dikte, yaratıcılık yeteneğini geliştirme çalışmaları ve müzik dinletme gibi etkinliklerin müzik derslerinde ayrı ayrı ele alınmamasından, birbirleriyle kaynaşmış olarak birbirlerine bağlanmalarının sağlanmasından söz edilmiştir.[61] Ses ve çalgı müziğinin elele yürütülmesini sağlamak başlığında; şarkıların yanı sıra hem şarkılara, oyunlara, yürüyüşlere eşlik etme, hem de çocukların tek tek ve toplu olarak çalgı çalma istek ve alışkanlıklarını kuvvetlendirmek amacıyla çocukların çalabilecekleri çalgılarla çalgı toplulukları kurulması ifade edilmiştir. Bunlar için yazılmış çalgı müziği eserlerinden yararlanılması ve çalgı öğretiminde de çocukların bildikleri şarkılardan hareket edilmesinden bahsedilmiştir.[62] Yaratma duygusunu ve yeteneğini geliştirmek ifadesinde, hem şarkı hem de çalgı eğitiminde çocukları yaratıcılığa yöneltecek yolların uygulanması ve çocuğun bir şarkıyı hareketlerle canlandırabilmesinden; vurma çalgılardan birisiyle kendisinin bulacağı değişik tartılarda şarkıya eşlik edebilmesinden söz edilmiştir. Çocukların bildikleri tekerlemelere, sayışmalara, türkülere, oyun havalarına benzeyen yeni müzikler yaratmalarının teşvik edilmesi, onlara sonunu kendilerinin tamamlayacağı bazı ezgiler verilmesi aktarılmıştır.[63] Çocuğun kulağını eğitmek başlığında ise çocuğa şarkı söylerken ve çalgı çalarken sesleri doğru çıkarması, duyduğu bir ezgiyi doğru bir şekilde tekrarlaması, yanlışlarını duyup düzeltmesi, eskiden duyduğu bir müziği tanıması, nota öğretiminde, bildiği kolay ezgileri yazıp okuyabilmesi, kolay bir ezginin notasını görünce bu ezgiyi içinde duyabilmesi, tasarlayabilmesi alışkanlığının kazandırılması gerektiği açıklanmıştır.[64] Zevk eğitimi, sanata yönelmek başlığında, öğretmenin

[60]İlkokul Programı, *a.g.e.,* S.233.

[61]Gös. Yer.

[62]İlkokul Programı, *a.g.e.,* S.234.

[63]Gös. Yer.

[64]*İlkokul Programı*, *a.g.e.,* S.235.

sesiyle veya çalgısıyla çocukların söyledikleri ilk tekerlemelerden başlayarak, öğrenilen bir şarkının örnek bir icrasını yapmasından; mümkünse çevredeki müzik öğretmenlerinden, halk sanatçılarından, konserlerden, radyodan, televizyondan, plak ve bantlardan yararlanarak çocuklara hem bildikleri şarkıların, hem de diğer okul müziği ve seçilmiş sanat örneklerinin iyi seslendirilişlerinin dinletilmesinden söz edilmiştir. Bu yolla çocuklarda müzik dinleme, iyi müziği ayırma, arama alışkanlığı ve sanat müziğine doğru yönelen bir ilgi yaratılmasına, çocukların düzenleyecekleri konserlerle birbirlerini dinlemelerine fırsat verilmesine okul korosu ve okul çalgı topluluklarının konserler vermesine, ilkokul zevk eğitimi ve sanata yönelme bakımından kendi çevresinde bir sanat merkezi durumuna getirilmesine dikkat çekilmiştir.[65] Müzik eğitiminde çevreyle bağlantı kurmak başlığında, köy okullarında çevrenin özelliğine uygun olarak toplu iş şarkılarına, oyun havalarına, bütünüyle köy yaşayışını yansıtan şarkı ve çalgı müziğine daha çok yer verilmesi, uygun olan mahalli çalgıların bu maksat için okula sokulması, birleştirilmiş sınıfların özelliğine uygun olarak konuların sınıf içinde değil, uygun sınıf kümeleri içinde düşünülüp işlenmesi aktarılmıştır.[66] Çalgıyla ilgili olarak şarkı seçimi başlığında şu açıklama bulunmuştur:

> "*İlkokulda öğretilecek şarkıların seçiminde, aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir: ...3. Şarkı seçiminde, çevre müziği örneklerine geniş yer verilmelidir. Ege bölgesi çocuğu zeybeği, Doğu Anadolu bölgesi çocuğu da bar havalarını daha kolay söyleyip çalar. ...7. Çalgı eşliğinde olarak yazılmış olan şarkılarla, hareketlerle canlandırılmaya elverişli olan şarkılara da yer verilmelidir.*"

Şarkı öğretimi içinse kulaktan şarkı öğretimi yolları ve nota ile şarkı öğretimi yolları aktarılmış, nota ile şarkı öğretiminin asıl amacının çocuklara o şarkı seviyesindeki başka şarkıları da notalarından söyleyip çalabilecek yeteneği ve beceriyi kazandırmak olduğu; şarkı öğreniminde çocukların çalgılarından ve özellikle çocuk vurma çalgılarından iyi bir şekilde yararlanılması gerektiği ifade

---

[65]Gös. Yer.

[66]İlkokul Programı, *a.g.e.*, S.236.

edilmiştir. Bu çalgılarla kurulacak eşlik gruplarının şarkıya eşlik etmesi, onun tartısını tamamlayıp zenginleştirmesi ve çocukların yaratma duygularını geliştirecek bir etkinlik içinde çekici, eğitici ve eğlendirici bir biçimde kullanılması belirtilmiştir.[67]

1968 programının çalgılar ve çalgı toplulukları başlığı altında çocuğun ses müziğinin gelişmesi, zenginleşmesi ve çok seslilik zevkinin oluşması için çalgıların ilkokul müzik dersinin vazgeçilmezi olduğu belirtilmiştir. İlkokulda bu çalgıların özellikle ilk sınıflarda oyun oynar gibi çalınabilmesinin önemli olduğu belirtilmiştir. Bu çalgıların hepsinin ritim özelliği olan çalgılar olması programın bize ilkokulun ilk sınıflarında ritim ağırlıklı bir müzik eğitimine dayalı yapılması gerekliliğini göstermiştir. Programdan yerel araçların da daha önce belirtilen ritm çalgıları yerine kullanılabileceği anlaşılmıştır. Zenginleştirilebilmesi halinde silofon, metalofon, glockenspiel gibi çalgıların, düdük, boru ve fifrelerin gruba dahil edilmesinin çok iyi olacağına ve çocuk çalgı takımlarından ve eşlik gruplarından başka çocukların tek tek ve grupla çalışmaları arzu edilen çalgıların da bulunduğuna değinilmiştir.[68] Diğer araç gereçler başlığı altında dördüncü madde piyano, armonyum veya organa gibi basit perdeli bir çalgı imkan bulundukça sağlanacak araç gereçler olarak belirtilmiştir.[69]

4.1.2.4. İlkokul ve Ortaokul Programı (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. ve 8. Sınıflar)-2017/2018

2017 yılında düzenlenen müzik dersi programı 2018 yılında düzeltilme yapılarak yeniden uygulamaya konmuştur. Burada her ikisinde bulunan benzerlik ve farklılıklar incelendiğinde eğitim sisteminin 4+4+4 ilkokul, ortaokul ve lise olarak düzenlendiği anlaşılmıştır. 2017 yılında hazırlanan öğretim programı incelendiğinde öğretim programı temel felsefesinin; müzik dersi öğretim programının öğrencilerin hem müzik yoluyla estetik duyarlılıkların geliştirilmesi (dinleme, konuşma vb. etkinlikler), hem de müzik yapma yoluyla (söyleme, doğaçlama, besteleme vb

[67]İlkokul Programı, *a.g.e.,* S.237-238.

[68]İlkokul Programı, *a.g.e.,* S.241.

[69]İlkokul Programı, *a.g.e.,* S.243.

etkinlikler) yani edimsel olarak müzik eğitimi bakımından önemli olduğu, bu nedenle her iki yaklaşımında dengeli bir şekilde programa yansıtıldığı anlaşılmıştır. Programın yapılandırılması şu şekilde açıklanmıştır:

> "*Programın yapılandırılması özellikle nörobilim ve müzik psikolojisi bilim dallarında yapılan güncel çalışmalara dayanarak müzikle ilgili olan müzik teorisi, besteleme, çalgı eğitimi, performans, sosyal davranışlar gibi alanlarda bilişim teknolojisi desteğiyle gerçekleştirilmiştir"*[70]

Öğretim programında temel becerilerde; "*Müzik dersi; katılımcı, sürekli geliştirilebilir, yeniliklere açık ve değişime öncülük eden bir yapıya sahip olup bu derste aşağıdaki becerilerin geliştirilmesi hedeflenmektedir.*"..."*2. Müzik-beden uyumunu sağlayabilme, 3. Müziği dinleme, söyleme ve ritimsel etkinliklerle müzik yapabilme, 4. Müziği bireysel ya da toplu yapabilme*" ifadeleri yer almıştır.(Bu açıklamalar 2018 de kaldırılmıştır.)[71] Düzeltilmiş ve halen uygulamada olan 2018 öğretim programı incelendiğinde ise programın genel amaçlarının Türk milli eğitiminin genel amaçları ile Türk milli eğitiminin temel ilkeleri esas alınarak hazırlandığı ve eğitim-öğretim programlarının okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinin birbirini tamamlayıcı biçimde, belirlenen amaçlara ulaşmaya yönelik çalışmalarla sürdürüldüğü belirtilmiştir.[72] Programın öğretim programı'nın uygulanmasında dikkat edilecek hususlar başlığında; "*Müzik dersi öğretim programı: 1. Dinleme-söyleme 2. Müziksel algı ve bilgilenme 3. Müziksel yaratıcılık 4. Müzik Kültürü olarak 4 temel öğrenme alanından oluşmaktadır.*" ... "*nörobilim ve müzik psikolojisi bilim dallarında yapılan güncel çalışmalar çalgı eğitiminin beynin farklı işlev gören bölgelerini geliştirdiğini ortaya çıkarmıştır. Dolayısıyla çalgı eğitimi her sınıf düzeyinde yeterli derecede gerçekleştirilmelidir.*" maddeleri yer almıştır. Bu

---

[70]Milli Eğitim Bakanlığı, "*Müzik Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1,2,3,4,5,6,7 ve 8 Sınıflar)*", http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=357, (23.11.2018), S.3.

[71]Milli Eğitim Bakanlığı, *a.g.e.*, S.6.

[72]Gös. Yer.

maddelerden anlaşılacağı üzere çalgı eğitiminin gerekliliği ve zorunluluğu gerekçeleri ile birlikte belirtilmiş ve açıklanmıştır.[73]

Dinleme-söyleme alanı olarak belirtilen kazanımlar incelendiğinde her sınıfın kendi düzeyine uygun çalgıları tanıma, vücut perküsyonu, çalgılarla seslendirme gibi etkinliğe yönelik maddelerin bulunduğu görülmüştür.[74] Algı ve bilgilenme alanı incelendiğinde çalgı öğretimiyle ilgili ortamı ve çalgıları tanıma ve ayırt etme, çalma ve söyleme etkinlikleriyle seslendirme maddelerinin bulunduğu anlaşılmıştır.[75] Müziksel yaratıcılık alanı kazanımları incelendiğinde çalgı öğretiminin kazanımlarına ilişkin olarak ritim çalgılarıyla eşlik etme, ezgi denemeleri yapma, ritim kalıpları çalma maddeleri bulunmuştur.[76] Müzik kültürü alanı incelendiğinde ise ortama uygun müzik yapma davranışları sergileme ve çalgıları sınıflandırma kazanımları görülmüştür.[77]

4.1.3. Ortaokul Öğretim Programları

Bu bölümde 1930, 1949 ve 1968 ortaokul programları incelenmiştir.

4.1.3.1. Ortamektep Programı-1930

1930 ortaokul programında her sınıf için apresiasyon[78] çalışmalarından bahsedilmiştir. Bu çalışmaların öğrencilerin zevk eğitimine yönelik olarak plak ve gramofon kullanılarak yapılmasının gerektiği ancak; "*Apresiasyon çalışmalarına*

[73]Milli Eğitim Bakanlığı, *a.g.e.,* S.12.

[74]Milli Eğitim Bakanlığı, *a.g.e.,* S.14-34.

[75]Milli Eğitim Bakanlığı, *a.g.e.,* S.15-35.

[76]Gös. Yer.

[77]Milli Eğitim Bakanlığı, *a.g.e.,* S.16-36.

[78]Appréciation : Apresiasyon Fransızca-İngilizce orijinli bir kelimedir; ancak, Türkçe metinlerde de (program, makale ve benzeri) karşılaşılmaktadır. Kelimenin anlamı sözlüklerde değerlendirme, takdir etme, beğenme, iltifat etme olarak açıklanmaktadır. (Bakınız: Sesli Sözlük) "Marifet iltifata tabidir" atasözünde de vurgulandığı gibi herkeste doğuştan var olan yapabilirlikler, doğal yetenekler fakat özel anlamda; bireysel farklılıklara göre değişen beceri, yetenek ve çalışma gerektiren müzikle ilgilenme, uğraşma ve bu anlamda, müzik eğitimi süreçlerindeki bireylerin eğitim, üretim ve seslendirme aşamalarında değerlendirilmesi, takdir edilmesi, beğenilmesi iltifat edilmesini gerektirir.

icabında müzik dersleri dışında serbest çalışmalar sırasında da devam edilebilir. Müzik öğretmeni bu çalışmalara saziyle katılabilir. Piyano çalıyorsa ve okulunda piyanosu varsa, öğretmen birçok eserleri piyano ile çalarak da dinletebilir." ifadeleri yer almıştır.[79] Buradan anlaşılacağı üzere müzik öğretmenin iyi bir çalgı icrası olması beklentisi cumhuriyet dönemi müzik öğretmenliği programlarında başlangıçtan beri vardır. Ritm oyun dans ilişkisi müzik eğitiminde çok önemli yer tutmaktadır. Programda zevk eğitimi kapsamında basit ritim çalgılarını öğrencilerin kendilerinin yapmalarından ve küçük sınıflarda vurma aletler takımları kurmaktan söz edilmiş; tanınmış halk sanatçıları ile saz ve oyun ekiplerinin okula getirilerek çocuklarda zevk eğitimine hizmet etmesi istenmiştir.[80]

4.1.3.2. Ortaokul Programı-1949

1949 ortaokul programına ilişkin çalgı kullanımıyla ilgili olarak ortaokulun eğitim ve öğretim ilkeleri başlığında okulun, öğrencilere fikirlerini ve duygularını türlü yollarda anlatma olanakları vermesi, öğrenciye boş zamanlarını iyi bir şekilde kullanma alışkanlığını kazandırması maddeleri yer almıştır.[81] Müzik dersi amaçlarında ise her çocuğun ilgi ve yeteneğine göre şarkı söylemeye, bir müzik parçasını dinlemeye, bir müzik aleti çalmaya ve ritmik çalışmalarla yaratıcı faaliyetlere katılmaya teşvik edilmesinden bahsedilmiştir.[82] Açıklamaların üçüncü maddesi zevk eğitimi konusunu içermiş ve müzik yapma konusunda ihtiyaç hissettirme amacından söz edilmiştir. Öğretmenin kendi çalgısıyla çocuk seviyesinde uygun şarkılar icra etmesinin önemi vurgulanmıştır. Okul orkestrası, bando ve herhangi başka topluluklar oluşturulmasının da zevk eğitimi kapsamında olduğu, çocukları saz musikisine teşvik etmeninde görüldüğü, küçük sınıflarda vurma aletlerden ve üflemeli çalgılardan oluşan ağız armonikası ve mandolin takımları kurmanın önemi anlatılmıştır. [83]

---

[79]*Ortamektep Programı*, Maarif Vekaleti Yayını, Ankara 1930, S.60-82.

[80]Ortamektep Programı, *a.g.e.,* S.107,108.

[81]*Ortaokul Müfredat Programı*, Maarif Vekaleti Yayını, Ankara 1949, S.22-26.

[82]Ortaokul Müfredat Programı, *a.g.e.,* S.273.

[83]Ortaokul Müfredat Programı, *a.g.e.,* S.276.

4.1.3.3. Ortaokul Programı-1968

Ortaokul programı önceki programların benzeri nitelikte olup apresiasyon çalışmalarıyla çalgı kullanımı çalışmaları planlanmıştır.[84]

4.1.4. İlköğretim Programları

Bu bölümde 1995 ve 2006 ilköğretim programları incelenmiştir.

4.1.4.1. İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı-1995

12.05.1997 tarih ve 21226 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 3797 sayılı yasayla ilköğretim adı altında sekiz yıllık zorunlu eğitime geçiş yapılarak ilkokul ve ortaokul düzeyleri bir kurum altına (İlköğretim Genel Müdürlüğü) alınmıştır. Genel açıklamalarda 11., 12., 17., 21. ve 22. maddelerinin örgün öğretim kurumlarındaki çalgı öğretimine ilişkin maddeler olduğu anlaşılmıştır:

> "*…11. Programın özellikle birinci ve ikinci devrelerinde öğrenci için ülkemizde yapılması plânlanan "Vurmalı Ezgi Çalgısı" ön görülmektedir. Bunun yanı sıra öğrencilerin ilgileri ve çevre özellikleri de göz önünde bulundurularak diğer çocuk çalgılarının da kullanılması beklenmektedir. 12. Müzik dersleri, esas olarak, bu amaçla düzenlenmiş müzik dersliklerinde yapılmalıdır. Bu mümkün olmadığı takdirde yeterli araç ve gereç sağlanarak normal derslikler ve diğer uygun mekanlarda yapılabilmelidir...17. Programda, esas ve çalgı müziklerinin bir bütünlük içinde ele alınması ilke edinilmiştir. Ünitelere göre sınıf ve öğrenci düzeyine uygun, eğitici niteliği yüksek, ezgi-söz uyuşumu (prozodisi) doğru, ses sınırı öğrencilerin ses alanlarına (ses genişliklerine) uygun şarkılar seçilmelidir. Şarkıların sınıf, öğretmen ve öğrenci çalgıları ile eşlikler yapılmaya elverişli olmasına dikkat edilmelidir…21. Ses değişimi (mutasyon) dönemindeki öğrencilere ses sınırlarını zorlamayan özel bir eğitim uygulanmalıdır. Bu yaklaşımda daha çok çalgı ve ritim eğitimine ağırlık*

[84]*Ortaokul Müfredat Programı*, Maarif Vekaleti Yayını, Ankara 1968, S. 1-138.

verilmelidir. 22. Derslerin işlenişi, kesinlikle müzik yapma (söyleme, çalma, yaratma) ve dinleme üzerine kurulmalıdır. Bu çerçevede müzik dersi bir şarkı ile başlayıp, yine bir şarkı ile bitirilebilir. Derse bir önceki derste öğrenilen şarkı ile başlanıp, yeni bir şarkının öğrenilmesine geçilebilir. Böylece eski ve yeni şarkıların birbirini izlemesi ile programda öngörülen "etkin bir şarkı dağarcığı" oluşturulabilir."[85]

Genel amaçlar incelendiğinde ilköğretim kurumları müzik dersi genel amaçları altında; "*…5. Müzik yapma ve dinleme araçlarını tanıyabilme...16. Dinlediği müziklere uygun ritmik devinimlerle eşlik edebilme. 17. Çalgısını temiz ve düzenli kullanabilme. 18. Müzik yapma, dinleme araç ve gereçlerini kurallarına uygun kullanabilme...21. Düzeyine uygun müzikleri çalgısıyla doğru temiz ve anlamlı çalabilme. 22. Kazandığı müzik dağarcığını çeşitli etkinliklerle sergileyebilme…28. Yaratıcı müziksel çalışmalar yapabilme…30. Müzik yapmaya istekli olabilme. 31. Müzik yapmaktan hoşlanabilme*" maddeleri yer almıştır.[86] Bu programın birinci devre genel amaçlarında çalgı öğretimine ilişkin bulunan maddeler özetle şöyledir:

"*…4. Çevresinde kullanılan çalgıları genel özellikleriyle tanıyabilme…11. Müzik yapma ve dinlemeyle ilgili temel kuralları fark edebilme…19. Müzik yapma ve dinleme araçlarını dikkatlice kullanabilme…25. Dinlediği konuşmanın, şiirin ritmini ve ölçüsünü vurabilme. 26. Yaptığı-dinlediği müziğin ritmini ve ölçüsünü vurabilme*"[87]

Bu devre ünitelerinden hayatımızda oyun, hareket, ses ve müzik ünitesinde ses ve ses kaynakları-müzik yaptığımız araçlar (çalgılar), çalgı ve ses toplulukları ünitesinde çalgı ve ses topluluklarına ilişkin müzik dağarcığı, Atatürk ve müzik ünitesinde ise Atatürk ile ilgili marşlar ve şarkılar maddeleri çalgı konusunu

[85]*İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, Ankara 1995, S. 8.

[86]İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı, *a.g.e.,* S. 12.

[87]İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı, *a.g.e.,* S. 13,14.

içermiştir.[88] İkinci devre genel amaçlarında 6., 24., 26., 27., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 38., 48., 52., 53. maddeler bulunmuştur:

> "*…6. İnsan ve çalgı ses topluluklarını tanıyabilme…24. Öğrendiği müziksel sesleri, sesiyle, çalgısıyla doğru verebilme…26. Sesiyle, çalgısıyla düzeyine uygun ses düzenlemeleri yapabilme. 27. Düzeyine uygun ses ve söz kümelerindeki ritmik düzenlemeleri doğru okuyabilme, söyleyebilme ve çalabilme. 28. Düzeyine uygun ezgi kalıplarını doğru yazabilme, okuyabilme ve çalabilme. 29. Öğrendiği şarkılardaki birim vuruşları doğru, düzenli vurabilme. 30. Şarkı, marş ve oyun müziklerini hız ve gürlük terimlerine uygun söyleyebilme ve çalabilme. 31. Şarkıları, müzik cümlelerine dikkat ederek söyleyebilme, çalabilme ve dinleyebilme. 32. Dağarcığındaki müzikleri tür özelliklerine göre söyleyebilme, çalabilme ve dinleyebilme. 33. Atatürk'ü anlatan şarkı ve marşları anlamlarına uygun söyleyebilme, çalabilme ve dinleyebilme. 34. Diğer Türk devlet, toplum ve topluluklarının müziklerinden uygun örnekleri söyleyebilme ve çalabilme. 35. Çeşitli ülke müziklerinden uygun örnekleri söyleyebilme ve çalabilme…38. Düzeyine uygun şarkıları notalarıyla okuyup çalmaktan zevk alabilme…48. Yurdumuzdaki ana müzik türlerinden uygun örnekleri söylemeye, çalmaya ve dinlemeye istekli olabilme…52. Çeşitli ülke müziklerinden uygun örnekleri söylemeye, çalmaya ve dinlemeye istekli olabilme. 53. Diğer Türk devlet, toplum ve topluluklarının müziklerinden uygun örnekleri söylemeye, çalmaya ve dinlemeye istekli olabilme.*"[89]

Bu devrenin müziğimizde ses ünitesinin müzikte ses toplulukları-çalgı toplulukları maddeleri çalgı konusu içermiştir.[90] Üçüncü devre genel amaçlarında çalgı ve çalgı öğretimine ilişkin özet olarak şu maddeler bulunmuştur:

> "*3. İnsan sesleriyle ve çalgılarla yapılan müzikleri ve müzik topluluklarını tanıyabilme.*"..."*17. Düzeyine uygun müzikleri çalgısıyla doğru, temiz ve*

[88]İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı, *a.g.e.*, S. 15.

[89]İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı, *a.g.e.*, S. 452.

[90]İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı, *a.g.e.*, S. 454.

anlamlı çalabilme.”,“*18. Sesiyle ve çalgısıyla uygun müzik topluluklarına katılabilme.*”,“*19. Çeşitli müzikleri hız ve gürlük özelliklerine göre söyleyebilme veya çalabilme.*”,“*20. Müzik eserlerini biçimsel yapısına uygun söyleyebilme veya çalabilme.*”,“*21. Düzeyine uygun müzikleri tonal ve makamsal özelliklerine dikkat ederek söyleyebilme veya çalabilme.*”...“*23. Çeşitli müzik yapma araçlarını doğru kullanabilme.*”...“*25. Sesiyle, çalgısıyla çeşitli yaratıcı çalışmalar yapabilme.*”...“*30. İnsan sesleri ve çalgı topluluklarıyla yapılan müziklerden hoşlanabilme.*”,“*31. Birlikte müzik yapmaya istekli olabilme.*”,“*32. Sesiyle ve çalgısıyla çeşitli yaratıcı çalışmalar yapmaya istekli olabilme.*”[91]

Üçüncü devre ünitelerinde çalgı konusunda insan sesleri ve çalgılar ünitesi; çalgılarda sesin oluşumu, insan sesi ve çalgı müziği dağarcığı, insan sesi ve çalgı müziğine ilişkin eserler yaratış maddelerini, çalgı ve ses toplulukları ünitesi; kullanılan çalgı türlerine göre oluşan çeşitli çalgı toplulukları, yaptıkları müzik türüne göre oluşan çeşitli çalgı toplulukları, çalgı ve ses topluluklarına ilişkin müzik dağarcığı maddelerini, müzik teknolojisi ve kullanımı ünitesi; müzik dinlemede yapmada kullanılan elektronik araç ve çalgılar, elektronik araçlarla yapılan uygun müzik türleri, güncel müzikler ve teknoloji maddelerini içermiştir. [92]

4.1.4.2. İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (1. - 8. Sınıflar)-2006

Programın giriş bölümünde öğrenilen her bilginin, mutlaka pratiğe dönüştürülebilir nitelikte olması vurgulanmıştır.[93] Programın temel yaklaşımı başlığı altında; “*Yapılandırmacı kurama göre: Kalıcı izli esas öğrenme, etkinlikler aracılığıyla olur.*” ve “*Öğrenme pasif bir süreç değil, öğrencinin içerisinde bizzat yer aldığı, sürekli ve dinamik bir işlemdir.*” ifadeleri yer almıştır. Yine aynı başlık altında; “*Özetle, müzik eğitiminde yapılandırıcı anlayış; ...öğrenme de performans ve*

[91]İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı, *a.g.e.,* S. 470.

[92]İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı, *a.g.e.,* S. 472.

[93]*İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (1.-8. Sınıflar)*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, Ankara 2006, S. 4.

etkinliklere ağırlık verir." açıklamaları da bulunmuştur.[94] Genel amaçlar başlığı altında, "*bireysel ve toplu olarak, nitelikli değişik türlerde şarkı dinleme, söyleme ve çalma etkinliklerine katılımlarını sağlamak*" ifadesi yer almıştır.[95]

Öğrenme alanlarında çalgı öğretimini ve çalgı çalmayı da tamamen ilgilendiren 4 temel alan bulunmuştur. Bunların; dinleme-söyleme-çalma, müziksel algı ve bilgilenme, müziksel yaratıcılık, müzik kültürü alanları olduğu anlaşılmıştır. Aynı madde de ayrıca, özellikle içerikleri bakımından birbirleriyle tamamen kenetli olup sadece gerekli hallerde ayrılmaları uygun olacaktır önerisi bulunmuştur.[96] Kazanımlar başlığı altında bu programın kazanımlarının, öğrenme-öğretme süreci içerisinde planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar aracılığı ile öğrencilerde görülmesi beklenen bilgi, beceri, tutum ve değerler olduğu; kazanımların öğrencilerin gelişim düzeyi göz önünde bulundurularak birinci sınıftan sekizinci sınıfa kadar sıralandığı belirtilmiştir.[97]

> "*Programda sınıf düzeylerine göre verilmiş olan kazanımlar; açıklamalar bölümünde belirtilmemiş olsa da müzik eğitiminin diğer öğrenme alanlarıyla ve özellikle "Dinleme- Söyleme- Çalma" alanında uygun görülen kazanımlarla, öğrenme-öğretme süreçlerinin her aşamasında ilişkilendirilmeye çalışılmalı, kazanımların işlenilme sürecinde müzik eğitiminin gerekliliği olan öğrenme alanlarıyla birbirlerine olan sarmallığı sağlanmalıdır.*"[98]

Müzik dersi öğrenme-öğretme süreci başlığı altında dinleme-söyleme-çalma alanının diğer alanlarla ilişkilendirilerek verilmesi gerektiği belirtilmiştir.[99]Öğrenme alanları incelendiğinde öğrencinin ritm duygusunu geliştirme kazanımı için dinleme-söyleme-çalma alanı çerçevesinde birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü, altıncı ve

---

[94]İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (1.-8. Sınıflar), *a.g.e.*, S. 6.

[95]İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (1.-8. Sınıflar), *a.g.e.*, S. 7.

[96]Gös. Yer.

[97]İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (1.-8. Sınıflar), *a.g.e.*, S. 8.

[98]İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (1.-8. Sınıflar), *a.g.e.*, S. 10.

[99]Gös. Yer.

yedinci sınıflarda; "*Vücudunu ritim çalgısı gibi kullanır, öğrendiği müziklere yarattığı basit ritim çalgılarıyla eşlik eder, birlikte söyleme ve çalma kurallarına uyar, yarattığı ritim çalgısıyla, dinlediği ve söylediği müziğe eşlik eder, birlikte söyleme ve çalma kurallarına uyar.*" ifadeleri yer almıştır. Aynı öğrenme alanında öğrencinin nota öğrenme kazanımlı çalgı öğretimiyle ilgili olarak ise; "*Öğrendiği notalardan oluşan ezgileri doğru çalar, öğrendiği notaları seslendirir, müzik çalışmalarını sergiler, ses ve çalgı grupları oluşturur, ses ve çalgı grupları oluşturmaya istekli olur.*" şeklinde kazanımlar bulunmuştur.

Müziksel algı ve bilgilenme alanında derslerdeki çalgı çalışmaları sırasında ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci sınıf kazanımı olarak; "*Müziklere uygun hızda hareket eder, çevresinde kullanılan çalgıları tanır, duyduğu basit ritim ve ezgiyi tekrarlar, müzikleri uygun hız ve gürlükte seslendirir, müziklerde farklı bölümleri ritim çalgılarıyla ayırt eder, müziklerde aynı ve farklı bölümleri ritim çalgılarıyla ayırt eder, çalgı ve çalgı topluluklarını ayırt eder.*" ifadeleri, müziksel yaratıcılık alanına ilişkin ikinci, dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci sınıflarda "*Yarattığı ritim çalgısıyla öğrendiği müziklere eşlik eder, dinlediği öyküdeki olayları farklı ses kaynakları kullanarak canlandırır, kendi oluşturduğu ezgileri seslendirir, bildiği müziklere basit ritim eşlikleri yazmaktan hoşlanır, farklı ve tekrarlanan bölümlerden oluşan ritim kalıpları oluşturur.*" kazanımları, müzik kültürü alanına ilişkin ise üçüncü sınıf kazanımı; "*bildiği çalgıları kullanım biçimlerine göre sınıflandırır.*" ifadeleriyle aktarılmıştır.[100]

Bu programın 81. sayfasında performans ödevlerinin, öğrencilerin öğrenme türleri gibi bireysel özellikleri dikkate alınarak tasarlanan; bunların eyleme dönüştürmelerini sağlayacak durum ya da görevler olarak tanımlandığı, performans ödevinin gözlenebilen bir performans veya somut bir ürünle sonuçlanması gerektiği; bireysel ya da grup gösterilerinin örnek olarak gösterilebileceği ifade edilmiştir. Bu anlamda da öğrencinin çalgı çalma performansı bu ödev için en güzel örnektir.[101] Öğrenci ürün dosyasının ise öğrencinin yıl içinde yaptıklarını, çaldığı eserleri bu

[100]İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (1.-8. Sınıflar), *a.g.e.*, S. 24-77.

[101]İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (1.-8. Sınıflar), *a.g.e.*, S. 81.

dosyaya koyarak çalgı konusundaki gelişimini göstermesi bakımından programda yer almıştır.[102]

4.1.5. Lise Öğretim Programları

Bu bölümde 1952, 1973, 1995, 2006 ve 2018 lise öğretim programlarına yer verilmiştir.

4.1.5.1. Lise Öğretim Programı – 1952

İlk defa 1952 yılında programlanan 3 yıllık lise öğretim programını incelediğimizde seçime tabi derslerden olan müzik dersinin çalgı öğretimi konusunda herhangi bir ibare içermediği görülmüştür.[103] Lise öğretim programlarında amaç, hedef ve ilkelere yer verilmemiş; birinci, ikinci, üçüncü sınıflarda uygulanması planlanan konular maddeler halinde aktarılmıştır.

4.1.5.2. Lise Öğretim Programı – 1973

Liselerin 3 sınıfında da (lise öğretim süreci 3 yıldır) müzik dersi bulunmuştur. Program, teorik bilgiler ve ses eğitimine dayalı uygulamalar çerçevesinde hazırlanmıştır. Plak dinleme eğitimi ağırlıklı olarak bulunmuştur.[104]

4.1.5.3. Ortaöğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı-1995

Ortaöğretim programına ilişkin amaçlar; müzik faaliyetlerine katılmanın ve boş zamanlarını da müzikle değerlendirmenin alışkanlık haline gelmesini sağlamak, müzik yoluyla öğrencide var olan yaratma gücünün gelişmesini sağlamak, müzik faaliyetlerine katılmaya isteklendirmeyi ve istidatlarına göre yönlendirmek, okul içi yapılabileceği oranda ses ve sazla icra ettirmek olarak özetlenebilir.[105]

---

[102]İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (1.-8. Sınıflar), *a.g.e.,* S. 84.

[103]*Lise Müfredat Programı*, Maarif Vekaleti Yayını, Ankara 1952, S.1-123.

[104]*Lise Müfredat Programı*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, Ankara 1973, S. 143-144.

[105]*Ortaöğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, Ankara 1995, S. 351.

Açıklamalar başlığında blokflüt, melodika, mandolin, piyano ve elektro org gibi tampere akortlu batı çalgılarının yanı sıra, kaval ve bağlama gibi milli müziğimizin seslerini verebilen yaygın halk müziği çalgılarımızla, bölge özelliklerine göre sipsi, kemençe, kabak kemane, lavta, ud, kanun, Tanbur ve nufiye gibi çocuğun çalabileceği folklorik veya klasik müzik çalgılarımızın da (öğretmenin çalması ve kolay sağlanabilmesi halinde) kullanılabileceği; bunların dışında, ritim duygusunun gelişmesine yardımcı olabilecek her türlü ritim çalgısının da (bulunabildiği veya okulda yapılabildiği ölçüde) kullanılacağı belirtilmiştir.[106]

4.1.5.4. Ortaöğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (9. – 11. Sınıflar)-2006

2006 Ortaöğretim programına göre her öğrencinin müziği bir ders olarak değil, bir yaşam biçimi haline dönüştürmesi hedeflenerek hazırlandığı ayrıca öğrencilere müziği sevdirmeyi, yaparak yaşayarak öğrenme yoluyla müzikten haz almalarını sağlamayı ve estetik bir bakış açısı oluşturmak amacıyla öğrenciyi merkez alarak hazırlanmış olduğu anlaşılmıştır.[107] Temel yaklaşım maddesi altında Amerika'daki müzik eğitimcileri ulusal konferansı (MENC) adlı dernek tarafından saptanan ve dokuz maddeden oluşan ulusal standartlardan da faydalanıldığı belirtilmiştir: "*2. Bireysel ve toplu olarak çalabilme ve bir dağarcığa sahip olabilme.*"..."*4. Belirlenen yönergelerle beste ve düzenleme yapabilme.*"[108]

Aynı programın genel amaçları kısmında çalgı öğretimine ilişkin dokuzuncu maddede; "*İlgi ve yeteneği doğrultusunda müzik etkinliklerine yönelmeleri (şarkı söyleme, çalgı çalma, yaratıcı çalışmalar, araştırma)*" ifadesiyle çalgı öğretimi ile ilgili önerme yapılmaktadır.[109] Beceriler maddesi altında çalgı kullanma becerisinin de kazandırılması; çalgılarını sürekli kullanarak canlı tutma, bireysel ve toplu olarak müzik yapma, etkinliklerde görev alma ve şarkı dağarcığını zenginleştirmeleri için

[106]Ortaöğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı, *a.g.e.,* S. 352.

[107]*Ortaöğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (9.-11. Sınıflar),* Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, Ankara 2006, S.6.

[108]Ortaöğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (9.-11. Sınıflar), *a.g.e.,* S. 12.

[109]Ortaöğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (9.-11. Sınıflar), *a.g.e.,* S. 13.

gerekli beceriler olduğu belirtilmiştir.[110] Öğrenme alanlarından performansa yönelik olan A. Söyleme-Çalma alanı çalgı öğretimine yöneliktir. Bu alanın öğrencilerin sınıf/yaş düzeyi göz önünde bulundurularak geliştirildiği anlaşılmıştır. Bu alanda öğrencilerin söyleme-çalma becerilerini geliştirmeleri, çalgılarını doğru, güzel ve etkili kullanmaları, uluslararası sanat müziği türlerini seslendirmeleri, Türk müziği ve dünyanın farklı bölgelerindeki müzikleri seslendirmeleri, çok sesli eserleri seslendirmeleri, tonal ve makamsal eserleri seslendirmelerinin beklendiği anlaşılmıştır.[111]

Programın uygulanmasıyla ilgili açıklamalar başlığında kazanım ifadeleri içinde yer alan "seslendirme" ifadesinin "söyleme-çalma" olarak düşünüldüğü, öğretmen öğrenci grubunun özelliklerine göre söyleme veya çalma etkinliği ile kazanımın gerçekleştirilebileceği ifadesi yer almakta ve bu maddeye göre *"Ülkemizde müzik türlerinden örnekler seslendirir."* kazanımıyla örneklenmiştir. 14. maddede ise öğrencilerin etkinlikler çerçevesinde şarkı sözü yazarak, çalgı yaparak, beste yaparak oluşturdukları ürünleri uygun ortamlarda, aileleriyle ve çevreleriyle paylaşmalarının mutlaka desteklenmesinden söz edilmiştir.[112] Programda ihtiyaç listesi olarak bir açıklama bulunmuştur. Buna göre piyano, ses sistemi, ses kayıt cihazı, ritim ve ezgi çalgıları (Orff çalgıları), diğer çalgılar (gitar, keman, bağlama, ud, darbuka, def, bendir, kudüm, davul, zil) müzik sınıflarında bulunması gerektiği açıklanmıştır.[113]

4.1.5.5. Ortaöğretim Müzik Dersi Öğretim Programı-2018

2018 Ortaöğretim programının müzik dersi öğretim programında alana özgü beceriler bölümünde çalgı performansı sergilenmesiyle ilişkili olarak deşifre becerisi, icra ve yorumlama, sahne ve performans becerilerinin kazandırılmasının hedeflendiği

---

[110]Ortaöğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (9.-11. Sınıflar), *a.g.e.,* S. 18.

[111]Ortaöğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (9.-11. Sınıflar), *a.g.e.,* S. 22.

[112]*Ortaöğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (9.-11. Sınıflar)*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, Ankara 2006, S.49.

[113]*Ortaöğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (9.-11. Sınıflar)*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, Ankara 2006, S.134,135.

anlaşılmıştır.[114] Öğretim programının uygulanmasında dikkat edilecek hususlar başlığında ise çalgı çalarak, beste yaparak oluşturdukları ürünlerin uygun ortamlarda, aileleri ve çevreleriyle paylaşmalarının mutlaka desteklenmesi ve nörobilim ve müzik psikolojisi bilim dallarında yapılan güncel çalışmaların çalgı eğitiminin beynin farklı işlev gören bölgelerini geliştirdiğini ortaya çıkardığından söz edilmiştir.[115]

Dinleme-söyleme alanına ilişkin; "*…9.A.4. Eserleri hız ve gürlük terimlerine uygun olarak seslendirir…11.A.2. Temel majör-minör akorları seslendirir…11.A.7. Müzik çalışmalarını sergiler...12.A.4. Müzik çalışmalarını sergiler*"; müziksel algı ve bilgilenme alanına ilişkin; "*…12.B.3. Aksak usulleri/ölçüleri tanır.*"; müzik kültürü alanına ilişkin; "*…10.D.3. Türk müziği çalgılarını tanır…11.D.8. Çalgı türlerini tanır…12.D.8. Dünyanın değişik bölgelerindeki halk müziği çalgılarını Türk müzik çalgılarıyla ilişkilendirir. Tulum-gayda, ut-lavta, kanun-santur vb. çalgıların benzerlikleri vurgulanır."* maddeleri bulunmuştur.[116]

4.2. MESLEKİ KAZANIMLI ÖĞRETMEN YETİŞTİRME ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Küçüköncü çalışmasında cumhuriyet dönemine ilişkin Öğretmen Yetiştirme politikasından bahsederek şunları ifade etmiştir:

> "*Cumhuriyet dönemiyle birlikte, ülkemizde Atatürk'ün, çağdaş uygarlık düzeyine ulaşma bakımından, her konuda yapılmasını istediği gibi, müzik alanında da yapılmasını istedikleri doğrultusunda, müzik okulları açılmış, müzik sanatı ve müzik eğitimi ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Müzik eğitiminin ileri düzeylere getirilmesi için yurt dışından müzikçiler ve müzik*

[114]*Müzik Dersi (9,10,11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı,* http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=359, (22.02.2019), S.13.

[115]Müzik Dersi (9,10,11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı, *a.g.e.*, S.14,15.

[116]Müzik Dersi (9,10,11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı, *a.g.e.*, S.21-33.

eğitimcileri getirilmiş; eğitilmek üzere yurt dışına öğrenciler gönderilmiştir."[117]

Müzik öğretmeni yetiştiren kurumların yapısal şekillenmesindeki dönüm noktaları olarak Yayla; Musiki Muallim Mektebi'nin kuruluşunu, 439 sayılı orta tedrisat muallimleri kanununu, Milli Musiki ve Temsil Akademisi'nin kurulmasını, Gazi Orta Muallim Mektebi Ve Terbiye Enstitüsü'nü, enstitülerde müzik şubesinin açılmasını, pedagojik formasyon programını, öğretmen yetiştirmenin üniversitelere devrini ve milli eğitimi geliştirme projesini sayarak cumhuriyet dönemine ilişkin kuruluştan itibaren kronolojik bir sıralama yapmaktadır.[118] Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Gazi Mustafa Kemal Atatürk, romantik dönemdeki ulusal okullar akımının halk ezgilerinin sanat müziği kuralları çerçevesinde çok seslendirilmesinden etkilenmiştir. Bu bağlamda Türk müziğinin de dünyadaki uluslararası müzik literatüründe yerini almasını istemiştir. Bu konuyla ilgili Atatürk'ün düşüncelerini 1 Kasım 1934 günü Türkiye Büyük Millet Meclisi açılış konuşmasından da anlamak mümkündür. Atatürk halkın müzik eğitimini çok önemsemekteydi. Halkın müzik eğitimini geliştirmek ve iyi bir müzik eğitimi almış yeni bir nesle sahip toplum yetiştirebilmek için gerekli olan müzik öğretmenlerini yetiştirebilmek amacıyla 1924 yılında Musiki Muallim Mektebi'ni kurmuştur. Çimen, cumhuriyet döneminde kurulan kurumları makalesinde şu şekilde aktarmaktadır:

"*Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlar sırasıyla Musiki Muallim Mektebi, Eğitim Enstitüsü müzik bölümleri, Yüksek Öğretmen Okulu müzik bölümleri, Eğitim Fakülteleri müzik bölümleri ve Eğitim Fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümlerinin müzik eğitimi anabilim dalları olarak beş gurupta ele alınabilir…1924 yılında, Ankara'da ortaöğretime müzik öğretmeni yetiştirmek amacıyla orta dereceli bir okul olarak kurulmuştur... M.M.M.'nin ilk öğretmenleri 1924'te İstanbul'dan Ankara'ya nakledilen ve "Riyaset-i Cumhur Musiki Heyeti" adını alan Muzıka-i Humayın'da görev*

[117]H. Yılmaz Küçüköncü, *a.g.e.*, S. 118.

[118]Fatih Yayla, "*Üniversiter Yapı İçinde Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sistemi*", http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri.html, (14.04.2018), S.5.

yapmakta olan müzisyenlerdi... MMM içerisinde Ankara Devlet Konservatuarı açıldı ve iki kurum iki yıl süreyle aynı binada eğitim öğretime devam etti… M.M.M.'nin fiziki yapı-kullanım ve işleyiş olarak zamanla daha çok ve giderek yalnızca sanatçı yetiştiren bir kuruma dönüştürülmesi üzerine, müzik öğretmeni yetiştirme işi, 1937-1938 eğitim yılında Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü'nde açılan Müzik Şubesi'nde sürdürülmeye başlamıştır... Gazi Eğitim Enstitüsü müzik bölümü 1969 yılına kadar Türkiye'de müzik öğretmeni yetiştiren tek kurum olarak görev yapmıştır. 1969'da İstanbul Atatürk Eğitim Enstitüsü, 1973'te İzmir Buca Eğitim Enstitüsü ve 1981de Bursa Eğitim Enstitüsü'nün açılmasıyla müzik öğretmeni yetiştiren kurum sayısı dörde ulaşmıştır. 1978'de Eğitim Enstitüleri "Yüksek Öğretmen Okulu" adını almış ve öğretim süresi dört yıla çıkmıştır. "Bu kurumlarda müzik öğretmeni yetiştirmede, nitelikleri birbirinden az çok farklı çeşitli programlar uygulanmış, çeşitli yaklaşımlar izlenmiştir…Gazi Yüksek Öğretmen Okulu'nda 1978-1982 yılları arasında uygulanmış olan dört yıllık 1978 programı bu döneme bir örnek oluşturabilir."[119]

Tufan, eğitim fakülteleri sürecini ise şu şekilde ifade etmektedir: "*1980 yılına kadar müzik öğretmeni yetiştirme programını Milli Eğitim Bakanlığı' na bağlı eğitim enstitülerinin müzik bölümleri yürütmüşlerdir. Bu kurumların temel amacı "orta dereceli okullar ile meslek okullarında, müzik derslerini okutacak, müzik eğitimi çalışmalarını yönetecek ve çevrelerine bu alanda rehber olabilecek nitelikte öğretmen yetiştirmektir." Bu tarihten itibaren Eğitim Enstitüleri, 2547 sayılı yüksek öğretim yasası ile üniversitelerin Eğitim Fakültelerine dönüştürülmüş ve bünyesindeki müzik bölümleri bugünkü ismiyle güzel sanatlar bölümü müzik öğretmenliği programı anabilim dalı adını almıştır*."[120]

---

[119]Gül Çimen, "*Musiki Muallim Mektebi'nden Günümüze Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Piyano Eğitimi*", http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri.html, (14.04.2018), S.5.

[120]Enver Tufan, "*Müzik Bilimleri ve Müzikoloji Bölümleri İle Müzik Öğretmenliği Programı Anabilim Dalındaki Piyano Eğitiminin Kapsamı ve Uygulamadaki Görünümü*", https://docplayer.biz.tr/41482160-Muzik-bilimleri-ve-muzikoloji-bolumleri-ile-muzik-ogretmenligi-

1998'den itibaren de yeni kurulan üniversitelerdeki güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi anabilim dalları müzik öğretmeni yetiştirmeye başlamıştır ve 1998 yılından itibaren Y.Ö.K.' ün hazırladığı müzik eğitimi anabilim dalı lisans programı uygulamaya konulmuştur.

4.2.1. Musiki Muallim Mektebi Müzik Programı

Musiki Muallim Mektebi'nin eğitim öğretim faaliyetine başlamasıyla ilk defa 1925 yılında talimatname olarak yayınlanan bir öğretim programı hazırlanmıştır. Bu talimatnameyi incelediğimizde dokuzuncu maddesinde keman, piyano, flüt, viyolonsel çalgılarının öğretilmesi istendiği anlaşılmıştır. Altunya çalışmasında programla ilgili olarak 1925 yılı talimatnamesinde çalgı öğretimi ile ilgili olarak 4 çalgı belirtilmiş ve en az birinin keman, piyano, flüt, viyolonsel olduğu anlaşılmıştır. Daha sonra 1931 yılında yeni bir talimatname hazırlanmıştır. Bu talimatnamenin 10. maddesine göre öğrencinin ilk çalgısının yanında ikinci bir çalgının (Keman zorunlu olmak üzere) öğrencinin istidadına göre öğrenilmesi mümkün hale gelmiştir.[121] Musiki muallim mektebi 1936-1937 yılından itibaren beş yıllık ilkokul sonrası müzik öğretmeni olmaya elverişli öğrencilerin kabul edildiği gazi orta muallim ve terbiye enstitüsü müzik şubesine devredilmiştir.

4.2.2. Gazi Orta Öğretmen Okulu Ve Terbiye Enstitüsü Müzik Şubesi Programı

Altunya'nın Gazi Eğitim Enstitüsü öğrenci arşivinde yaptığı araştırmaya göre başlangıçta bu okulda piyano, keman ve klarnet öğretimi yapılırken; 1940-1941 dönemi itibarı ile klarnetin kaldırıldığı ve bunun yerine keman, viyola, viyolonsel derslerinin konulduğu görülmüştür. Altunya, Zuckmayer'in yaptığı araştırmayı da incelemiş ve ona dayanarak 1938'de Piyano ve yaylı sazlar derslerinin de

---

programi-anabilim-dalindaki-piyano-egitiminin-kapsami-ve-uygulamadaki-gorunumu.html, (17.04.2018), S.96.

[121]Niyazi Altunya, *Gazi Eğitim Enstitüsü Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsü (1926-1980),* Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara 2006, S.645.

bulunduğunu belirtmiştir.[122] Bu programda, iki farklı saz olarak piyano ve keman kullanılması ve her öğrenci ile haftada birer saat ayrı ayrı çalışılması, bunun dışında öğrencilerin etüt olarak haftada 20 saat enstrüman çalışması da önerilmektedir. Talebe orkestrası haftada 2 saat ve oda müziği haftada 1 saat olarak planlanmıştır.[123]

4.2.3. Köy Enstitüleri Öğretim Programı

1947 yılına ait köy enstitüleri öğretim programında ilkokul öğretmeni adayı öğrencilerin müzik kısmı amaçlarının ikinci maddesinde çalgıyla ilgili olarak; "*öğrencilere ilkokulda yer verilebilecek şarkı ve türkülerle oyun havalarını çabuk kavrama, söyleme, çalma ve yazma yeteneğini kazandırmak*" maddesi bulunmuştur.[124] Direktifler kısmında ise özetle ikinci, üçüncü ve dördüncü maddelerde; çocuğu etkinliğe sevk etme ve dersleri dinleme-çalma-söyleme eylemleriyle bir bütünlük içerisinde işleme gerekliliği aktarılmış, derslerde piyano, armonium, akordeon, keman, mandolin, bağlama gibi araç-gereçlerden faydalanılması ve seslerin tanıtılması sırasında sabit perdeli, körüklü veya yaylı sazlardan birinin tercih edilmesi tavsiye edilmiştir. Beşinci maddeden ilkokullarda öğretmenin esaslı biçimde müzik öğretimi yapılabilmesi için çalgı çalma yeteneğini kazanarak enstitüden mezun olması gerektiği anlaşılmakta, yedinci, sekizinci ve dokuzuncu maddelerde okul şarkılarını çalma mahareti kazandıktan sonra ders programı maddelerinde belirtilen esaslara göre yazılmış iki sesli şarkıların çalınmasına geçileceği, solfeji öğretilen şarkı ve türkülerin nasıl çalınacağının da gösterilmesi gerektiği aktarılmaktadır. On birinci maddede ise ders dışı etkinliklerde iyi icracı çocukların toplu alet çalışmalarına imkan sağlanılması belirtilmiştir.[125]

Amaçlarda çalgı konusunu içeren maddeler şu şekilde sıralanabilir:

---

[122]Niyazi Altunya, *a.g.e.,* S.648.

[123]*Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Terbiye Enstitüsü Müfredat Programı*, Maarif Vekaleti Yayını, Ankara 1941, S.15.

[124]*Köy Enstitüleri Öğretim Programı*, Maarif Vekaleti Yayını, Ankara 1947, S.172.

[125]Köy Enstitüleri Öğretim Programı, *a.g.e.,* S.172-176.

"…2. Müzik; işitme, görme, dokunma ve hareket duyuları ile ses organlarını toplu olarak çalıştıran bir etkinliktir. 3...Şarkı öğretme, solfej, imla, müzik yazısı, müzik aleti çalma ve seçme müzik parçaları dinleme gibi etkinliklerin tek başına müzik dersinde yer almaları doğru değildir. Bunların birbirleriyle kaynaşmış olmaları ve birbirlerine bağlanmaları uygun olur. 4. Müzik derslerinin çeşitli etkinlikler halinde yürümesini sağlamak için; piyano, armonium, akordeon, keman, mandolin, bağlama, ses merdivenleri gibi türlü alet ve araçlardan faydalanılmalıdır. 5. Müzik aleti çalmanın; duyuları toptan çalıştırması ve kulağa temel olması bakımından müzik eğitiminde çok önemli yeri vardır. İlkokullarda, müzik öğretiminin esaslı bir şekilde yapılabilmesi için, öğrencilerin; bir alet çalmasını öğrenmiş olarak enstitüyü bitirmeleri sağlanmalıdır…7. Müzik seslerini tanıtmak için; sabit perdeli, körüklü ve yaylı sazlardan birinin kullanılması tavsiye edilir. Öğretmen, kendi ses enerjisinden tasarruf etmek ve çocuğun kulağında değişmez etkiler yapabilmek için, müzik aletinden bol bol faydalanmalıdır. 8. Çocuğu; çok sesli müziğe götürebilmek için, nota öğretimi ile alet çalmasını beraber yürütmek ve öğrenciye solfej yapma yeteneği kazandırmak gerektir. Ders programı maddelerinde belirtilen esaslara göre yazılmış okul şarkılarını, bir aletle çalma teknik ve mahareti kazandırıldıktan sonra; bu esasa uyularak yazılmış iki sesli şarkıların çalınmasına ve söylenmesine geçilecektir. 9. ...Öğretilen şarkı ve türkünün bir müzik aletiyle nasıl çalınacağı da gösterilmelidir…11. Ders dışında, toplu alet çalışmalarına da yer verilmelidir. Toplu alet çalışmaları; müzik aleti çalmada ilerlemiş çocuklarla yapılmalıdır. Bunlar, haftanın elverişli zamanlarında toplanarak çalışırlar."[126]

4.2.4. Öğretmen Okulları Programı

1948 yılından itibaren öğretmen yetiştirmenin farklılaştığı bir dönemin başladığı görülmüştür. 1953 öğretmen okulu ve köy enstitüleri programının ders dağıtma cetvelleri incelendiğinde öğretmen yetiştirmede yeniden yapılanmaya

[126]Köy Enstitüleri Öğretim Programı, *a.g.e.*, S.172-175.

gidildiği ve bu yapılanmanın altı model üzerine oturtulduğu anlaşılmıştır. Bunlar; "*a tipi ilkokul üzerine 6 sınıflı erkek köy enstitüleri; b tipi ilkokul üzerine 6 sınıflı kız köy enstitüleri; c tipi ortaokul üzerine 3 sınıflı şehir erkek öğretmen okulları; ç tipi ortaokul üzerine 3 sınıflı şehir kız öğretmen okulları; d1 tipi ortaokul üzerine 3 sınıflı İstanbul Öğretmen Okulu Özel Müzik Şubesi; d2 tipi ortaokul üzerine 3 sınıflı İstanbul Öğretmen Okulu Özel Resim-İş Şubesi*" dir. [127]

Buradan; daha önce musiki muallim mektebi ve gazi orta öğretmen okulu müzik şubesinden sonra yeni bir müzik öğretmeni yetiştirme yaklaşımının başladığı anlaşılmıştır. 1953 programı müzik dersi amaçları başlığında herhangi bir okul şarkısını ve halk türküsünü çalabilecek iktidarın kazandırılması ayrıca müzik yapma alışkanlığının kalıcı hale getirilmesi ifade edilmiştir.[128] Öğretmen adaylarının çalgı öğrenme kazanımlarıyla ilgili olarak açıklamalarda ise on birinci madde; kulak eğitimi ile müziksel yaratıcılığın geliştirilmesi ve icra edilecek eserlere ait repertuar oluşturulması biçiminde aktarılabilir. On dördüncü ve on yedinci maddelerde ders dışında özellikle keman gibi enstrüman gruplarının oluşturulması ve öğrenilen eserlerle programlar hazırlanarak konserler verilmesi, derslerinde öğretmenin ihtiyacı olacak bir çalgının; yine özellikle keman ve mümkünse piyano'nun öğretilmesi, Blokflüt ve guide-chant kullanılması, keman çalma istidadı olmayan öğrencinin mandolinle devam etmesi ve bağlama gibi halk müziği aletlerinin de teşvik edilmesi aktarılmıştır.[129]

4.2.5. Eğitim Enstitüleri Programı

1970 yılına ait Gazi Eğitim Enstitüsü müzik şubesi programları incelendiğinde esas çalgı dersi, toplu çalgı çalışmaları ve orkestra dersi bulunduğu görülmüştür.[130] 1974-1975 eğitim-öğretim yılında Gazi Eğitim Enstitüsü müzik bölümü 4 yıllık eğitim enstitüsü olmuş ve buna göre hazırlanan programda piyano zorunlu çalgı haline gelmiştir. Asıl çalgı keman, viyola, viyolonsel, klarnet, flüt

[127] *Öğretmen Okulları ve Köy Enstitüleri Programı*, Maarif Vekaleti Yayını, Ankara 1953, S.32-37.

[128] Öğretmen Okulları ve Köy Enstitüleri Programı, *a.g.e.*, S.267.

[129] Öğretmen Okulları ve Köy Enstitüleri Programı, *a.g.e.*, S.267-269.

[130] Niyazi Altunya, *a.g.e.*, S.644-652.

olmuştur. Okul çalgıları adı altında bir ders açılmış ve bu derste Klasik Gitar ve Blok Flüt seçmeli olarak öğretilmeye başlanmıştır. Bu program 1975-1976 eğitim-öğretim yılından itibaren kaldırılmıştır.[131] Dursunoğlu makalesinde; 25 Temmuz 1982 yılında bu enstitülerin Eğitim Yüksek Okulu adıyla üniversitelerin çatısı altına alındığını ifade etmiştir. [132]

4.2.6. Eğitim Yüksek Okulları Programı

Eğitim Yüksek Okullarına ilişkin program bilgisini Küçüköncü şu şekilde aktarmaktadır: "*1982-1990 arasında, iki yıllık eğitim yüksek okullarında "Müzik ve Öğretimi" dersi olarak her sınıfta, haftada iki saat olarak uygulanmıştır. Ancak, seçmeli müzik dersi kaldırılmıştır. 1990-1991 öğretim yılından itibaren, Eğitim Yüksekokulları dört yıllık olmuş ve programları da değişmiştir. İlkokul öğretmeni yetiştirme görevi Eğitim Fakülteleri bünyesinde kurulan sınıf öğretmenliği bölümlerine verilmiştir… Müzik derslerinde çalgı öğreniminin zorunlu olduğu anlaşılmaktadır.*[133]

4.2.7. Eğitim Fakülteleri Programları

Eğitim fakültelerinde uygulanan farklı programlardan 2006 ve 2018 yılı programlarını inceleyeceğiz.

4.2.7.1.Okul Öncesi Öğretmenliği / Okul Öncesi Eğitimi A.B.D. Öğretim/Öğrenim Programları

1997-1998 eğitim/öğretim yılından itibaren eğitim fakülteleri lisans programı revize edilerek yeni program 2006-2007 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulmuştur. 2006 yılında uygulanmaya başlanan programa göre; okul öncesi öğretmenliği anabilim dalı altıncı ve yedinci yarıyıllarında "*Müzik eğitimi I*"

---

[131]Niyazi Altunya, *a.g.e.,* S. 655.

[132]Halit Dursunoğlu, "*Cumhuriyet Döneminde İlköğretime Öğretmen Yetiştirmenin Tarihi Gelişimi*", https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/160/dursunoglu.htm, (24.06.2018)

[133]H. Yılmaz Küçüköncü, *a.g.e.*, S.113-114.

ve "*Müzik eğitimi II*" dersleri bulunmuştur. Bu derslerin içeriğinde çalgıların tanıtımı ve eşlik çalgısı eğitimi uygulama etkinliklerinden bahsedilmiştir. "*Müzik eğitimi I*" ve "*Müzik eğitimi* II" ders içerikleri şu şekildedir:

> Müzik eğitimi I: *"Ülkemizde ve dünyadaki müzik türlerinin ve çalgıların tanıtımı ve özellikleri, temel solfej eğitimi (nota öğretimi, değerler, tartım çalışmaları, ses aralıkları, majör-minör diziler, basit Türk müziği dizileri, ölçü, tempo, nüans kavramları, ses değiştirici işaretler), sesi doğru kullanma ve doğru şarkı söyleme teknikleri, çocuk şarkıları üzerinde dikte ve deşifre çalışmaları, eşlik çalgısı eğitimi."*[134] Müzik eğitimi II: *"Okul öncesi eğitimde müziğin önemi, müzik ve eğitim ilişkisi, 0-8 yaş çocuğunun müzik gelişimi ve müzikal becerileri, okul öncesi eğitim programındaki hedeflere ulaşmada müziğin kullanımı ve buna uygun repertuar oluşturma, çocuk şarkılarının tanıtımı ve analizi, çocuk şarkılarının seçiminde dikkat edilecek ölçütler, okul öncesi çocuklarına şarkı öğretme teknikleri, okul öncesi eğitim kurumlarında müzik eğitimi ile ilgili eğitim ortamı ve donanımın oluşturulması, dünyada okul öncesinde müzik eğitimi ile ilgili farklı yaklaşımlar."*[135]

2018 yılından itibaren ise okul öncesi öğretmenliği lisans programında, "*Erken çocuklukta müzik eğitimi*", "*Türk musikisi*", "*Erken çocuklukta ritm, dans ve Orff eğitimi*" dersleri görülmüştür. Bu derslerin açıklamaları ise sırasıyla şu şekildedir yapılmıştır:

> Erken çocuklukta müzik eğitimi: "*Okul öncesi eğitimde müziğin önemi, müzik ve eğitim ilişkisi; 0-8 yaş çocuğunun müzik gelişimi ve müzikal becerileri; okul öncesi eğitim programındaki hedeflere ulaşmada müziğin kullanımı ve buna uygun repertuar oluşturma; çocuk şarkılarının tanıtımı ve analizi, çocuk şarkılarının seçiminde dikkat edilecek ölçütler; okul öncesi çocuklarına şarkı öğretme teknikleri; okul öncesi eğitim kurumlarında*

[134]*Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programı*, http://temel.egitim.comu.edu.tr/anabilim-dallari/okul-oncesi-egitimi.html, (10.10.2018), S.5.

[135]Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programı, *a.g.e.*,S.6.

müzik eğitimi ile ilgili eğitim ortamı ve donanımın oluşturulması; müzik etkinlikleriyle bütünleştirilmiş sarmal eğitim modeli"[136] Türk musikisi: "*Orta Asya ve Anadolu'da yaşayan Türk topluluklarına ait müzik unsurları, Türk mitolojisi (insan, yaradılış, dini ritüeller ve bayramlar vb.), Türk Halk Müziği repertuarındaki mitolojik unsurlar, Türk Devlet ve Topluluklarında var olan müzik türleri, tarihi süreç içinde Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Musikisinin gelişimi; müzikle ilgili farklı gelenek ve üslupların karşılıklı etkileşimi; çalgılar, besteciler, icracıları ve örnek eserleri ile birlikte incelenmesi.*"[137] Erken çocuklukta ritm, dans ve Orff eğitimi: "*Müziğe ilişkin temel kavramlardan ritimsel algının gelişimi, ses, tempo gelişimi, bu kavramların gelişim alanları ile ilişkisi; eğitim ortamı düzenleme, ritim-ses-tempo ve dans çalışmaları, yaratıcı hareket ve dans, müzikli öykü, Orff yaklaşımı ile çalma, söyleme, dinleme, dans-hareket, kendini ifade etme, kendi müziğini oluşturma ve Orff aletlerini kullanabilme; okul öncesi eğitim programına uygun müzik etkinlikleri planlama, uygulama ve değerlendirme.*"[138]

4.2.7.2.Sınıf Öğretmenliği / Sınıf Eğitimi A.B.D. Öğrenim Programı

Ülkemizde 2006 yılından itibaren uygulanan sınıf öğretmenliği programında üçüncü ve dördüncü yarıyıllarda "*Müzik*" ve "*Müzik öğretimi*" dersleri bulunmuştur. Bu derslerin içerikleri ise şu şekildedir:

Müzik: *"Müziğin temel bileşenleri, temel müzik bilgileri; nota bilgisi, müzikte aralık kavramı, müzikte ritm kavramı, şarkı dağarcığı oluşturulması; Türkiye'de ve dünyada müzik tür ve biçimleri; geleneksel müzikten çağdaş müziğe geçiş, çalgı öğretimi, toplu çalma ve söyleme, eğitimde müziğin rolü, yaratıcılığı geliştirmede müziksel işitme"* Müzik

[136]*Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programı,* https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/yeni-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari, (10.05.2019), S.8.

[137]Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programı, *a.g.e.*, S.19.

öğretimi: *''Müzik öğretim yöntem ve teknikleri, nota öğretimi teknikleri, ritm ve melodiden yararlanarak Orff çalgılarıyla çocuklar için şarkıların düzenlenmesi, çalgının şarkı öğretiminde etkili kullanımı, oyun, müzik, dans, drama ve konuşma ilişkisi, müzik-estetik ilişkisi ile müziksel beğeninin geliştirilmesi, müzik dersi etkinliklerinin diğer disiplinlerle ilişkilendirilmesi, İlköğretim müzik programı ile ilgili etkinlik uygulamaları.''*[139]

2018 yılından itibaren uygulanmaya başlanan programda ise; "*Müzik öğretimi*", "*Türk musikisi*" dersleri görülmüştür. Bu derslerin açıklamaları sırasıyla şu şekildedir:

Müzik öğretimi: "*Müzik öğretim yöntem ve teknikleri, nota öğretimi teknikleri, ritm ve melodiden yararlanarak Orff çalgılarıyla çocuklar için şarkıların düzenlenmesi, çalgının şarkı öğretiminde etkili kullanımı, oyun, müzik, dans, drama ve konuşma ilişkisi, müzik-estetik ilişkisi ile müziksel beğeninin geliştirilmesi, müzik dersi etkinliklerinin diğer disiplinlerle ilişkilendirilmesi, İlköğretim müzik programı ile ilgili etkinlik uygulamaları.*" Türk musikisi: "*Orta Asya ve Anadolu'da yaşayan Türk topluluklarına ait müzik unsurları, Türk mitolojisi (insan, yaradılış, dini ritüeller ve bayramlar vb.), Türk Halk Müziği repertuarındaki mitolojik unsurlar, Türk Devlet ve Topluluklarında var olan müzik türleri, tarihi süreç içinde Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Musikisinin gelişimi; müzikle ilgili farklı gelenek ve üslupların karşılıklı etkileşimi; çalgılar, besteciler, icracıları ve örnek eserleri ile birlikte incelenmesi*"[140]

---

[138]Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programı, *a.g.e.*, S.22.

[139]*Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı*, http://temel.egitim.comu.edu.tr/anabilim-dallari/sinif-egitimi.html, (15.03.2019), S.3,5.

[140]*Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı*, https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/yeni-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari, (15.03.2019), S.12,21.

4.2.7.3.Müzik Öğretmenliği / Müzik Eğitimi A.B.D. Öğrenim Programı

1998 yılından itibaren Yüksek Öğretim Kurumu-Dünya Bankası-Milli Eğitim Bakanlığı arasında imzalanan protokol çerçevesinde Türkiye'de öğretmen yetiştirmenin yeniden yapılandırılması projesi imzalanmıştır. Bu projeye göre eğitim fakülteleri bünyesinde güzel sanatlar eğitimi bölümü kurulmuş olup iki anabilim dalı; müzik eğitimi ve resim-iş eğitimi anabilim dalları yapılandırılmıştır. 1998 yılında yayımlanan eğitim fakültesi öğretmen yetiştirme lisans programına göre müzik öğretmenliği programında "*Piyano I-II-III-IV-V-VI*", "*Bireysel çalgı eğitimi I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII*", *"Okul çalgıları I-II-III*", *"Okul bandosu", "Elektronik org eğitimi"* dersleri bulunmuştur.[141] Bu derslerin içerikleri hakkında ise şu bilgiler görülmüştür:

> Piyano (I-II-III-IV-V-VI): *"Piyano eğitimi ve öğretimi, Müzik Öğretmenliği programının temelini oluşturur. Aşamalı olarak, tetkik alıştırma ve etüdler, Türk ve dünya bestecilerinin eserlerinden örnekleri, eğitim müziği örneklerini, piyano literatürü ile okul müzik eğitiminde öğrenme-öğretme tekniklerini kapsar."* Bireysel çalgı eğitimi (I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII): *"Öğrenci, beden yapısına uygun yaylı, nefesli, mızraplı-telli (uluslararası ses standartlarına uyumlu) çalgılardan birini ya da sesinin yeterliğine göre Şan dersini seçer. Bu seçim, bölüm öğretim elemanlarının ortaklaşa karar ve yardımlarıyla yapılır. Ders, aşamalı olarak teknik alıştırma ve etüdleri, Türk ve Dünya bestecilerinin eserlerinden örnekleri bireysel gelişmeye uygun olarak çalgıya özgü literatür ile okul müzik eğitiminde öğrenme-öğretme tekniklerini kapsar."* Okul çalgıları (I-II-III): *"Bu derste öğrenciler, piyano ve bireysel çalgılarının dışında Blok Flüt, Orff çalgıları, mandolin, Gitar gibi çalgılardan birini seçerler. Bu ders, okul çalgılarının eğitimde nasıl kullanılacağını, teknik özelliklerini, okul müziği doğasının uygulanmasını çalgı literatürü ile öğrenme-öğretme tekniklerini kapsar."*

[141] *Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programı*, Yüksek Öğretim Kurumu Yayını, Ankara 1998, S. 79.

Okul bandosu: *"Bu ders, okul bando topluluklarının hangi çalgılardan oluştuğu, organizasyonun nasıl yapıldığı, okul bando müziği örnekleri konusunu kapsar."* Elektronik org eğitimi: *"Bu ders, elektronik orgların türleri, ritmik yapı ve ses özellikleriyle eğitim (okul) müziğinde kullanım teknikleri, Türk ve Dünya müziğinde kullanılırlığı ile Literatürünü, öğrenme-öğretme yöntemlerini kapsar.*"

Yüksek Öğretim Kurumu tarafından 2006 yılında öğretmen yetiştirme programları-müzik öğretmenliği anabilim dallarında uygulanmaya başlanan programa göre öğrenim programı her yarıyılda farklı çalgı derslerini barındırmıştır. Bunlar: "*Bireysel çalgı I-II-III-IV-V-VI-VII*", "*Bireysel çalgı ve öğretimi*", "*Okul çalgıları I-II-III (Gitar,Bağlama,Blokflüt)*", "*Piyano I-II-III-IV-V-VI-VII*", "*Piyano ve öğretimi*", "*Elektronik org eğitimi*" dersleridir. 2006 yılından itibaren uygulanan bu derslerin açıklamalarındaki bilgiler ise şu şekildedir: (Ders içeriklerini örneklemek adına yalnızca ilk dönem dersleri eklenmiştir.)

Bireysel Çalgı I: *"Keman: Keman ve öğeleri, keman çalmaya ilişkin temel bilgi ve beceriler. Keman çalmaya uygun duruş alma, kemanı doğru tutma, temel yay tekniklerinden detaşe ve legato çalma teknikleri ve bu tekniklere ilişkin uygulamalar, sol el parmaklarını ilgili seslere doğru olarak düşürme, iki eli eşgüdümlü olarak kullanma, küçük ölçekli ulusal ve evrensel boyuttaki eserleri seslendirme. Viyola: Viyola ve öğeleri, viyola ve yay tutuşu, viyola çalmaya ilişkin temel bilgi ve beceriler, temel yay teknikleri, sol elde 1,2,3 ve 4. parmakları tele düşürme alıştırmaları, iki elin eşgüdümlü olarak kullanımı, küçük ölçekli ulusal ve evrensel çoksesli solo veya eşlikli eserler seslendirme. Viyolonsel: Viyolonsel ve öğeleri, viyolonsel çalmaya ilişkin temel bilgi ve beceriler. Viyolonsel çalmaya uygun duruş alma, viyolonseli doğru tutma, temel yay tekniklerinden detaşe ve legato çalma teknikleri ve bu tekniklere ilişkin uygulamalı çalışmalar, sol el parmaklarını ilgili seslere doğru olarak düşürüp kaldırma, iki eli eşgüdümlü olarak kullanma, küçük ölçekli ulusal ve evrensel boyuttaki eserleri seslendirme. Kontrbas: Kontrbas ve yayın tanıtımı, kontrbas*

çalmaya ilişkin temel bilgi ve beceriler. Kontrbas çalmaya uygun duruş alma, kontrbası ve yayı doğru tutma, boş telde ses üretme, temel yay tekniklerinden detaşe ve legato çalma teknikleri, sol el pozisyonunu ilgili seslerde doğru olarak konumlandırma, iki eli eş güdümlü olarak kullanma. Bağlama: Bağlamanın tanıtımı. Bağlamada sağ ve sol el tutuşları ile ilgili basit alıştırmalar, kolay ve basit ezgileri çalma. Halk müziğinde çok kullanılan hüseyni ezgilerden başlamak üzere diğer makamlarla ilgili örnekler, okul müziğinde kullanılan ezgiler. Flüt: Flütün öğeleri, flüt çalmaya ilişkin temel bilgi ve beceriler, flüt çalmaya uygun duruş ve doğru pozisyon alma. Diyafram, uzun ses, aralık ve gam çalışmaları yoluyla temel flüt teknikleri ve uygulamalı çalışmalar. Düzeyine uygun ulusal ve evrensel boyuttaki eserleri seslendirme. Gitar: Çalgı öğrenme süreci, çalgı öğrenme sürecinde sistemli ve düzenli çalışma alışkanlığı edinmenin önemi, klasik gitarın gelişimine tarihsel bakış, gitar çalma pozisyonuyla ilgili çeşitli yaklaşımlar, parmakları çalma pozisyonda konumlandırma ve temel hareket mekaniği, parmak bağımsızlığına yönelik çalışmalar, apoyando, tirando, arpej teknikleri ve bu tekinleri içeren dizi, etüt ve müzikal parçaları seslendirme, klasik gitar müziğindeki başlıca eserler ve bu eserleri dinleme, gitarda müzikal ifade araçları ile ilgili sorgulamalar. Ud: Ud çalgısı hakkında genel bilgiler, tarihi gelişimi, Türk Müziği'ndeki yeri ve önemi, teknik özellikleri, ud yapımı ve icracıları, ud çalarken vücudun durumu, oturuş ve tutuş özellikleri, ses alanı ve pozisyonları, boş tellerde mızrap çalışmaları, I. Pozisyon ve ana kolonlardaki nota yerleri, boş tellerde çeşitli tartım çalışmaları, değişik metronom değerlerinde icra edilmesi. Gerdaniye, Dügah, Hüseyniaşiran, Kaba buselik tellerinde değişik tartımlarla mızrap vuruşları, etütlerde dörtlük, sekizlik nota, sus ve işaret değerleri, bütün tellerde I. pozisyonda ana kolonda yer alan notalara sol el dört parmağı da kullanarak mızrap ve baskı çalışmaları, Gerdaniye, Neva, Dügah ve Hüseyniaşiran tellerinde küçük melodik ezgileri ve etütleri çalma."[142]

[142]*Müzik Öğretmenliği Lisans Programı*, http://gse.egitim.comu.edu.tr/muzik-egitimi/ogretim-programi.html, (20.04.2019) S. 2.

Bireysel çalgı ve öğretimi: *"Keman: 8. ve daha yüksek konumlar, bu konumları kapsayan ileri düzeylerde alıştırma ve etütlerin öğretimi. 2 sesli aralıkların, 3 ve 4 sesli akorların çalınma teknikleri. Pizzicato (ditme) tekniği ve sol elle ditme, flajöle (flütsü, ıslıksı) vb. teknikler. 4 teli kapsayan 3 oktav içerisindeki ileri düzeydeki dizileri değişik yay teknikleriyle çalma. "Keman Öğretim Yöntemlerini" uygulama. Öğrenilen konumları kapsayan okul şarkıları, ulusal ve evrensel ezgiler. Düzeye uygun sonat ya da konçertoları vb. yapıtları seslendirme. Okul müzik eğitimi dağarcığında kullanılacak parçaları seçme ve çalma. Viyola: Çalgının sınıf içerisinde ve okul müziğinde kullanılabilirliği, genel sistematik egzersizler, gam ve arpej çalışmaları. Uygun etüt, solo süit ve sonatlar, piyano eşlikli yapıtların yanı sıra okul müziğinde kullanılabilecek piyano eşlikli yapıtlarla ilgili çalışmalar. Viyolonsel: Push ve 7. pozisyon çalışılmaları. Viyolonselde dağarcık geliştirme. Viyolonselin eğitim müziğinde kullanımı. Viyolonsel öğretimine yönelik çalışmalar. Kontrbas: Tüm tonlarda üç oktav gam ve arpejleri (yedili ve dokuzlu, artmış ve eksilmiş akor arpejleri dahil) çalışma. Çift sesleri çalışma. İlgili pozisyon ve teknikleri içeren etütleri çalışma. J.S.Bach'ın Çello Süitleri'nden, seviyeye uygun, bir bölümü çalma. Seviyeye uygun bir konçertonun tüm bölümlerini çalma. Flüt: Nefes, nüans, dil hakimiyetini olabilecek en üst düzeye getirme çalışmaları. Demersseman, J.Andersen Op.15, E.Köhler Op.33 Helf I-II metotlarında çalışmalar, 7 diyez, 7 bemol'ün sonuna kadar tüm gamlarla ilgili çalınmalar. J.J.Quantz, A.Vivaldi, W.Gluck, konçertolarından herhangi birinin bir veya iki bölümünü çalma. Klarnet: Temel teknikleri geliştirmeye dönük çalışmalar. Do Majör, La minör, Fa Majör, Re minör, Sol Majör, Mi minör, La Majör, Si bemol Majör, Re Majör, Si minör, La Majör, Fa diyez minör, Mi bemol Majör, Do minör, La bemol Majör, Fa minör, Re bemol Majör, Si bemol minör, Si Majör, Sol diyez minör, Fa diyez Majör, Re diyez minör, Sol bemol Majör, Mi bemol minör gamlar, A.Uhl 48 Etüden für Klarinette ve P.Jeanjean Etudes Caracteristiques albümlerinden seçilen etütleri seslendirme. C.Saint-Seans Sonate ve R.Schumann Fantasy Pieces op.73'den uygun parçalar çalma. Gitar: Gitarda çift ses gam çalışmaları ile*

teknik eksikleri giderme. Bireysel Çalgı Eğitimi (gitar) amaçlarını ve ilkelerini eğitim müziğinde de kullanma, ilgili alıştırma etüt ve eserlerle eğitsel alanda temel olacak prensipleri kazanma, mevcut repertuarı bireysel gelişmeye bağlı olarak değerlendirme ve zenginleştirme. Bağlama: Okul Müzik Eğitiminde bağlama öğretimi ve uygun dağarcık oluşturma."[143] Piyano I: *"Piyanoda temel davranışlar (doğru oturuş ve ellerin piyanodaki konumu) hakkında bilgi ve beceriler, temel piyano tekniklerinden biri olan legatoyu geliştiren çalışmalar. Zıt yönde ve paralel dizi ile beş parmak çalışmaları, kolların serbestliği için gerekli teknik çalışmalar. İki elin bağımsızlığını kazandırıp geliştirecek çeşitli alıştırmalar, deşifraj çalışmaları. Alıştırma, etüt ve yapıtların çalışılmasında izlenecek yöntemler. Müziksel ifade (piano, forte), cümleleme ve uygulamalı çalışmalar.*"[144] Okul Çalgıları I: *"Bağlama: Bağlama çalgısı hakkında genel bilgiler, bağlamanın okul-müzik eğitimindeki yeri ve önemi, bağlamada akord çeşitleri ve yaygın kullanılan akord çeşitleri, bağlama ile doğru oturuş ve tutuş pozisyonu, sağ ve sol el tutuşları. Halk müziği ses sistemi ve bağlamalarda kullanılan perdeler, halk müziğinde çok kullanılan Uşşak ve Hüseyni başta olmak üzere makamlar hakkında kısa bilgi, bu makamlardaki kolay ve basit ezgilerden başlamak üzere diğer makamlarla da ilgili ezgileri çalma. Basit ezgilerle yaygın kullanılan makamlarla eş zamanlı olarak, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ve 10 zamanlı usullerle yazılmış ezgileri çalma, okul müzik eğitiminde kullanılabilecek ezgileri, ezgileri toplu çalma, bağlamada orta ve üst teli kullanma. Gitar: Gitar çalgısının genel kullanım özellikleri, gitarla doğru oturuş ve tutuş pozisyonu alma, gitarın akordu ve basit arpejleri yapma. Küçük ölçekli ezgileri çalma. Okul şarkılarını solo olarak çalma, I. pozisyondaki temel akorlar, okul şarkılarına akorla eşlik etme. Soprano Blokflüt: Çalgının özellikleri, yapılışı ve aile içindeki konumu, ses alanı ve olanakları. Okul müzik eğitiminde kullanılma nedenleri, tutuş, üfleme ve ses üretme teknikleri. Küçük ölçekli ezgileri çalma. Şarkı, türkü, marş ve çeşitli*

[143]Gös. Yer.

[144]Müzik Öğretmenliği Lisans Programı, *a.g.e.,* S. 3.

eğitim müziklerinde uygulamalı çalışmalar. Mandolin: Mandolinin özellikleri, okul müziğindeki yeri, ses alanı ve olanakları, tutuş, tremolo tekniği, okul müziğine ilişkin şarkı dağarcığı üzerinde kolaydan zora çalma teknikleri, mandolinin solistik kullanımı."[145] Elektronik org eğitimi: *"Elektronik org hakkında genel bilgiler, majör, minör, jazz, blues vb. dizi ve akor ilişkilerine yönelik bilgiler, okul şarkılarına eşlik etme bilgi ve becerileri.*"[146]

2018 yılından itibaren uygulanmaya başlanan öğrenim programında ise birinci ve ikinci yarıyılda "*Piyano Eğitimi 1/2*", birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci yarıyıllarda "*Bireysel Çalgı Eğitimi 1/2/3/4/5/6/7*" (akordeon, bağlama, flüt, gitar, kabak kemane, kanun, kaval, keman, klarnet, kontrbas, mey, ney, piyano, şan, tambur, tar, ud, üç telli kemençe, viyola, viyolonsel), üçüncü ve dördüncü yarıyıllarda "*Bağlama Eğitimi 1/2*", beşinci ve altıncı yarıyıllarda "*Gitar Eğitimi Ve Eşlikleme 1/*2", yedinci yarıyılda "*Orff Çalgıları*" ve "*Alan Eğitimi*" dersleri içerisinde "*Vurmalı Çalgılar*" dersi yer almıştır.[147] Program açıklamalarına yalnızca birer örneklendirme ile yer verilmiştir:

Piyano Eğitimi 1: "*Piyano çalgısını tanıma, piyanonun kullanım alanlarını ve literatürünü inceleme, ellerin klavye üzerindeki konumu ile bilek, kol ve vücudun doğru konumlandırılmasına yönelik çalışmalar, sol ve fa anahtarlarını tanımaya ve pekiştirmeye yönelik tek el ve iki el çalışmaları, klavye üzerinde orta do çevresinde parmak çalışmaları, Burkard metodundan seviyeye uygun çalışmaların seslendirilmesi.*" Bireysel Çalgı Eğitimi 1: "*Akordeon: Akordeon çalgısının tarihsel süreçte gelişim aşamaları ve kullanım alanları ile ilgili bilgilerin aktarılması, piyano klavye üzerinde parmak egzersizler ve uygun seviyede etüd çalışmalarının yapılması, bas klavye yapısını kavrama, ana ses ve akor seslerle ilgili*

[145]Gös. Yer.

[146]Müzik Öğretmenliği Lisans Programı, *a.g.e.,* S. 13.

[147]*Müzik Öğretmenliği Lisans Programı*, https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/yeni-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari, (16.03.2019), S.120-140.

parmak egzersizi ve uygun seviyede etüd çalışmalarının yapılması, sağ el ve sol eli ayrı çalışmalarla geliştirip iki eli eş güdümlü çalabilme kazanımlarını elde etme, düzeyine uygun ulusal ve evrensel boyuttaki eserleri seslendirme. Bağlama: Bağlama çalgısı hakkında genel bilgiler, tarihi gelişimi, Türk Halk Müziği'ndeki yeri ve önemi, teknik özellikleri, bağlama yapımı ve icracıları, bağlama çalarken vücudun durumu, oturuş ve tutuş özellikleri, ses alanı ve pozisyonları, bos tellerde teknik seviyeyi geliştirecek sağ el çalışmaları, temiz baskı için egzersiz çalışmaları ve her iki çalışmayı içeren senkron çalışmaları, çeşitli makam dizilerinde dizi, gam, pozisyon çalışmaları yapabilme, Ankara, Orta ve Batı Karadeniz, Orta Anadolu yörelerinden çeşitli halay ve kaşık havaları hakkında bilgi edinme ve yöresel çalım teknikleriyle bu eserleri icra edebilme ve repertuar oluşturma. Flüt: Flütün öğeleri, flüt çalmaya ilişkin temel bilgi ve beceriler, flüt çalmaya uygun duruş ve doğru pozisyon alma. Diyafram, uzun ses, aralık ve gam çalışmaları yoluyla temel flüt teknikleri ve uygulamalı çalışmalar. Düzeyine uygun ulusal ve evrensel boyuttaki eserleri seslendirme. Gitar: Gitarın oluşum yapısını, ölçülerini ve bölümlerini tanıma. Öğrencinin fiziksel özelliklerine uygun gitarın tutuş pozisyonun belirlenmesi. Çalgı öğrenme süreci, çalgı öğrenme sürecinde sistemli ve düzenli çalışma alışkanlığı edinmenin önemi, klasik gitarın gelişimine tarihsel bakış, Gitar çalma pozisyonuyla ilgili çeşitli yaklaşımlar, parmakları çalma pozisyonda konumlandırma ve temel hareket mekaniği, parmak bağımsızlığına yönelik çalışmalar, apoyando, tirando, arpej teknikleri ve bu teknikleri içeren dizi, etüt ve müzikal parçaları seslendirme, klasik gitar müziğindeki başlıca eserler ve bu eserleri dinleme, gitarda müzikal ifade araçları ile ilgili sorgulamalar. Tırnak şekillerini tanıma, kişiye uygun olan şekili belirleme, törpüleme yöntemlerini öğrenme. Kabak Kemane: Kabak Kemane çalgısı hakkında genel bilgiler, tarihi gelişimi, Türk Halk Müziğindeki yeri, Kabak Kemane'nin yapımı ve başlıca icracıları, Kabak Kemane çalarken vücudun durumu, oturuş ve tutuş özellikleri, Kabak Kemane'de akort, ses alanı ve pozisyonları, açık tellerde, uzun seslerle entonasyon, vibrasyon, gam çalışmaları ve kromatik ses

egzersizleri ve usul çalışmaları, düz kerem, Yahyalı kerem dizilerinde gam çalışmaları, zeybek formunun tanımlanması ve örnek eserlerinden dinletiler, ağır ve yarı ağır zeybek örnekleriyle, ege ve iç egeden seçilen örneklerin tanıtılması ve tavrının geliştirilmesi ve yorumlanması, gurbet havalarına yönelik çalışmalar, bölünmüş yay çalışmaları ve bunlara yönelik repertuar çalışması. Kanun: Kanunda tutuş, oturuş, el-parmak-bilek-dirsek-kol pozisyonları ve açıları, bacakların açısı, sağ el-sol el ayrı ayrı ve birlikte kullanılan etütlerle mızrap vuruşlarının kavratılması, farklı tartım kalıplarında sağ el-sol el kullanımı, tek tel üzerinde etütler, gam, arpej çalışmaları, mandal kullanımına giriş, makamsal etütler. Kaval: Kaval çalgısı hakkında genel bilgiler, tarihi gelişimi, Türk Halk Müziğindeki yeri, kaval yapımı ve başlıca icracıları, kaval çalarken vücudun durumu, oturuş ve tutuş özellikleri, horlatma tekniğine giriş ve bu teknik içerisinde serbest ve ölçülü uzun ses çalışmaları, Horlatma tekniği için birlik, ikilik, dörtlük ve sekizlik nota değerlerini ihtiva eden çalışmalar, Horlatma tekniğinin geliştirilmesine yönelik 1 oktavlık alan içerisinde egzersizler, Farklı horlatma tonları elde edebilmeye ve dudak hakimiyeti geliştirmeye yönelik repertuar uygulamaları, Horlatma tekniğine yönelik genel repertuar çalışmaları, 1. – 4. kademeler arası geçiş ve repertuar çalışmaları. Keman: Keman ve öğeleri, keman çalmaya ilişkin temel bilgi ve beceriler. Keman çalmaya uygun duruş alma, kemanı doğru tutma, temel yay tekniklerinden detaşe ve legato çalma teknikleri ve bu tekniklere ilişkin uygulamalar, sol el parmaklarını ilgili seslere doğru olarak düşürme, iki eli eşgüdümlü olarak kullanma, küçük ölçekli ulusal ve evrensel boyuttaki eserleri seslendirme. Klarnet: Klarnet ve öğeleri, klarnet çalmaya ilişkin temel bilgi ve beceriler. Nefes teknikleri üzerine uygulamalar, Dudak-Diş-Parmak pozisyonları üzerine uygulamalar, doğru entonasyonda dizi gam ve arpej çalışmaları, teknik çalışmaların pekiştirilmesi için etüt çalışmalarının yapılması, düzeyine uygun ulusal ve evrensel boyuttaki eserleri seslendirme. Kontrbas: Kontrbas ve yayın tanıtımı, kontrbas çalmaya ilişkin temel bilgi ve beceriler. Kontrbas çalmaya uygun duruş alma, kontrbası ve yayı doğru tutma, boş telde ses üretme, temel yay tekniklerinden detaşe ve legato çalma

teknikleri, sol el pozisyonunu ilgili seslerde doğru olarak konumlandırma, iki eli eş güdümlü olarak kullanma, küçük ölçekli ulusal ve evrensel boyuttaki eserleri seslendirme. Mey: Mey çalgısı hakkında genel bilgiler, tarihi gelişimi, Türk Halk Müziğindeki yeri, mey yapımı ve başlıca icracıları, mey çalarken vücudun durumu, oturuş ve tutuş özellikleri, Mey'de akort, ses alanı ve pozisyonları, uzun seslerle entonasyon, vibrasyon, gam çalışmaları ve kromatik ses egzersizleri ve usul çalışmaları, Segah/Muhalif dizisinde uzun hava, açış, sözlü ve sözsüz eser icra etme, Doğu Anadolu bölgesine ait sözlü, sözsüz halaylar ve sallamaların icrası, Orta ve Doğu Karadeniz Bölgelerindeki horonların icrası. Ney: Ney çalgısı ve çeşitleri hakkında genel bilgiler, tarihi gelişimi, Neyzenler Tarihi hakkında genel bilgiler, Türk Müziğindeki yeri, mey yapımı ve başlıca icracıları, Ney çalarken vücudun durumu, oturuş ve tutuş özellikleri, Ney'de akort, ses alanı ve pozisyonları, uzun seslerle entonasyon, vibrasyon, gam çalışmaları, ses egzersizleri ve usul çalışmaları, Irak Perdesinde karar eden makamlar hakkında bilgiler, Irak Perdesinde segâh dörtlüsünün icrası, Eviç, Dilkeşhaveran ve Ferahnak Makamlarının öğrenilmesi ve icrası. Piyano: Doğru oturuş ve temel davranışları kazandırma alıştırmaları, dizi ve kadans çalışmaları, duate çalışmaları, staccato ve legato tekniği üzerine alıştırmalar, deşifre çalışmaları, zıt yönde ve paralel dizi ile beş parmak çalışmaları; etüt ve eserlerin çalışılmasında izlenecek yöntemler; gürlük terimlerini uygulama, cümleleme ve uygulamalı çalışmalar, düzeyine uygun etüt ve eserler çalma. Şan: Sesi güçlendirmeye ve ses sınırlarını genişletmeye yönelik ses alıştırmaları ve ses etütleri çalışmaları (oktav, 9'lu, 12'li, sıralı ve atlamalı seslerle legato ve staccato çalışmaları). Müzik Öğretmenliği' nin gerekleri doğrultusunda, öğrencilerinin seslerini, bulundukları yaş ve eğitim düzeyini dikkate alarak kullandırma becerisi kazandırmaya ilişkin bilgi ve uygulamalar. Erken çocukluk, çocukluk, ergenlik ve gençlik dönemi ile ses değişim dönemindeki (mutasyon) ses özellikleri. Bu dönemlere uygun ses eğitimi çalışmaları, öğrencilerin teknik ve müzikal problemlerinin giderilmesine yönelik çalışmalar. Tambur: Tambur çalgısı hakkında genel bilgiler, tarihi gelişimi, Türk Müziği'ndeki

yeri ve önemi, teknik özellikleri, tambur yapımı ve icracıları, tambur çalarken vücudun durumu, oturuş ve tutuş özellikleri, ses alanı ve pozisyonları, bos tellerde mızrap çalışmaları, Dügah kararlı makam eserlerinin icra edilmesi. Uşşak, Hüseyni, Hicaz, Saba, Bayati, Muhayyer, Karcığar makamlarını öğrenme, bu makamlarda belirlenen eserleri oktavlarıyla birlikte icra edebilme. Taksim hakkında bilgilenme. Tar: Tar çalgısı hakkında genel bilgiler, tarihi gelişimi, tar yapımı ve başlıca icracıları, tar çalarken vücudun durumu, oturuş ve tutuş özellikleri, Tarın akort sisteminin, ikinci çizgideki do (mezzosoprano) anahtarının, etüt ve eserlerde kullanılan çalgıya özel işaretler, Tarın ve mızrabın düzgün tutulması ve genel durum, Üst - alt mızrap çalışmaları, Tremolo çalışmalarına giriş, Tarda 1. Ve 2. pozisyon perdelerinin öğrenilmesi, Parmakların bu perdeler üzerine konulması ve hareketi, Tarda 1. ve 2. pozisyon seslerini içeren etüt ve eser icrası. Ud: Ud çalgısı hakkında genel bilgiler, tarihi gelişimi, Türk Müzigi'ndeki yeri ve önemi, teknik özellikleri, ud yapımı ve icracıları, ud çalarken vücudun durumu, oturuş ve tutuş özellikleri, ses alanı ve pozisyonları, bos tellerde mızrap çalışmaları, I. Pozisyon ve ana kolonlardaki nota yerleri, bos tellerde çeşitli tartım çalışmaları, değişik metronoma eşdeğerlerinde icra edilmesi. Gerdaniye, Dügah, Hüseyniasiran, Kaba buselik tellerinde değişik tartımlarla mızrap vuruşları, etütlerde dörtlük,sekizlik nota, sus ve işaret değerleri, bütün tellerde I. pozisyonda ana kolonda yer alan notalara sol el dört parmağı da kullanarak mızrap ve baskı çalışmaları, Gerdaniye, Neva, Dügah ve Hüseyniasiran tellerinde küçük melodik ezgileri ve etütleri çalma. Üç Telli Kemençe: Üç telli Kemençe çalgısı hakkında genel bilgiler, tarihi gelişimi, Türk Müziğindeki yeri, Kemençe'nin yapımı ve başlıca icracıları, Kemençe çalarken vücudun durumu, oturuş ve tutuş özellikleri, Üç telli Kemençe'de akort, ses alanı ve pozisyonları, açık tellerde, uzun seslerle entonasyon, vibrasyon, gam çalışmaları ve kromatik ses egzersizleri ve usul çalışmaları, Nişaburek makamı ve aralıklarını seslendirerek eser icrası, Pençgâh makamı ve aralıklarını seslendirerek eser icrası, Ferahnak makamı ve aralıklarını seslendirerek eser icrası, Nişaburek, Pençgâh ve Ferahnâk

makamlarında transpoze yapabilme, Sözlü eserleri icra ve eşlik yeteneğini geliştirme, Geleneksel, modern tavır ve üslubu geliştirme. Viyola: Viyola ve öğeleri, viyola ve yay tutuşu, viyola çalmaya ilişkin temel bilgi ve beceriler, temel yay teknikleri, sol elde 1,2,3 ve 4. parmakları tele düşürme alıştırmaları, iki elin eşgüdümlü olarak kullanımı, küçük ölçekli ulusal ve evrensel solo veya eşlikli eserler seslendirme. Viyolonsel: Viyolonsel ve öğeleri, viyolonsel çalmaya ilişkin temel bilgi ve beceriler. Viyolonsel çalmaya uygun duruş alma, viyolonseli doğru tutma, temel yay tekniklerinden detaşe ve legato çalma teknikleri ve bu tekniklere ilişkin uygulamalı çalışmalar, sol el parmaklarını ilgili seslere doğru olarak düşürüp kaldırma, iki eli eşgüdümlü olarak kullanma, küçük ölçekli ulusal ve evrensel boyuttaki eserleri seslendirme." Bağlama eğitimi 1: "*Bağlama çalgısı hakkında genel bilgiler, Müzik Öğretmenliği meslek yaşantısında bağlamanın önemi, genel özellikleri; bağlamada akort ve çeşitleri, Türk müziği perdelerinin bağlamadaki yeri; bağlama çalmada temel davranışlar, doğru oturuş ve tutuş pozisyonu, sağ ve sol el tutuşları, tartımlarda seviyeye uygun etüt ve basit makam-dizi çalışmaları; basit makam-dizilerde (hüseyni, uşşak, hicaz, .) basit ezgilerin çalınması, farklı usullerde eserlerin çalınması; bağlamada üst ve orta tel kullanımı.*" Gitar Eğitimi ve Eşlikleme 1: "*Gitar çalgısının yapısal özellikleri, kısa tarihi, kullanım alanları ve türleri, temel gitar tutuşu ve farklı tutuş şekilleri, nota ve "Tab" sistemi, "p-i-m-a" parmakları ile destekli vuruş (Apoyando), desteksiz vuruş (Tirando) teknikleri, ezgi, dizi veya parmak çalışmaları, arpej tekniği, 2/4, 3/4, 4/4 ritim çalışmaları, I. pozisyonda temel akor yapıları, I-IV-V. armonik yürüyüş şekline uygun, 1.pozisyonda çalınabilecek ritimler ile şarkılara eşlik çalışmaları, kelepçe (capo) kullanımı; öğrendikleri çalım teknikleri ile eğitim müziğine uygun, çocuk, gençlik ve popüler şarkılarını eşliklendirilmesi.*" Orff Çalgıları: "*Carl Orff ve Orff Yaklaşımı (oluşumu, gelişimi, amacı) hakkında bilgi sahibi olma; Orff çalgılarını tanıma; Orff çalgılarının özelliklerini bilme; Orff çalgıları ile basit tek ve çok sesli ezgiler seslendirebilme; Orff çalgılarını genel müzik eğitimi aracı olarak kullanabilme; Orff çalgıları ile kapsamlı çok sesli eserler seslendirebilme;*

Orff çalgılarını Orff yaklaşımının içerdiği alt uygulamalarda kullanabilme (eşlik, dramatizasyon, ritim, hareket, canlandırma vb.); Orff çalgılarını kullanarak doğaçlamalar yapabilme; Orff orkestrası oluşturarak Türk ve dünya müzik örneklerinden birlikte müzik yapma becerisini geliştirme, pekiştirme." Vurmalı Çalgılar: "*Geleneksel Türk Müziğinde kullanılan vurmalı enstrümanların yapıları ve kullanım alanları hakkında kültürel anlamda eğitici bilgilerin verilmesi, basit ölçülerin oluşumu hakkında teorik bilgilerin gösterimi, basit ölçülerden oluşan eserleri pekiştirici parmak egzersizleri ve düzeye uygun etüt çalışmalarının yapılması; düzeye uygun verilen eserlerin ritim kompozisyonlarının oluşturularak seslendirilmesi; karma ölçülerin oluşumu hakkındaki teorik bilgilerin verilip örnekleyici eserlerle pekiştirilmesi, karma ölçülerden oluşan eserleri pekiştirici parmak egzersizleri ve düzeye uygun etüt çalışmalarının yapılması, largodan prestoya kadar olan ölçü hızlarında çalışmaların yapılması, düzeye uygun verilen eserlerin ritim kompozisyonlarının oluşturularak seslendirilmesi.*"

5. BULGULAR VE DEĞERLENDİRİLMESİ

5.1. CUMHURİYET DÖNEMİNDE HAZIRLANAN MÜZİK DERS PROGRAMLARINDAKİ BULGULAR

5.1.1. Okul Öncesi Öğretim Programları

Bu bölümde okul öncesi öğretim programları ve çocuk gelişimi modülü bulguları yer almıştır.

5.1.1.1. Okul Öncesi Eğitim Programı (36-72 Aylık Çocuklar İçin) - 2006:

Programda çocukların, duygularını müzik yoluyla yansıtması amaçlanmış ve ritm çalışmaları gibi müzik etkinliklerine günlük planda uygulanan müzik etkinliği haricinde günün her saatinde yer verilebileceği önerilmiştir. Sınıflarda müzik köşesi olması ve bu köşede ritm aletlerinin bulundurulması belirtilmiştir. Ritm aletlerinin çocukların uzanabilecekleri yükseklikteki dolaplarda veya askılarda olmasına dikkat çekilmiştir. Programda bulunan çalgılar Tablo 5'de yer almaktadır.

5.1.1.2. Okul Öncesi Eğitim Programı - 2013:

Müzik merkezi tanımlamasında, deneyim kazanma ifadesiyle çalgıların gerek öğretmen gerekse öğrenci tarafından etkin biçimde kullanılmasından bahsedilmiştir. Artık materyallerden çalgı yapımı ve imkanlar dahilinde Orff çalgılarının, ezgili vurma çalgılarının bulundurulması gerekliliğinden söz edilmiştir. Öğretmenin piyano, org, gitar, keman, blok flüt, melodika kullanması önerilmiştir. Sınıf ortamında, müzik merkezinin bulunduğu bir alan ve burada çeşitli çalgıların bulundurulmak zorunda olduğuna dikkat çekilmiştir. Okul öncesi programlarında 2006 yılından 2013 yılına kadar müzik etkinliği geliştirilmiş, 2006 yılında çalgı çalma etkinliği biçiminde bir ifade bulunmamasına rağmen; 2013 yılında düzenlenen

yeni programda çalgı bulundurulması ve bulunan çalgıların öğrenci ve öğretmen tarafından etkin bir şekilde kullanılması önemle vurgulanmıştır. Müzik köşesi tanımlaması müzik merkezi olarak değiştirilmiştir. Bu alanlarda ritm aletleri bulundurulması istenmiştir. Ritm aletlerinin öğretmen ve öğrenci tarafından etkin biçimde kullanılması önerilmiştir. Programda bulunan çalgılar Tablo 5'te yer almaktadır.

5.1.1.3. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Müzik Etkinlikleri Modülü – 2017:

Modüldeki çalgı öğretimine ilişkin bulgular şu şekildedir: Müzik etkinliklerini yürütmeye yönelik bazı amaçlar bulunmuştur. 40 hafta-36 saatte öğrenilmesi beklenen ve kim tarafından uygulanacağı tam anlaşılamayan ritm etkinlikleri uygulamaları aktarılmıştır. Ritm çalışmalarını yürütmesi planlanan öğretmenlerin (içerikte öğretmen ifadesi kullanılmaktadır) herhangi bir kurumda yeterli müzik eğitimini almadan kullanması öngörülen çalgılar ise şunlardır: Marakas, Zil, Çan, Ritm Çubukları, Tef, Davul, Çelik Üçgen, Kastanyet, Ksilofon, Metalofon, Zımpara Blokları, Orff Çalgıları, Agogo, Piyano, Mandolin, Gitar, Keman, Blokflüt, Melodika.

5.1.2. İlkokul Programları

Bu bölümde ilkokul öğretim programları bulguları yer almıştır.

5.1.2.1. İlkokul Programı - 1936:

Cumhuriyet tarihinde ilk olarak hazırlanan müzik programıdır. Bu programda sınıflarda öğretim vasıtaları bulundurulması, hatta en az asgari düzeyde keman ve diyapozon; imkanlar dahilinde de piyano veya org bulundurulması belirtilmiştir. Müzik derslerinde bu çalgıların öğretmen tarafından kullanılması istenmiştir. Bu bilgi bize öğretmenin müzik derslerinde çalgı kullanmasının önemini anlatması bakımından çok önemli bir bulgudur. Programda öğrencinin çalgı çalmasına yönelik bir ifade bulunmamıştır. Öğretmenin eğer çalgı çalabiliyorsa kullanması gerektiği belirtilmiştir. Programda bulunan çalgılar Tablo 5'te yer almaktadır.

5.1.2.2. İlkokul Programı - 1948:

Çocukta müzik sevgisini ve ritm duygusunu geliştirmek için ilgi ve yeteneklerine göre bir müzik parçasını dinlemeyi, söylemeyi, çalmayı teşvik etmek amaçlanmıştır. Bu bulgu önceki programlarda karşılaşmadığımız ve örgün/genel müzik eğitiminde çalma etkinliğini de kapsayıcı olarak hazırlanmış bir program olduğunu anlamamızı sağlamıştır. Müzik eğitiminin bütünlük içerisinde yapılmasının, kuramsal bilgi ile şarkı dinleme/söyleme/çalma etkinliklerinin birbirinden ayrılmamasının öneminden bahsedilmiştir. Müzik aleti çalmanın duyuları toptan çalıştırması ve kulak eğitimine temel olması sebebiyle gerekliliği ifade edilmiştir ki bu bulgu bize müzik derslerinde çalgı kullanımının yalnızca kulak eğitimi için değil aynı zamanda estetik algıların gelişmesine de katkı sağlaması amacıyla çalgı çalma zorunluluğunu aktarmıştır. Müzik seslerini tanıtmak için sabit perdeli, körüklü ve/veya yaylı sazlardan birinin kullanılması belirtilmiş; bu durumda entonasyonun önemi vurgulanmıştır. Öğretmenin sesini koruması için piyano, armonium, akordeon, keman, mandolin, bağlama, ses merdivenleri gibi türlü alet ve araçları kullanması; çalma becerisi gösteren çocukların ise şarkılara çalgı ile katılması; çünkü bu durumun diğer çocuklarda da heves uyandıracağı için önemli olduğu açıklanmıştır. İyi bir müzik dersi işlemek için çalgı çalma ile ilgili olarak, çocukların müzik toplulukları kurarak desteklenmesi; çocuk çalgıları ve bu çalgılarla oluşturulan orkestraların ders içi etkinliklerde kullanılmasının önemi vurgulanmıştır. Çocuk çalgıları arasında sayılan ağız mızıkaları, perdeli düdükler, gamın seslerini çıkaran aletler, trampeteler, borular, çanlar, çıngıraklar ve davullardan kurulu bir orkestrada öğrencilerin müzik yaparak kendine ait bir görevi yerine getirmelerinin öğretmen için önemli bir eğitim aracı olacağı vurgulanmıştır. Çelik üçgen, çan, çıngırak, davul, zil, trampete, kastanyet gibi basit çalgılar çalan küçükler grubu ritm orkestrasının ve öğretmenin keman, piyano veya gramafonla; öğrencilerinde ağız mızıkası, kaval ve düdükle sınıfın bir kısmının söylediği şarkılara eşlik etmesi istenmiştir. Öğretmenin düzenlemesine göre bazı parçalarda bir veya iki çalgının, bazen de hepsinin aynı anda kullanılmasının uygun olacağı, hafif ve az hareketli müzik parçalarının eşliği için çelik üçgen ve çan'ın, ritimleri canlı olan parçalara ise kastanyetler, küçük davullar ve küçük trampetlerin kullanılmasının uygun olduğuna

dikkat çekilmiştir. Şarkı söyleme ve çalgı çalmanın müzik derslerindeki önemi ve şarkıya başlarken mutlaka diyapazon veya uzun sesli bir çalgıyla başlangıç sesinin verilmesi ve çalgıyla söylenen şarkıya eşlik edilmesi istenmiştir. Müzik dersi için keman, diyapazon, mandolin, piyano, org, flüt ve armonika çalgılarının kullanımı önerilmiştir.

Özetle 1948 ilkokul programında çalgı öğretimine ilişkin bulgular şu şekildedir: Program çocukların ritm duygusunu geliştirmeyi ve çocukların yaratıcı ritmik çalışmalarda bulunmasını amaçlamıştır. Çalgı öğretimi faaliyetlerinin müzik dersleri içinde tek başına yürütülmesinin doğru olmayacağı açıklanmıştır. Müzik aleti kullanımının önemi vurgulanmıştır. Entonasyona dikkat edilmesi gerektiği ve bu sebeple sabit perdeli çalgıların kullanılmasının faydalı olacağı belirtilmiştir. Çocuk çalgılarıyla orkestralar kurulması ve bu toplulukların ders içi etkinliklerde de kullanılması önerilmiştir. Öğretmenin de iyi derecede çalgı çalma becerisine sahip olması ve düzenlemeler yapabilmesi gerektiği aktarılmıştır. Programda bulunan çalgılar Tablo 5'te yer almaktadır.

5.1.2.3. İlkokul Programı - 1968:

1968 ilkokul programında flüt ve benzeri çalgıların kullanımı önerilmiş, kulaktan şarkı öğretimi yoluyla çalgı öğretiminin yapılması ve bu şekilde müzikten bilgiye gitmek ilkesinin de gerçekleştirilmiş olacağı belirtilmiştir. Müzik eğitiminde bütünlüğü sağlamak hedefiyle şarkı ve çalgı öğretimi, kulak eğitimi, solfej, dikte, yaratıcılık yeteneğini geliştirme çalışmaları ve müzik dinletme gibi etkinliklerin müzik derslerinde birbirleriyle kaynaşmış olarak işlenmesini gerekliliği vurgulanmıştır. Ses ve çalgı müziğinin birlikte yürütülebilmesi için şarkıların yanı sıra hem şarkılara, oyunlara, yürüyüşlere eşlik etme hem de çocukların tek tek ve toplu olarak çalgı çalma istek ve alışkanlıklarını kuvvetlendirmek amacıyla çocukların çalabilecekleri çalgılarla, çalgı toplulukları kurulması istenmiştir. Şarkı ve çalgı eğitiminde çocukları yaratıcılığa yöneltmek için vurma çalgılardan birisiyle kendisinin bulacağı değişik tartımlarda şarkıya eşlik edebilmesinden söz edilirken onları sanata yöneltebilmek için ise öncelikle öğrencilerin bildiği ezgilerden faydalanılması ve öğretmen tarafından kendi sesiyle veya çalgısıyla örnek icra

seslendirmesi hatta mümkünse çevredeki müzik öğretmenlerinden ya da, halk sanatçılarından, konserlerden, radyodan, televizyondan, plak ve bantlardan yararlanarak çocuklara hem bildikleri şarkıların hem de diğer okul müziği ve seçilmiş sanat örneklerinin iyi seslendirilişlerinin dinletilmesinin, zevk eğitimi kapsamında gerekli ve önemli olduğundan söz edilmiştir. Bu nedenle okul korosu ve okul çalgı topluluklarının konserler vermesinin önemi vurgulanmıştır. Müzik eğitiminde çevreyle bağlantı kurabilmek için köy okullarında, çevrenin özelliğine uygun olarak, toplu iş şarkılarına, oyun havalarına, bütünüyle köy yaşayışını yansıtan şarkı ve çalgı müziğine daha çok yer verilmesi, uygun olan mahalli çalgıların bu maksatla okula sokulmasının önemli olduğu vurgulanmıştır. Şarkı seçiminde çalgı eşlikli şarkılara yer verilmesi, şarkı öğreniminde çocukların çalgılarından ve özellikle çocuk vurma çalgılarından iyi bir şekilde yararlanılması gerektiğinden bahsedilmiştir. İlkokul müzik dersi hedeflerinin gerçekleşmesi için çalgıların müzik dersinin vazgeçilmezi olduğu belirtilmekte olup ilkokulda bu çalgıların özellikle ilk sınıflarda oyun oynar gibi çalınabilmesi; bu çalgıların ritm özellikli olması; programın ilkokulun ilk sınıflarında ritm ağırlıklı bir müzik eğitimine dayalı yapılması istenmiştir. Programdan yerel araçlarında daha önce belirtilen ritim çalgıları yerine kullanılabileceği anlaşılmıştır. Zenginleştirilebilmesi halinde silofon, metalofon, glockenspiel gibi çalgıların, düdük, boru ve fifrelerin gruba dahil edilmesinin çok iyi olacağına ve çocuk çalgı takımlarından ve eşlik gruplarından başka çocukların tek tek ve grupla çalışmaları arzu edilen çalgıların da bulunduğuna değinilmiştir. Piyano, armonyum veya organa'nın da imkan bulundukça sağlanacak araç gereçler olarak kullanılabileceğine vurgu yapılmıştır.

Bu programda çalgı öğretimiyle ilgili şu bulgulara ulaşılmıştır: Programda öğrencilerin boş zamanlarını müzik aleti çalarak değerlendirme amacı dikkat çekmiştir. Çalma becerisinin geliştirilmesi halinde kuramsal bilgilerin aktarılması gerektiği belirtilmiş, 1948 ilkokul programına benzer biçimde çalgı öğretiminin tek başına yürütülmesinin doğru olmayacağı ifade edilmiştir. Bu programda da çalgı toplulukları kurulması önerilmiştir. Yaratıcı ritmik çalışmaların vurmalı çalgılarla, bilindik eserlerden başlanarak yapılması gerektiği belirtilmiştir. 1968 ilkokul programında flüt ve benzeri çalgıların kullanımı önerilmiş, çalgı çalarken

entonasyona dikkat edilmesinin alışkanlık haline getirilmesi gerektiği açıklanmıştır. İyi örneklerin dinletilmesinin önemine dikkat çekilmiştir. Çalgı toplulukları için küçük sınıflarda vurmalı çalgıların kullanılması önerilmiştir. İlkokul öğretim programları 1936 yılından itibaren müzik dersini çalma ve söyleme etkinliklerinin bütünlük içinde işlenmesini önemsemiş, hedef, amaç ve ilkelerinde çalgı eğitimi ile ilgili belirgin ifadeler bulunmasa da çalgı aletlerinin bulundurulması vurgulanmıştır. Programda bulunan çalgılar Tablo 5'te aktarılmıştır.

5.1.2.4. İlkokul ve Ortaokul Programı (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. ve 8. Sınıflar) - 2017/2018:

2017 programına göre yeni bir düzenleme getirilmiş ve aynı yıl zorunlu eğitim süreci birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü sınıf ilkokul; beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci sınıf ortaokul; dokuzuncu, onuncu, on birinci, on ikinci sınıf lise olarak düzenlenmiştir. Programda öğrencilerin estetik duyarlılıklarının geliştirilmesi ve edimsel olarak betimlenmiş bir felsefenin hakim olduğu açıklanmıştır. Öğrencilerin hem müzik yoluyla estetik duyarlılıkların geliştirilmesi hem de müzik yapma yoluyla üst düzey bilişsel etkinlikleri dikkate alarak müzik teorisi, besteleme, çalgı eğitimi, performans, sosyal davranışlar gibi alanları teknolojik imkanlardan faydalanarak gerçekleştirmek şeklinde açıklanmıştır. Çalgı eğitiminin gerekliliği ve zorunluluğu gerekçeleri ile birlikte belirtilmiş ve dikkat edilecek hususlarda açıklanmıştır. Belirtilen dört temel alandan dinleme-söyleme alanı düzeyine uygun çalgıları tanımayı; vücut perküsyonunu; çalgılarla seslendirmeyi, müziksel algı ve bilgilenme alanı ortamı ve çalgıları tanıma ve ayırt etmeyi; çalma ve söylemeyi, müziksel yaratıcılık alanı ritm çalgılarıyla eşlik etmeyi; ezgi denemeleri yapmayı, ritim kalıpları çalmayı, müzik kültürü alanı ortama uygun müzik yapmayı; çalgıları sınıflandırmayı hedeflemektedir. Çalgı öğretimi bakımından ise şu bulgular elde edilmiştir: Öğrencilerin müzik yapma/besteleme, doğaçlama yoluyla estetik duyarlılıklarının geliştirilmesi hedeflenmiş, nörobilim ve müzik psikolojisi bilim dalları ve bilişim teknolojisi desteğiyle çalgı eğitiminin; bestelemenin, performansın gerçekleştirilmesi planlanmıştır. Öğrencilerin Orff yöntemi gibi ritimsel etkinliklerle müzik yapabilmesi hedeflenmiştir. Çalgı eğitiminin önemi gerekçeleriyle birlikte

belirtilmiş ve açıklanmıştır. Çalgılarla seslendirme, çalgıları tanıma, ayırt etme ve çalma, ritm çalgılarıyla eşlik etme, ritm kalıpları çalma, çalgıları sınıflandırma kazanımları görülmüştür. Müzik programının bir bütünlük içerisinde ele alındığı çalma, söyleme ve ritimsel etkinliklerle müzik yapabilme gerekliliği vurgulanmıştır. Programda bulunan çalgılar Tablo 5'te belirtilmiştir.

5.1.3. Ortaokul Programları

5.1.3.1. Ortaokul Programı - 1930:

Bu programda; apresiasyon çalışmalarının müzik dersleri dışında da öğretmenin piyanosu ile yapılabileceği belirtilmiş, öğrencilerin basit ritm çalgılarını kendilerinin yapmaları ve küçük sınıflarda vurma aletler takımları kurulması beklentisi bulunmuştur. Çalgı eğitimine ilişkin bulgular şunlardır: Apresiasyon çalışmalarının gerekliliği vurgulanmış; öğretmenin sazıyla veya piyanoyla eserleri çalması gerektiği belirtilmiştir. Ritm çalgılarıyla topluluklar oluşturulması ve çocuklara iyi örneklerin dinletilmesi istenmiştir. Programda bulunan çalgılar Tablo 5'te yer almaktadır.

5.1.3.2. Ortaokul Programı - 1949:

Çalgı öğretimine ilişkin şu bulgulara ulaşılmıştır: Müzik aleti çalma, yaratıcı ritmik çalışmalara katılmayı teşvik etme ve müzik yapma konusunda ihtiyaç hissettirme amaçlanmıştır. Okul orkestrası, bando veya çalgı toplulukları kurulmasının önemi aktarılmıştır. 1930-1936-1949-1968 yıllarındaki ortaokul öğretim programlarının tümünde apresiasyon çalışmalarından bahsedilmiştir. Öğretmeninde çalışmalara sazıyla katılabileceği ifade edilmiş; müzik öğretmenlerinin iyi çalgı çalma becerilerinin yüksek olması beklenmiştir. Programda bulunan çalgılara Tablo 5'te yer verilmiştir.

5.1.4. İlköğretim Programları

5.1.4.1. İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı - 1995:

Bu programda öncekilerden farklı olarak ilkokul ve ortaokul programlarının birleştirilerek yeni bir düzenleme ile sekiz yıllık bir süreci kapsadığı görülmüştür. Genel açıklamalarda birinci ve ikinci devre öğrencileri için ülkemizde vurmalı ezgi çalgısı yapılması önerilmiş, bunun yanı sıra öğrencilerin ilgileri ve çevre özellikleri de göz önünde bulundurularak diğer çocuk çalgılarının da kullanılması beklenmiştir. Ses ve çalgı müziğinin birlikte ve bir bütünlük içinde yürütülmesinin ilke edinildiği açıklanmış, şarkıların sınıf, öğretmen ve öğrenci çalgıları ile eşlikler yapılmaya elverişli olmasına dikkat edilmesi istenmiştir. Mutasyon dönemindeki öğrenciler için daha çok çalgı ve ritm eğitimine ağırlık verilmesi tavsiye edilmiştir. Genel amaçlarda çalgıyla ilgili olarak; müzik yapma ve dinleme araçlarını tanıyabilme, çalgısını temiz ve düzenli kullanabilme, müzik yapma ve dinleme araç gereçlerini kurallarına uygun kullanabilme, düzeyine uygun müzikleri çalgısıyla doğru temiz ve anlamlı çalabilme hedeflerinin bulunması dikkat çekmiştir. Bu programda çalgı öğretimine ilişkin bulgular ise şunlardır: Çalgı öğretiminin bütünlük içerisinde zevk eğitimine yönelik yapılması önerilmiş; eşlikli çalma ön planda tutulmuş ve repertuar oluşturulması tavsiye edilmiştir. Entonasyon ve disiplinli çalışma amaçlanmıştır. Programdaki çalgılar Tablo 5'te gösterilmiştir.

5.1.4.2. İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (1-8. Sınıflar) - 2006:

1995 programında olduğu gibi bu program da sekiz yıllık ilköğretim sürecine uygun olarak hazırlanmıştır. Programda yapılandırmacı kuramın etkin şekilde kullanımı istenmiş olup bu çerçevede öğrenmelerin etkinlikler aracılığıyla gerçekleştirilmesi ve öğrenme etkinliklerinin pasif bir süreç olmadığı; öğrencinin içerisinde bizzat yer aldığı, sürekli ve dinamik bir işlem olduğu ifade edilmiştir. Müzik eğitiminde yapılandırıcı anlayışın öğrenme de performans ve etkinliklere ağırlık vermesinin gerekli olduğu vurgulanmıştır. Programın içeriğinden müzik dersinde öğrencilerin bireysel ve toplu olarak nitelikli, değişik türlerde şarkı

dinleme/söyleme ve çalma etkinliklerine katılımlarını sağlaması istendiği anlaşılmıştır.

Bu programda diğerlerinden farklı olarak öğrenme alanlarının belirlendiğini anlaşılmıştır. Kazanımların öğrenme-öğretme etkinlikleri aracılığıyla öğrencilerde görülmesi beklenen bilgi, beceri, tutum ve değerlerin, öğrencilerin gelişim düzeyi göz önünde bulundurularak birinci sınıftan sekizinci sınıfa kadar planlandığı; bunların öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olarak öğrencilerin bilgi, beceri, tutum ve değerler kapsamında öğretme-öğrenme süreci etkinlikleri ile elde edilebileceği şekilde sıralanmıştır. Dinleme, söyleme, çalma alanı çerçevesinde öğrencinin ritm duygusunu geliştirme kazanımı için birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü, altıncı ve yedinci sınıflarda öğrencilerin vücut perküsyonu olarak vücudunu ritim çalgısı gibi kullanması, öğrendiği müziklere yarattığı basit ritim çalgılarıyla eşlik etmesi, birlikte söyleme ve çalma kurallarına uyum sağlaması, yarattığı ritim çalgısıyla, dinlediği ve söylediği müziğe eşlik etmesi, birlikte söyleme ve çalma kurallarına uyması hedeflenmiştir.

Aynı öğrenme alanına göre öğrencinin nota öğrenme kazanımlı çalgı öğretimiyle ilgili öğrendiği notalardan oluşan ezgileri doğru çalması, öğrendiği notaları seslendirmesi, müzik çalışmalarını sergilemesi, ses ve çalgı grupları oluşturması, ses ve çalgı grupları oluşturmaya istekli olması kazanımlarını elde etmesi beklentisi olduğu anlaşılmıştır. Müziksel algı ve bilgilenme alanına göre derslerdeki çalgı çalışmalarıyla ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci sınıf kazanımlarında öğrencilere müziklere uygun hızda hareket etme, çevresinde kullanılan çalgıları tanıma, duyduğu basit ritim ve ezgiyi tekrarlama, parçaları uygun hız ve gürlükte seslendirme, müziklerde aynı ve farklı bölümleri ritim çalgılarıyla ayırt etmenin kazandırılmasının hedeflendiği görülmüştür. Müziksel yaratıcılık alanına ilişkin ikinci, dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci sınıflarda yarattığı ritim çalgısıyla öğrendiği müziklere eşlik etme, dinlediği öyküdeki olayları farklı ses kaynakları kullanarak canlandırma, kendi oluşturduğu ezgileri seslendirme, bildiği müziklere basit ritim eşlikleri yazmaktan hoşlanma, farklı ve tekrarlanan bölümlerden oluşan ritim kalıpları oluşturma kazanımlarının olduğu, müzik

kültürüyle ilgili olarak ise sadece üçüncü sınıfta bildiği çalgıları kullanım biçimlerine göre sınıflandırma kazanımı görülmüştür. Bu programda çalgı öğretimi kapsamında şu bulgulara ulaşılmıştır: Performans ve sahne becerisinin önemi açıklanmış ve öğrencilerin katılımlarının sağlanması amaçlanmıştır. Vücudunu ritm çalgısı gibi kullanma, basit ritm çalgılarıyla eşlik etme, ezgileri doğru, temiz çalma, uygun hız ve gürlükte seslendirme, çalgıları sınıflandırma gibi kazanımların olduğu görülmüştür. Çalgı çalma performansının değerlendirilmesi istenmiştir. Sekiz yıllık zorunlu eğitimde hazırlanan ilköğretim programlarında müzik dersliklerinin olması ve vurmalı ezgi çalgısının kullanımı öngörülmüştür. 2006 yılında yenilenen programda genel amaçların öğrencinin bireysel ve toplu olarak nitelikli değişik türlerde şarkı dinleme, söyleme ve çalma etkinliklerine katılımını sağlamak ifadesi dikkat çekmiştir. Programda bulunan çalgılar Tablo 5'te yer almaktadır.

5.1.5. Lise Programları

5.1.5.1. Ortaöğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı - 1995:

Programda öğrencilerin müziksel faaliyetlerde bulunması, müzikle değerlendirilen boş zamanlar, yaratıcılık, müzik alışkanlıkları, müzik faaliyetlerine katılmaya isteklendirme, öğrencilerin ilgilerine göre yönlendirme, okul içi yapılabileceği oranda ses ve sazla icra ettirme amaçlanmıştır. Bu programda çalgı öğretimine ilişkin bulgular şu şekildedir: Öğrencilere çalgı çalma becerisinin kazandırılması amaçlanmıştır. Ritm duygusunun geliştirilmesine yardımcı olabilecek çalgıların kullanılması önerilmiştir. Öğretmenin iyi bir icracı olması gerekliliği aktarılmıştır. Programda bulunan çalgılar Tablo 5'te yer almaktadır.

5.1.5.2. Ortaöğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (9.-11. Sınıflar) - 2006:

Çalgı kullanma becerilerinin kazandırılması için çalgılarını sürekli kullanarak canlı tutma, bireysel ve toplu olarak müzik yapma, etkinliklerde görev alma ve şarkı dağarcığını zenginleştirme davranışlarının alışkanlık haline getirilmesi vurgulanmıştır. Söyleme, çalma alanı performansa yönelik olup çalgı öğretimini

içerdiği görülmüştür. Bu alanın öğrencilerin sınıf ve yaş gibi fiziksel özellikler kapsamında geliştirildiği dikkat çekmiştir. Öğrencilerin söyleme-çalma becerilerini, çalgılarını doğru, güzel ve etkili kullanmalarını, uluslararası sanat müziği türlerini seslendirmelerini, Türk müziği ve dünyanın farklı bölgelerindeki müziklerinden, çok sesli eserlerden, tonal ve makamsal eserlerden seslendirmeleriyle gerçekleştirilebilmelerini istediği anlaşılmıştır. Programda uygulama başlığının altında bulunan ve söyleme ile seslendirmeden oluşan seslendirme kazanımının öğretmen-öğrenci grubunun özelliklerine uygun olarak kazanımın gerçekleştirilebileceği ifadesi yer almış ve ülkemizde bulunan müzik türlerinden örneklerle gerçekleştirilmesi istenmiştir.

Öğrencilerin etkinlikler çerçevesinde şarkı sözü yazarak, çalgı yaparak, beste yaparak oluşturdukları ürünleri uygun ortamlarda aileleriyle ve çevreleriyle paylaşmalarının önemi ve mutlaka desteklenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Programda çalgı öğretimiyle ilgili şu bulgulara ulaşılmıştır: Müzik eğitimcileri ulusal konferansı adlı dernek tarafından hedeflenen maddelere yer verilmiştir. Bu çerçevede öğrencilerin çalgı performansının geliştirilmesi, repertuar oluşturulması, besteleme ve düzenleme yapabilmesi kazanımları bulunmuştur. Öğrencilerin çalgı çalmaya yönlendirilmesi amaçlanmıştır. Düzenli, disiplinli çalışma becerisinin kazandırılmasına vurgu yapılmıştır. Çalgı çalarken entonasyona dikkat etme, geniş çalgı repertuarına sahip olma, sahne korkusunu yenme gibi hedeflerin olduğu görülmüştür. Programda bulunan çalgılar Tablo 5'te gösterilmiştir.

5.1.5.3. Ortaöğretim Müzik Dersi Öğretim Programı - 2017/2018:

Öğretim programının uygulanması başlığının alt maddesi olan öğretim programının temel felsefesi ve genel amaçlarında çalgı öğretimiyle ilgili olarak programın yapılandırılmasının özellikle nörobilim ve müzik psikolojisi bilim dallarında yapılan güncel çalışmalara dayandırılarak müzikle ilgili olan müzik teorisi, besteleme, çalgı eğitimi, performans, sosyal davranışlar gibi alanlarda bilişim teknolojisi desteği ile gerçekleştirildiği aktarılmıştır. Deşifre becerisi, icra ve yorumlama, sahne ve performans becerilerinin kazandırılmasının çalgı performansı sergilenmesiyle ilişkilendirildiği anlaşılmıştır. Çalgı çalma, beste yapma,

oluşturdukları ürünlerin uygun ortamlarda aileleri ve çevreleriyle paylaşma ve nörobilim ve müzik psikolojisi bilim dallarında yapılan güncel çalışmaların varlığından söz edilmiştir.

Çalgı eğitimiyle ilgili kazanımların 9.A.4., 11.A.2., 11.A.7., 12.A.4., 12.B.3, 10.D.3, 11.D.8., 12.D.8. maddeleri olduğu anlaşılmıştır. Bu programda çalgı öğretimi bakımından edinilen bulgular şu şekildedir: Çalgı çalma becerisinin geliştirilmesine yönelik olarak deşifre, yorumlama ve sahne performansının arttırılması hedeflenmiştir. Öğrencilerin sahne korkusunu yenmesi için aile ve çevreleriyle paylaşımlarının desteklenmesi gerektiği ifade edilmiş ve uygun hız ve gürlükte seslendirme, çalgıları tanıma gibi kazanımlar yer almıştır. 1952 programında müzik dersinin çalgı öğretimi konusunda herhangi bir ibare içermediği görülmüştür. 1973 yılındaki lise öğretim programının teorik bilgi ve ses eğitimi ağırlıklı olduğu görülmüştür. Daha sonraki programlarda da bireysel ve toplu olarak şarkı söyleme ve çalma etkinliklerine ağırlık verildiği ve müzik sınıflarında çalgı aletlerinin bulundurulması vurgulanmıştır. Programda bulunan çalgılara Tablo 5'te yer verilmiştir.

Tablo 5. Örgün/Genel Öğretim Programlarındaki Çalgıların Yıllara Göre Dağılımı.

	1936	1948	1949	1968	1995	2006	2013	2017/2018
OKUL ÖNCESİ PROGRAMLARI							Orff Çalgıları Glockenspiel Metalofon Ksilafon Ritm Çubukları Kastanyet Marakas Agogo Çelik Üçgen Zil Davul Tef Piyano E.Org Keman Gitar Blokflüt Melodika	
İLKOKUL PROGRAMLARI	Diyapozon Keman Piyano Org	Piyano Armonium Akordeon Keman Mandolin Bağlama Ağız Mızıkası Trampet Boru Çan Çıngırak Davul Kaval Düdük Çelik Üçgen Zil Kastanyet Diyapozon Flüt		Flüt Çocuk Vurma Çalgıları Silofon Metalofon Glockenspiel Düdük Boru Fifre Piyano Armonyum Organa				Tulum Gayda Ut Lavta Kanun Santur Kudüm Zil Davul

Tablo 5'in devamı.

	1936	1948	1949	1968	1995	2006	2013	2017/2018
ORTAOKUL PROGRAMLARI		Piyano Ritm Çalgıları	Bando Vurmalı Çalgılar Üflemeli Çalgılar Ağız Armonikası Mandolin					
İLKÖĞRETİM PROGRAMLARI					Vurmalı Ezgi Çalgısı	Ritm Çalgıları		
LİSE PROGRAMLARI					Blokflüt Melodika Mandolin Piyano E.Org Kaval Bağlama Sipsi Kemençe Kabak Kemane Lavta Ud Kanun Tanbur Nufiye	Piyano Orff Çalgıları Gitar Keman Bağlama Ud Darbuka Tef Bendir		

5.2. MESLEKİ KAZANIMLI ÖĞRETMEN YETİŞTİRME PROGRAMLARINDAKİ BULGULAR

5.2.1. Musiki Muallim Mektebi

1925 yılında talimatname olarak yayınlanan bir öğretim programı hazırlanmıştır. Bu talimatnamenin dokuzuncu maddesinde keman, piyano, flüt, viyolonsel çalgılarının öğretilmesi istenmiştir. 1931 yılında hazırlanan talimatname ise onuncu maddesinde öğrencilerin iki çalgı öğrenme ve birinin keman olması zorunluluğundan bahsedilmiştir. Bu programdaki çalgı öğretimine ilişkin bulgular şu şekildedir: keman, piyano, flüt, viyolonsel öğretiminin yapıldığı anlaşılmıştır. keman zorunlu çalgı olmuştur.

5.2.2. Gazi Orta Öğretmen Okulu Ve Terbiye Enstitüsü Müzik Şubesi

Programdaki çalgı öğretimi bulguları şunlardır: piyano, keman, klarnet, viyola, viyolonsel öğretimi yapılmıştır. Haftalık çalgı derslerinin bir saat olduğu anlaşılmıştır. Programda öğrencilerin etütlerinin ise haftada yirmi saat olması, orkestra derslerinin haftada iki saat ve oda müziği derslerinin de haftada bir saat olarak planlandığı anlaşılmıştır.

5.2.3. Köy Enstitüleri Programı

Bu programda çalgı öğretimine ilişkin şu bulgulara rastlanmıştır: Öğrencilere öğretilecek şarkılar için repertuar oluşturma amaçlanmıştır. Piyano, armonyum, akordeon, keman, mandolin, bağlama çalgılarının kullanılması önerilmiştir. Kulak eğitimi için sabit perdeli çalgıların kullanılması tavsiye edilmiştir. Mezun olabilmek için çalgı çalmak zorunluluk haline getirilmiştir. İyi icracı öğrencilerle toplu olarak çalışmaların yapılmasına imkan sağlanması gerektiğine dikkat çekilmiştir. Çalgı çalma etkinliklerinin tek başına yürütülmesinin doğru olmayacağı belirtilmiştir.

5.2.4. Öğretmen Okulları Programı

Bu programda çalgı öğretimine ilişkin şu bulgular bulunmuştur: Bilindik eserlerin çalınabileceği kadar çalgı becerisi kazandırılması amaçlanmıştır. Enstruman gruplarının oluşturulması ve konserler verilmesi önerilmiştir. keman, piyano, blokflüt, mandolin, bağlama öğretimi yapılmıştır.

5.2.5. Eğitim Enstitüleri Programı

Çalgı öğretimi bakımından programda şu bulgular elde edilmiştir: Çalgı dersi ve orkestra dersi yapılmıştır. Piyano dersinin zorunlu olduğu görülmüştür. Keman, viyola, viyolonsel, klarnet, flüt, klasik gitar, blokflüt eğitimi yapılmıştır.

5.2.6. Eğitim Yüksek Okulları Programı

Çalgı öğretimi açısından programda müzik derslerinde zorunlu çalgı öğretimi yapıldığı bulgusuna ulaşılmıştır.

5.2.7. Eğitim Fakülteleri Öğrenim Programları

Yüksek öğretim kurumu tarafından hazırlanan eğitim fakülteleri temel eğitim bölümü programlarında okul öncesi eğitimi ve sınıf eğitimi ana bilim dalları bulunmuştur. Bu kısımda yalnızca 2018 programındaki bulguları ele alacağız.

5.2.7.1. Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı Öğrenim Programları

Okul öncesi eğitimi programlarında "*Müzik eğitimi*", "*Erken çocuklukta müzik eğitimi", "Türk musikisi", "Erken çocuklukta ritm, dans ve Orff eğitimi"* dersleri olduğu görülmüştür.

5.2.7.2. Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalı Öğrenim Programları

Sınıf eğitimi programlarında "*Müzik*", "*Müzik öğretimi", "Türk musikisi*" dersleri olduğu anlaşılmıştır.

5.2.7.3. Müzik Öğretmenliği/Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Programları

Eğitim fakülteleri müzik öğretmenliği programlarında çalgı öğretimi bakımından elde ettiğimiz bulgular şunlardır: 1998 programında "*Piyano*" dersi altı dönem, "*Bireysel çalgı*" dersi altı dönem, "*Okul çalgıları*" dersi üç dönem, "*Okul bandosu*" ve "*Elektronik org eğitimi*" dersi birer dönem olarak uygulanmıştır. Okul bandosu dersi daha sonraki programlarda yer almamıştır. 2006 programındaki dersler ve içerikleri, 2018 yılında yeni bir program uygulanmasıyla değiştirilmiştir. 2006 yılında uygulanmaya başlanan programdaki bireysel çalgı dersi yedi dönem sürmüştür. Bireysel çalgı seçimi öğrencinin isteğine ve fizyolojisinin uygunluğa göre belirlenmiştir. Çalgıların, üniversitenin ilgili bölümdeki öğretim elemanlarının öğretebileceği çalgılar olması gerektiği anlaşılmıştır. Bireysel çalgı dersi içeriği Ç.O.M.Ü. örneğinde şu çalgıları içermektedir: keman, viyola, viyolonsel, kontrbas, bağlama, gitar, ud. Bireysel çalgı ve öğretimi dersi adıyla öğrencinin son dönemde görmek zorunda olduğu derste ise, öğrencinin yedi dönem boyunca öğrenerek geliştirdiği bireysel çalgısını, öğrencilere öğretmek için gerekli bilgileri aldığı ders olarak tanımlanabilmiştir. Piyano dersi yedi dönem süreli bir derstir ve tüm öğrencilerin almasının zorunlu olduğu görülmüştür. Piyano ve öğretimi dersi öğrencinin son dönemde almak zorunda olduğu ve piyano edebiyatında yer alan klasik eserlerin öğretimini içeren bir derstir. Okul çalgıları dersi dört dönem sürmektedir. Okul çalgıları dersinin Ç.O.M.Ü. örneği içeriğinde şu çalgılar yer almıştır: blokflüt, bağlama, gitar, mandolin, elektronik org. 2018 yılından itibaren uygulanmaya başlanan öğrenim programında ise "*Piyano eğitimi*" dersi aynı adla iki döneme indirilmiştir. "*Bireysel çalgı eğitimi*" yedi dönemi içermektedir. Yüksek Öğretim Kurumu tarafından yayınlanan program içeriğinde çalgıların; akordeon, bağlama, flüt, gitar, kabak kemane, kanun, kaval, keman, klarnet, kontrbas, mey, ney, piyano, tambur, tar, ud, üç telli kemençe, viyola, viyolonsel olduğu görülmüştür. "*Bağlama eğitimi*" dersi iki dönem sürmektedir. "*Gitar Eğitimi Ve Eşlikleme*" dersi iki dönem sürmektedir. "*Orff Çalgıları*", "*Vurmalı Çalgılar*" dersleri programa eklenmiştir.

5.3. GÖRÜŞME UYGULAMASINDAN ELDE EDİLEN BULGULAR

Bu tez çalışmasında gerekli verileri toplamak için 11 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış ve bu form Milli Eğitim Bakanlığı Öğretim Teknolojileri Genel Müdürlüğü' nün 81576613/605.01/19774239 sayılı ve 21.11.2017 tarihli izni ile rastlamsal olarak seçilen 5 il ve bağlı ilçelerde; devlet kurumu ve özel kurum toplam 46 okulda; kız-erkek toplam 77 öğretmen ve 4 ara eleman[148]'a uygulanmıştır. Yapılan görüşmeler esnasında öğrenme ve öğretme ortamlarında müzik eğitimi uygulama etkinliklerine yönelik olarak kullanılan materyal ve çalgılar fotoğraflanarak kayıt altına alınmıştır. Veri analizleri aşağıda tablolar halinde gösterilmiş ve yüz yüze yapılan görüşmelerde sesli ve/veya görsel kayıt altına alınan veriler ise tablolardan sonra analiz edilmiştir. Tez çalışmasına katılan görüşmecilerin ve eğitim kurumlarının durumlarını belirlemeye ilişkin sorulardan elde edilen dönütlerin veri analizi tabloların altında açıklanarak yapılmıştır.

5.3.1. Yapılandırılmış Sorulara Ait Veriler Ve Analizleri:

Öğretmenlik mesleki yeterliklerinden olan pedagojik formasyonla ilgili olarak; öğrencilerin kendileri hakkındaki görüşlerini anlayabilmek için birinci soru: "*Mezun olduğunuz okuldaki öğretim programında bulunan öğretmenlik mesleğine ait dersler ve içerikleri pedagojik formasyon yeterli miydi?*" şeklinde sorulmuş ve soruyla ilgili veriler Tablo 6'da görülmektedir.

[148] Lisans mezunu olmayıp lise veya meslek yüksek okulu önlisans alana özel bölüm mezunlarını kapsamaktadır.

Tablo 6. Görüşmecilerin mezun oldukları okullardaki pedagojik formasyon derslerinin yeterliği hakkındaki görüşleri.

	Çok az		**Az**		**Orta**		**Yeterli**		**Çok Yeterli**	
Eğt.Düz.	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**
Önlisans	2	2.46			2	2.46				
Lisans	2	2.46	3	3.70	15	18.51	34	41.97	14	17.28
Yüksek L.	1	1.23			2	2.46	6	7.40		
Toplam	5	6.17	3	3.70	19	23.45	40	49.38	14	17.28

Tablo 6'da görüldüğü gibi; hiçbir kurumda lise mezunu bulunmadığı, önlisans mezunlarının pedagojik formasyon derslerinin yeterliği hakkındaki görüşleri ise %2.46 oranında çok az ve %2.46 oranında ise orta olarak bulunmuştur. Lisans ve yüksek lisans mezunu öğretmenlerin %7.4'ü aldıkları pedagojik formasyon derslerinin düzeyini yetersiz bulurken %66.65'i yeterli bulmuş, %20.97'siise orta düzeyde bulduğunu ifade etmiştir. Öğretmenlerin müzik alanının öğretimi hakkındaki yeterliklerini(içerik ve kapsam bakımından) anlayabilmek için görüşmecilere "*Mezun olduğunuz okuldaki öğretim programında bulunan müzik öğretimine ilişkin dersler ve içerikleri yeterli miydi?*" sorusu yöneltilmiş olup dönütler Tablo 7'de görülmektedir.

Tablo 7.Görüşmecilerin mezun oldukları okullardaki müzik öğretimi ders ve ders içerikleri hakkındaki görüşleri.

	Çok az		**Az**		**Orta**		**Yeterli**		**Çok Yeterli**	
Eğt.Düz.	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**
Önlisans	1	1.23	3	3.70						
Lisans	4	4.93	6	7.40	21	25.82	29	35.80	8	9.87
Yüksek L.	1	1.23			1	1.23	6	7.40	1	1.23
Toplam	6	7.40	9	11.1	22	27.16	35	43.2	9	11.1

Tablo 7'de görüldüğü gibi; önlisans mezunlarının, mezun oldukları okullarındaki müzik derslerini yetersiz buldukları düşüncesi görülmüştür. Görüşme yapılan lisans mezunu öğretmenlerin %12.34'ü aldıkları eğitimin yetersiz olduğunu; %45.67'si ise yeterli olduğunu ve %27.16'sı da orta düzeyde olduğunu belirtmiştir. Buna göre görüşmecilerin, eğitim süreçlerindeki müzik öğretimi derslerinin yeterli

olduğunu fakat eksiklerin de bulunduğu şeklinde yaklaşımlarının olduğu anlaşılmıştır. Görüşme sorularının üçüncüsünde ise "*Mezun olduğunuz okuldaki öğretim programında performansa dayalı çalgı eğitimine ait dersler ve içerikleri yeterli miydi?*" sorusu görüşmecilere yöneltilmiştir. Cevaplar Tablo 8'de görülmektedir.

Tablo 8. Görüşmecilerin mezun oldukları okullardaki performansa dayalı çalgı eğitimine ilişkin görüşleri.

	Çok az		**Az**		**Orta**		**Yeterli**		**Çok Yeterli**	
Eğt.Düz.	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**
Önlisans	2	2.46	2	2.46						
Lisans	21	25.92	15	18.51	16	19.75	13	16.04	3	3.70
Yüksek L.	1	1.23	1	1.23	5	6.17	1	1.23	1	1.23
Toplam	24	29.62	18	22.2	21	25.92	14	17.28	4	4.93

Tablo 8'de görüldüğü üzere önlisans mezunlarının, mezun oldukları okullardaki çalgı eğitimi dersleri hakkında tamamının yetersiz olduğunu düşündüğü anlaşılmıştır. Lisans ve yüksek lisans mezunu öğretmenlerin ise %46.91'i aldıkları eğitimin yetersiz olduğunu; %22.2'si aldıkları eğitiminin yeterli olduğunu; %25.92'si ise aldıkları eğitimin orta düzeyde olduğunu belirtmiştir. Buradan anlaşıldığına göre görüşmecilerin %77.7'si eğitim süreçlerindeki performansa dayalı çalgı derslerinin yetersiz ve orta düzeyde olduğunu; geri kalan %23'ü ise yeterli olduğunu belirtmiştir. Buna göre dikkat çekici biçimde görüşmeci öğretmenlerin kendilerini çalgı performansı konusunda yetersiz hissettikleri anlaşılmıştır. Dördüncü soruda görüşmecilere; "*Mezun olduğunuz okuldaki öğretim programında eğitim müziği besteleme, repertuarı/dağarcığı ders ve ders içerikleri yeterli miydi?*"sorusu yönlendirilmiş ve veriler Tablo 9'da görülmektedir.

Tablo 9.Görüşmecilerin öğrenim süresince aldıkları eğitim müziği besteleme derslerine ilişkin görüşleri.

	Çok az		Az		Orta		Yeterli		Çok Yeterli	
Eğt.Düz.	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**
Önlisans	4	4.93								
Lisans	27	33.3	24	29.62	7	8.64	10	12.34		
Yüksek L.	2	2.46	2	2.46	5	6.17			9	11.1
Toplam	33	40.7	26	32.09	12	14.81	10	12.34	9	11.1

Tablo 9'da görüldüğü gibi; önlisans mezunlarının eğitim müziği besteleme dersi hakkındaki görüşleri, mezun oldukları okullardaki niteliğin çok az olduğu yönündedir. Lisans ve yüksek lisans mezunu öğretmenlerin ise %67.90'ı aldıkları eğitimi yetersiz bulmakta, %23.45'i aldıkları eğitimi yeterli bulmakta ve %14.81'i de eğitimin orta düzeyde olduğunu düşünmektedir. Eğitim müziği besteleme, eğitim müziği repertuarı/dağarcığı dersiyle ilgili olarak öğretmenlerin çoğunluğu dersin orta ve yetersiz düzeyde olduğu görüşünü taşımaktadır. Bu görüşün oranı %91.3 olarak bulunmuştur. Beşinci soruda görüşmecilere; "*Mezun olduğunuz okuldaki öğretim programında müzik özel alan öğretimi ders ve ders içerikleri yeterli miydi?*" sorusu sorulmuş; veriler Tablo 10'da görülmektedir.

Tablo 10.Görüşmecilerin müzik özel alan öğretimi dersleriyle ilgili görüşleri.

	Çok az		Az		Orta		Yeterli		Çok Yeterli	
Eğt.Düz.	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**
Önlisans	4	4.93								
Lisans	25	30.86	18	22.2	15	18.51	10	12.34		
Yüksek L.			7	8.64	1	1.23	1	1.23		
Toplam	29	35.8	25	30.86	16	19.75	11	13.58		

Tablo 10'da görüldüğü üzere görüşme yapılan ara elemanların tamamının öğrenim süreçleri boyunca müzik özel alan öğretimi derslerine ilişkin fikirlerinin olmadığı görülmüş ve bu oran çok az olarak bulunmuştur. Tüm öğretmenler içerisinde %61.72'si aldıkları eğitimi yetersiz olarak değerlendirmiş; %13.58'i aldıkları eğitimi yeterli olarak değerlendirmiş; %19.75'i ise aldıkları eğitimi orta düzey olarak değerlendirmiştir. Müzik özel alan öğretimi dersleriyle ilgili

öğretmenlerin %81.47'si dersin orta ve yetersiz olduğu görüşünü taşıdıklarını anlamaktayız. Altıncı soruda; öğretmenlerin geçmiş eğitim süreçlerinde öğrendikleri çalgılarını kendi ders etkinliklerinde ne kadar kullandıklarını belirlemeye yönelik olarak "*Derslerinizde öğreteceğiniz şarkı ve zevk eğitimi etkinliği için, çalgınızı ne kadar kullanıyorsunuz?*" sorusu sorulmuştur. Veriler Tablo 11'de görülmektedir.

Tablo 11. Görüşmecilerin ders içi ve ders dışı etkinlikler süresince çalgı kullanımına ilişkin tutumları.

	Çok az		**Az**		**Orta**		**Yeterli**		**Çok Yeterli**	
Eğt.Düz.	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**
Önlisans	3	3.70	1	1.23						
Lisans	12	14.81	18	22.2	22	27.16	10	12.34	6	7.40
Yüksek L.	1	1.23			4	4.93	4	4.93		
Toplam	16	19.75	19	23.45	26	32.09	14	17.28	6	7.40

Tablo 11'de görüldüğü gibi; ön lisans mezunlarının mezun oldukları okullardaki müzik derslerinde, ders içi ve ders dışı etkinlikler süresince çalgı kullanmadığı veya yetersiz kullanıldığını düşündükleri anlaşılmıştır. Öğretmenlerin ise müzik dersleri/etkinlikleri süresince çalgı kullanımlarına yönelik görüşleri şu şekildedir: lisans ve yüksek lisans mezunu öğretmenlerin %38.27'sinin çalgı kullanımına yönelik yetersiz tutumda oldukları; %24.69'unun çalgı kullanımına yönelik yeterli tutumda oldukları; %32.09'u ise orta düzeyde kullanımları anlaşılmıştır. Öğretmenlerin çoğunluk itibariyle yetersiz çalgı kullandıkları sonucu bulunmuştur. Görüşmecilerin ders içi ve ders dışı etkinliklerinde hangi çalgıları kullandıklarına ilişkin olarak yedinci soru: "*Derslerinizde öğretmek için en çok hangi çalgıları tercih ediyorsunuz?*" şeklinde sorulmuş olup belirlenen çalgılar Tablo 12'de görülmektedir.

Tablo 12.Görüşmecilerin mezun oldukları okul türüne göre öğrettikleri çalgıların dağılımı.

	Önlisans		**Lisans**		**Yüksek L.**		**Toplam**
	fi	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***
Gitar			13	7.73	5	2.97	**18**
Piyano			6	3.57	4	2.38	**10**
Akordeon					1	0.59	**1**
Keman			4	2.38	2	1.19	**6**
Viyolonsel			1	0.59	1	0.59	**2**
Flüt			10	5.95	4	2.38	**14**
Flüt(Blok)	1	0.59	43	25.59	1	0.59	**45**
Bağlama			6	3.57	2	1.19	**8**
Org			5	2.97	2	1.19	**7**
Melodika			17	10.11	1	0.59	**18**
Orff Çalgıları1 (Ritim)*	2	1.19	23	13.69	2	1.19	**27**
Orff Çalgıları II (Vurmalı Ezgi)**			3	1.78			**3**
Hiçbiri	**2**	1.19	**7**	**4.16**			**9**
Toplam	**5**	**2.97**	**138**	**82.14**	**25**	**14.88**	**168**

*Orff çalgıları 1 (ritim) grubunda bendir, tef, marakas, ritm çubukları, tahta çubuklar, zil, çelik üçgen, perküsyon, vurmalı çalgılar ve ritm aletleri olmak üzere toplam 10 farklı frekans türü bulunmaktadır.

** Orff çalgıları 2 (vurmalı ezgi) grubunda ksilofon ve metalofon sınıflandırılmıştır.

Tablo 12'de görüldüğü gibi; önlisans mezunlarından beş veri elde edilmiş olup %0.59'unun çalıştığı kurumda blok flüt, %1.19'unun Orff çalgıları 1 (ritim) grubuna giren çalgıları ve %1.59'unun ise hiçbir çalgıyı kullanmadığı anlaşılmıştır. Lisans mezunu 68 öğretmenden 138 veri elde edilmiş olup %4.16'sının dikkat çekici bir durum olarak hiçbir çalgıyı kullanmadıkları öğrenilmiştir. Geriye kalan 131 veriye göre ise kullanılan çalgılar %25.59 oranında 43 blok flüt, %10.11 oranında 17 melodika, %7.73 oranında 13 gitar, %5.95 oranında on flüt, %3.57 oranında altı piyano ve altı bağlama; %2.97 oranında beş org, %2.38 oranında dört keman, %0.59 oranında ise bir viyolonsel olmak üzere dokuz farklı ezgi çalgısıdır. Aynı veri sayısına göre çalgıların %13.69 oranla 23 Orff çalgıları 1 (ritim), %1.78 oranla ise üç Orff çalgıları 2 (vurmalı ezgi) olduğu görülmüştür. Dönütlerden Orff çalgıları, perküsyon, ritm aletleri, ritm çalgıları, vurmalı çalgılar kavramlarına ait terminolojinin öğretmenler tarafından tam olarak anlaşılamadığı ortaya çıkmaktadır.

Bu durum ilgi çekicidir. Aynı tabloya göre yüksek lisans mezunlarından toplam 25 veri elde edilmiş olup %2.97 oranında beş gitar, %2.38 oranında dört piyano ve flüt, %1.19 oranında iki keman, iki bağlama ve iki org, %0.59 oranında bir akordeon, bir viyolonsel, bir blokflüt ve bir melodika olmak üzere 10 farklı ezgi çalgısıyla; %1.19 oranında iki Orff çalgıları 1 (ritim) kullandıklarını anlaşılmıştır. Buna göre blok flüt ve Orff çalgıları 1 grubundaki çalgıların her eğitim seviyesinden kişilerce çalıştıkları okullarda öğretim amacıyla kullanılması dikkat çekicidir. Aynı sorunun okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise kademelerine göre dağılımı ise Tablo 13'te görülmektedir. Özel kurumlarda çalışmakta olan görüşmecilerin ifadeleri (tamamının müzik öğretmeni olmaları sebebiyle) yalnızca ortaokul kademesinde gösterilmiştir.

Tablo 13. Görüşmecilerin çalıştıkları okullara göre öğrettikleri çalgıların dağılımı.

	Okul Öncesi		**İlkokul**		**Ortaokul**		**Lise**		**Toplam**
	fi	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***
Gitar			2	1.28	8	5.12	8	5.12	**18**
Piyano			2	1.28	5	3.20	3	1.92	**10**
Akordeon							1	0.64	**1**
Keman					4	2.56	2	1.28	**6**
Viyolonsel					1	0.64	1	0.64	**2**
Flüt(Blok)	8	5.12	28	17.94	7	4.48	2	1.28	**45**
Flüt					5	3.20	3	1.92	**8**
Bağlama			1	0.64	4	2.56	3	1.92	**8**
Elektronik org			1	0.64	3	1.92	3	1.92	**7**
Melodika	1	0.64	11	7.05	5	3.20	1	0.64	**18**
Orff çalgıları I (Ritim)	22	14.10	6	3.84	1	0.64			**29**
Orff Çalgıları II (Vurmalı Ezgi)	1	0.64	2	1.28					**3**
Hiçbiri	**6**	**3.84**	**3**	**1.92**					**9**
Toplam	**38**	**24.35**	**56**	**35.89**	**43**	**27.56**	**27**	**17.30**	**156**

Bu tabloya göre okul öncesi kurumlarda derse giren 28 görüşmeciden toplam 38 veri elde edilmiş; buna göre Orff çalgıları I(ritim), Orff çalgıları II (vurmalı ezgi) olarak iki grup halinde sınıflandırdığımız çalgılardan %14.10 oranında marakas, tef, zil, çelik üçgen, ritm çubukları, tahta çubuklar, bendir ve perküsyonu kapsayan Orff I ritim çalgılarının kullanıldığı, %0.64 oranında ise Orff çalgıları II

kullanıldığı görülmüş olup altı görüşmecinin ise hiçbir çalgı kullanmadığı anlaşılmıştır. Görüşmeciler, eğitim müziği, ritm ve Orff çalgılarına ilişkin terminolojiyi tam olarak bilmedikleri için dört farklı çalgı türü ifade etmiş; genel çalgılara ilişkin 38 verinin 22'si Orff çalgıları I(ritm), biri Orff çalgıları II (vurmalı ezgi), %5.12 oranında sekizi blok flüt ve %0.64 oranında biri melodika şeklinde bulunmuştur. İlkokullarda yapılan görüşmelerde 30 öğretmenden 56 veri alınmışken %1.92'si müzik eğitiminde hiçbir çalgı kullanmadığını belirtmiştir. Bu durumda geriye kalan 27 öğretmene ait 53 veri ise şu şekildedir: %17.94 oranında blok flüt, %7.05 oranında melodika, %3.84 oranında Orff çalgıları I (ritim), %1.28 oranında gitar, piyano, Orff çalgıları II (vurmalı ezgi).

Ortaokullarda görevini sürdüren 14 müzik öğretmeninden 43 veri alınmış olup bunlar: %5.12 oranında gitar, %4.48 oranında blokflüt, %3.20 oranında flüt, piyano, melodika, %2.56 oranında keman ve bağlama, %1.92 oranında elektronik org, %0.64 oranında viyolonsel ve Orff çalgıları I (ritm) olarak sıralanmıştır. Liselerde görev yapmakta olan dokuz müzik öğretmeninden ise 27 veri alınmış buna göre çalgılar sırasıyla; %5.12 oranında gitar, %1.92 oranında piyano, flüt, bağlama, elektronik org, %1.28 oranında keman ve blokflüt, %0.64 oranında akordeon, melodika ve viyolonsel şeklinde bulunmuştur. Görüşmecilerin ders içi ve ders dışı etkinliklerinde eşlik etmek için hangi çalgıları kullandıklarına ilişkin olarak sekizinci soru: "*Derslerinizde eşlik için en çok hangi çalgıları tercih ediyorsunuz?*" şeklinde sorulmuş olup belirlenen çalgılara ilişkin Tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14. Görüşmecilerin mezuniyet durumlarına göre eşlik için kullandıkları çalgıların dağılımı.

	Önlisans		Lisans		Yüksek Lisans		Toplam
	fi	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***
Gitar			8	6.55	6	4.91	**14**
Piyano			7	5.73	3	2.45	**10**
Akordeon			1	0.81	2	1.63	**3**
Ud			1	0.81			**1**
Keman			2	1.63	2	1.63	**4**
Flüt(Blok)	1	0.81	39	31.96	2	1.63	**42**
Flüt					1	0.81	**1**
Bağlama			2	1.63			**2**
Orff Çalgıları I (Ritim)	1	0.81	22	18.03	3	2.45	**26**
Melodika			2	1.63			**2**
Elektronik org			4	3.27	3	2.45	**7**
Hiçbiri	**2**	**1.63**	**8**	**6.55**			**10**
Toplam	**4**	**3.27**	**96**	**78.68**	**22**	**18.03**	**122**

Tablo 14'te görüldüğü gibi; önlisans mezunlarından 4 veri elde edilmiş ve %1.63'ünden hiçbir çalgıyı kullanmadıkları dönütü elde edilmiştir. %0.81 oranında blok flüt ve Orff çalgıları I (ritim) grubuna giren çalgılar kullanılmıştır. Lisans mezunu öğretmenlerden 96 veri elde edilmiştir. Kullanılan çalgıları belirten 88 veriye göre:%31.96 oranında blok flüt, %18.03 oranında Orff çalgıları I (ritim), %6.55 oranında gitar, %5.73 oranında piyano, %3.27 oranında elektronik org, %1.63 oranında keman, melodika, bağlama, %0.81 oranında akordeon ve ud görülmüştür. Yüksek lisans mezunu öğretmenlerle yapılan görüşmede ise 22 veri alınmış ve %4.91 oranında gitar, %2.45 oranında piyano, elektronik org, Orff çalgıları I (ritm), %1.63 oranında keman, blokflüt, akordeon şeklinde sıralanmıştır. Tablo 15'te aynı sorunun okul kademelerine göre dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 15. Görüşmecilerin çalıştıkları okullara göre eşlik için kullandıkları çalgılar.

	Okul Öncesi		İlkokul		Ortaokul		Lise		Toplam
	fi	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***	**%**	***fi***
Gitar			1	0.82	8	6.61	5	4.13	**14**
Ud					1	0.82			**1**
Piyano			1	0.82	5	4.13	4	3.30	**10**
Akordeon	1	0.82			1	0.82	1	0.82	**3**
Keman					2	1.65	2	1.65	**4**
Flüt(Blok) Flüt	11	9.09	24	19.83	7	5.78	1	0.82	**43**
Bağlama			1	0.82	1	0.82			**2**
Orff Çalgıları I (Ritim)	21	17.35	2	1.65	3	2.47			**26**
Melodika			1	0.82	1	0.82			**2**
Elektronik org			1	0.82	2	1.65	4	3.30	**7**
Hiçbiri	**5**	**4.13**	**5**	**4.13**					**10**
Toplam	**38**	**31.40**	**36**	**29.75**	**31**	**25.61**	**17**	**14.04**	**121**

Okul öncesi kurumlarda görev yapan önlisans mezunları ve okul öncesi öğretmenlerinden 38 veri alınmıştır. Bunlar %17.35 oranla Orff çalgıları I (ritm), %9.09 oranla blokflüt, %0.82 oranla akordeon olarak sıralanmıştır. Görüşmeciler %4.13 oranında ise hiçbir çalgı kullanmadıklarını ifade etmişlerdir. İlkokullarda görev yapan 30 öğretmenden 36 veri elde edilmiş ve %4.13 oranında hiçbir çalgıyı kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %19.83 oranında blok flüt, %1.65 oranında Orff çalgıları I (ritim), %0.82 oranında gitar, piyano, bağlama, melodika, elektronik org kullandıkları anlaşılmıştır. Ortaokullarda görev yapmakta olan 14 müzik öğretmeninden 31 veri elde edilmiştir. Öğretmenlerin tamamının eşlik çalgısı kullandığı ve bu çalgıların %6.61 oranında gitar, %5.78 oranında blok flüt, %4.13 oranında piyano, %1.65 oranında keman, elektronik org, %0.82 oranında ud, akordeon, bağlama, melodika olduğu tablomuzdan anlaşılmıştır. Lise kademesinde görevli dokuz müzik öğretmenden elde edilen 17 veriye göre hepsinin eşlik çalgısı kullandığı anlaşılmıştır. Eşlik çalgılarının istatistiksel dağılımı ise tabloya göre %4.13 oranında gitar, %3.30 oranında piyano ve elektronik org, %1.65 oranında keman, %0.82 oranında akordeon ve blok flüt şeklindedir. Görüşmecilere çalıştıkları okullarda, öğrencilerine çalgı öğretmeleri bakımından kendilerinin hazır bulunuşluk

düzeyini belirlemek için dokuzuncu soruda; "*Çalgı öğretimi bakımından, kendinizi güçlü ve yeterli buluyor musunuz?*" sorusu sorulmuş, dönütler ise benzer cevaplara göre kümelenmiştir. Okul öncesi kademesinde:

- Önlisans mezunları arasında iki kişi "hayır" cevabı vermiş; bir kişi "orta düzeyde" cevabı vermiş; bir kişi ise yanıt vermemiştir.
- Okul öncesi öğretmenlerinden ise bir kişi "öğretmiyoruz, programda yok" biçiminde;
- On yedi kişi "hayır, az, fazla değil, çok yeterli değilim, yeterli değilim, yeterli diyemem" diyerek yetersiz olduklarını;
- Üç kişi "orta düzeyde, orta seviyede, orta, iyi diyemem, idare edebiliyorum" biçiminde;
- İki kişi ise bu konuda kendisinin yeterli olduğunu belirtmiştir.
- Bir kişi yanıt vermemiştir.
- Yine aynı kurumlarda müzik etkinliklerini yürüten müzik öğretmenliği çıkışlı üç ve devlet konservatuarı çıkışlı bir; toplam dört kişi ise kendilerini yeterli bulduğu anlaşılmıştır. İlkokul kademesinde;
- On altı öğretmen "maalesef hayır, hayır, yeterli değilim";
- On iki öğretmen "orta, az sayılır, idare eder, orta seviye, çok değil, öğretebiliyorum";
- Üç öğretmen ise: "yeterliyim, flüt öğretimi bakımından yeterli buluyorum, az sayıda çalgı biliyorum" biçiminde cevaplamıştır.
- Özel kurumlarda ilkokul kademesinde müzik derslerini yürütmekte olan müzik öğretmenliği çıkışlı üç ve devlet konservatuarı çıkışlı bir; toplam dört kişi kendilerinin bu konuda yeterli olduklarını belirtmiştir. Ortaokul kademesinde;
- Bir öğretmen ise "hayır" cevabı vererek bu konuda kendini yetersiz olarak değerlendirmiştir.
- Üç öğretmen "orta, orta öğretebilirim";
- Ortaokul kademesinde görev yapmakta olan müzik öğretmenliği çıkışlı dokuz, devlet konservatuarı çıkışlı bir; toplam on kişi "evet, yeterli buluyorum" şeklinde cevaplamıştır. Lise kademesinde ise;

- Bir öğretmen “az” olarak cevaplamıştır.
- Üç öğretmen “orta”;
- Lise kademesinde görev yapmakta olan Müzik Öğretmenliği çıkışlı öğretmenlerden 5’i: “evet, iyi”; Devlet Konservatuarı çıkışlı bir öğretmen “evet” cevabını vermiştir.

Onuncu soruda ise bir önceki sorudaki dönütlerin nedenlerini anlamak için “*Bunun nedenlerinin neler olduğunu düşünüyorsunuz?*” diye sorulmuştur. Verilen yanıtlar önce çalışılan okul kademesine göre daha sonra mezun olunan okullara göre benzerlikler dikkate alınarak gruplanmıştır. Buna göre okul öncesinde;

- Önlisans mezunlarının biri hiçbir cevap vermemiştir, Üçü ise müzikle ilgili hiç eğitim almadıklarını ya da eğitimin çok yetersiz olduğunu söylemektedir. Buradan önlisans mezunlarının okul öncesinde müzik konusunda tamamen yetersiz oldukları bulgusu elde edilmiştir.
- Eğitim fakültesi okul öncesi öğretmenliği lisans mezunu olarak görev yapan yirmi dört öğretmenden biri almış olduğu eğitimin yeterli olduğunu; on beşi lisans eğitimlerinin yetersiz olduğunu; üçü yeteneği olmadığını; biri programda yer almadığı için öğretmediğini; biri bireysel çalışmalarının eksik olduğunu; ikisi kişisel yönelimlerinin olmadığını veya yönlendirilmediklerini; biri yeterli bilgisi olmadığını öne sürmüştür.
- Devlet konservatuarı Türk halk oyunları bölümü lisans mezunu olan bir müzik öğretmeni ise eğitimi sebebiyle yeterli bulduğunu; eğitim fakültesi müzik öğretmenliği lisans mezunu olan üç öğretmenden ikisinin lisans eğitimlerinin yeterli olması sebebiyle; müzik öğretmenliği mezunu yüksek lisans tamamlamış bir görüşmecinin ise öğretimle ilgili seviyesinden emin olmaması sebebiyle yetersiz hissettiği açıklamalarında bulunmuşlardır. İlkokul’da:
- Eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği lisans mezunu üç öğretmen iyi eğitimli ve çok yönlü olmaları sebebiyle yeterli olduklarını; on altı öğretmen lisans eğitimlerinin yetersizliğini; ikisi seviyesinden emin olmadığını; üçü yeteneği olmadığını; ikisi çalgı çalabilme konusunda yönlendirilme eksikliğini ve yeteneklerinin

keşfedilmediğini; ikisi kişisel çalışmalarını yapmadığı veya yapamadığı için başarılı olamayacaklarını;

- Eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği yüksek lisans mezunu iki öğretmenden biri yeteneği olmadığını diğeri ise lisans eğitiminin yetersiz olduğunu;
- Eğitim fakültesi müzik öğretmenliği lisans mezunu iki öğretmen lisans eğitimlerini iyi olması sebebiyle kendilerini yeterli bulduklarını;
- Müzik öğretmenliği lisans mezunu yüksek lisans tamamlamış bir öğretmenin seviyesinden emin olmadığını;
- Devlet konservatuarı Türk halk oyunları bölümü mezunu bir öğretmenin lisans eğitimi sebebiyle kendisini yeterli bulduğunu öne sürmüşlerdir. Ortaokulda ve lisede:
- Eğitim fakültesi müzik öğretmenliği lisans mezunu dört öğretmen işini sevme ve kendini güncelleme gibi kişisel çabaları sebebiyle yeterli hissettikleri; üç öğretmen lisans eğitimlerinin yeterli olması sebebiyle kendilerini yeterli hissettikleri; bir öğretmen temel bilgisinin iyi olması sebebiyle yeterli olduğu; iki öğretmen yetenekleri sebebiyle yeterli düzeyde olduğu; iki öğretmen eğitimlerinin yetersiz olduklarını düşündükleri için orta seviyede olduklarını düşündükleri; dört öğretmen ise yeteri kadar zaman ayıramadıkları sebebiyle yetersiz olduklarını düşündükleri;
- Eğitim fakültesi müzik öğretmenliği lisans mezunu yüksek lisans tamamlamış bir öğretmen derslerinde öğrencilere faydalı olmaya çalıştığı için kendini geliştirdiği ve yeterli olduğu; bir öğretmen çalgı çalışma konusunda kendini geliştirmeyi bırakmadığı; iki öğretmen ise eğitimlerinin yeterli olduğu, buna karşın üç öğretmen ise kişisel çabalarının eksik olması sebebiyle; seviyesinden emin olmaması sebebiyle ve geçen zamanla birlikte öğrencilerin daha yetenekli hale gelmesiyle onlara yetişemediği için yetersiz olduğu açıklamalarında bulunmuşlardır.
- Devlet Konservatuarı Türk Halk Oyunları bölümü lisans mezunu bir öğretmenin lisans eğitimi sebebiyle kendini yeterli bulduğu açıklamalarında bulunmuşlardır.

Sonuncu soruda görüşmecilere konuyla ilgili eklemek istedikleri sorulmuş olup benzerlikler gruplanarak şu bulguları ortaya çıkarmıştır: okul öncesi kurumlarda çalışmakta olan dört önlisans mezunu konuyla ilgili eklemede bulunmamışken on altı okul öncesi öğretmeni de konu hakkında fikir belirtmemiştir. Dönütlerden bazı öğretmenlerin yurtdışındaki eğitimlerle ülkemizdeki lisans eğitimleri arasında farklılıkların olduğunu düşündükleri görülmüş hatta çocukların en çok eğlendikleri sürenin müzik etkinlikleri olmasına rağmen bu konuda imkanların kısıtlı olduğu ve diğer yandan müzik etkinliklerinde Orff çalışmalarının etkisinin fark edilip Orff yönteminin kullanılmasının gerekliliğini düşündükleri göze çarpmıştır. Çocukların kişisel gelişimleri için müziğin öneminden ve çalgı derslerinin arttırılması gerektiğinden bahsetmişlerdir. On dört sınıf öğretmeni konu hakkında ekleme yapmazken lisans eğitimlerinin eksik kaldığını ve çalgı öğrenme konusunda yeterli olmadıklarını belirtmişlerdir. Öte yandan Suzuki ve Orff yöntemleri hakkında bilgilendirilmeleri gerektiğini düşünerek çalgı kullanımının arttırılmasını istemektedirler. Ders süresinin aynı ders içinde nota yazma, solfej ve flüt çalma etkinliklerine yetmediğini ve müzik derslerinin branş öğretmenleri tarafından işlenmesinin daha doğru olacağına değinmişlerdir. On üç müzik öğretmeni ise konuyla ilgili ekleme yapmazken müzik dersliklerinin yeterli olmadığını ve her okulda bulunması gerektiğini belirtmişlerdir. Aynı görüşmeciler lisans eğitimi içerik ve sürecinin de yetersizliğine vurgu yapmışlardır.

5.4. YÜZ YÜZE YAPILAN GÖRÜŞMELERDE EDİLEN SESLİ KAYITLARIN DEŞİFRESİ

Uygulanan görüşme yöntemiyle, yüz yüze sesli kayıt altına aldığımız yedi görüşmeden elde etmek istediğimiz verilere sahip üç görüşmeyi deşifre ederek bu bölümde yazıya döktük. Görüşme, görüşmeci (G1) ve soruları yönelttiğimiz (G2) arasında oluşturulmuş ve bu bölümde deşifre edilmiştir.

Görüşme 1. (Keşan Sevgi Anaokulu - Okul Öncesi Öğretmeni)

G2: (Kutudaki müzik aletlerini kastederek) İstedikleri müzik aletini alıyolar.

G1: Ben size soruları sorayım.

G2: Tabii buyurun.

G1: Mezuniyet durumunuz nedir? Yüksek lisans yaptınız mı?

G2: Lisans mezunuyum.

G1: Lisans. Hangi üniversiteden mezunsunuz? Fakülteniz?

G2: Eskişehir Anadolu Üniversitesi. Eğitim fakültesi.

G1: Temel eğitim bölümünden mi mezun oldunuz?

G2: Evet.

G1: Pedagojik formasyonunuz var mı?

G2: Var.

G1: Keşan Sevgi Anaokulu'nda görev yapıyorsunuz. İlk sorumuz; sizce aldığınız pedagojik formasyon yeterli miydi?

G2: Yeterliydi.

G1: Sizce lisans eğitimi süresince aldığınız müzik öğretimine ilişkin dersler ve içerikleri yeterli miydi?

G2: Tabii çok iyiydi. Drama gibi derslerde vardı. Müzik eğitimi çok yeterliydi.

G1: Performansa dayalı çalgı eğitimi dersleri yeterli miydi?

G2: Öyle bir ders yapılmadı. O yüzden yetersizdi. Çalgı eğitimine ilişkin eğitimlerimiz blok flüt ile sınırlıydı.

G1: Peki müzik özel alan öğretimi ders ve içerikleri yeterli miydi? Örneğin Orff ve Kodaly yöntemleri.

G2: Hayır.

G1: Şarkı ve zevk eğitimi için çalgınızı ne kadar kullanıyorsunuz ya da çalgı kullanıyor musunuz?

G2: Enstrüman kullanmıyorum maalesef.

G1: Eşlik etmek amacıyla çalgı kullanıyor musunuz? Derslerinizde onlara herhangi bir müzik aletini öğretiyor musunuz?

G2: Hayır. Herhangi bir çalgı öğretimi yapmıyorum. Ancak bedenlerini kullanarak ritim çalışmaları yaptırıyorum.

G1: Çalgı öğretimi bakımından kendinizi güçlü ve yeterli buluyor musunuz?

G2: Hayır. Üzgünüm.

G1: Bunun nedeninin neler olduğunu düşünüyorsunuz?

G2: Küçük yaşlarda müzik alanına yönelmeyişimiz olduğunu düşünüyorum. Enstrüman kurslarına gitmedim. Eğitim hayatım süresince de karşılaşmadım. Ben spor bilimlerine yöneldim. Liseye kadar sürekli sporla uğraştım. Yüksek atlama branşıyla ilgilendim. Ailemde farklı bir uğraşım olmasını desteklemedi. Üzgünüm. Şu anda keman, gitar gibi bir çalgı çalabilmeyi isterdim ancak imkanım olmadı.

G1: Görüşme konusunda veya dersleriniz konusunda eklemek istedikleriniz var mı?

G2: Kesinlikle her okul öncesi öğretmeninin daha atanır atanmaz bir enstrümanı çalması zorunlu tutulmalı.

G1: Çalgı öğretilmeli midir?

G2: Öğretilmelidir. Öğretilmesi gerekiyor. Hem çocukların müzik sevgisini kazanması bakımından hem de onlara örnek olmak açısından öğretilmelidir. Maalesef çalgılarımız kutuda muhafaza ediliyor. (kutuyu gösteriyor)

G1: Çok teşekkür ederim. İyi çalışmalar.

G2: Teşekkürler size de iyi çalışmalar dilerim.

Görüşme 2. (Keşan Aden Koleji-Sınıf Öğretmeni)

G1: Merhaba öğretmenim. Derslerinizde çalgı kullanıyor musunuz?

G2: Hayır. Bu kurumda biz müzik derslerine girmiyoruz ama ben Ahmet Yenicedeyken (Ahmet Yenice İlköğretim Okulu) derslerimde flüt öğretimi yapıyordum. Çocukların eğitimhane isimli internet sitesinden nota elde etmeleri için oraya yüklüyordum ve kendileri erişebiliyorlardı. Çocuk şarkıları dışında örneğin gidiyorum gündüz gece gibi biraz daha karmaşık şarkıları bile çalabiliyorduk.

G1: Yalnızca blok flüt çalgısını mı kullanıyordunuz?

G2: Evet. Yalnızca blok flüt çalgısını kullanıyordum. Kendim bağlama da çalabiliyorum.

G1: Kendinizi çalgı eğitimi konusunda yeterli görüyor musunuz?

G2: Evet. Müzik anlamında kendimi yeterli buluyorum.

G1: Çalgı eğitimine ilişkin Orff, Suzuki yöntemleri var bildiğiniz gibi. Orff yöntemi genellikle okul öncesinde kullanılmakta ve okul öncesi öğretmenleri bu konuda daha fazla bilgi sahibi olmaktadırlar. Suzuki yöntemi ise ağırlıklı olarak çalgı öğretimi ile ilgili bir metot.

G2: Üzgünüm. Bu yöntemler hakkında bilgim yok. Müzik ve görsel sanatlar alanında sınıf öğretmeni olarak yeterli düzeyde öğretmen yetiştirildiğine inanmıyorum. Müzik derslerimizde bize blok flüt öğrettiler oysa biz blok flüt öğretimine ilişkin konuları öğrenmedik. Çocuğa bunu nasıl öğreteceğiz?

G1: Mandolin var mıydı hocam sizde?

G2: Mandolin yoktu.

G1: Peki bunu eksiklik görüyor musunuz? Konuyla ilgili eklemek istedikleriniz nelerdir?

G2: Eğer sınıf öğretmeni olacaksak belirli konuların öğretilmesi lazım. Örneğin müzik öğretimi nasıl yapılır? Bizim dersin adı müzik öğretimi değildi; müzik'ti. Bize flüt öğretildi. Biz çocuğa bunu nasıl aktaracağız? Öğrenemedik. Öğretilmedi. Öğretmenin bunu kendisinin öğrenmesi bekleniyor. Aynı şekilde beden eğitimi dersinde çok değişik oyunlar var. Bu etkinlikler sırasında meydana gelebilecek ufak tefek yaralanmalarda, burkulmalarda öğretmenin neler yapabileceği konusunda bilgi sahibi olması gerekiyor. Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi alanında da yeterli seviyede yetiştirildiğine inanmıyorum.

G1: Görüşme için teşekkür ederim. İyi çalışmalar.

Görüşme 3. (Gelibolu Anadolu Lisesi- Müzik Öğretmeni)

G1: Merhaba öğretmenim. Çalıştığınız okulun kademesini öğrenebilir miyim?

G2: Lise.

G1: Eğitim düzeyiniz ve alanınızı öğrenebilir miyim? Mezun olduğunuz okulla birlikte.

G2: Müzik öğretmenliği. Lisans (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)

G1: Hangi çalgıyı kullanıyorsunuz? Branşınız nedir?

G2: Viyola, piyano.

G1: Bu ön bilgiler için teşekkür ederim. Birinci sorumuz müzik eğitiminde ders içi ve ders dışı etkinliklerinin içerik ve nitelik bakımından neleri kapsadığını öğrenebilir miyim?

G2: Ortaöğretim düzeyine göre ileri seviyede bir müfredat var. Çocuklar ortaokuldan ve ilkokuldan yeterli seviyede gelmedikleri için biz burada en baştan eğitime başlıyoruz. Notaları öğretiyoruz, nasıl şarkı söylemesi gerektiğini öğretiyoruz. Enstrümanı nasıl kullanması gerektiğini öğretiyoruz. Bu yüzden müfredata paralel gidemiyoruz. Çünkü müfredat neredeyse güzel sanatlar liseleri düzeyinde.

G1: İkinci sorumuz bu etkinliklerden çalgı eğitimi/çalgı çalma, şarkı söyleme/ses eğitimi ile ilgili ders içi, ders dışı etkinlikleriniz hakkında bilgi alabilir miyim?

G2: Söylediğim gibi ders içinde en baştan başladığımız için temel seviyede ilerleyebiliyoruz. Ama ders dışı etkinliklerimiz oluyor. Örneğin gitar öğretiyorum ben ders dışı etkinlik olarak ve de bir koro çalıştırıyorum. Bunları ders dışı etkinlik olarak yapıyoruz.

G1: Sizce ses eğitimi/şarkı söyleme ve çalgı eğitimi/çalgı çalma gerekli ve önemli midir?

G2: Kesinlikle.

G1: Müzik eğitiminde hangi oranda ve ağırlıkta kullanılmalıdır?

G2: Kesinlikle önemlidir. Belirli bir seviyeye gelindikten sonra şarkı söylemeyi sürekli kullanabiliriz. Ancak çalgı çalma en azından notaları öğrendikten sonra mümkün olur diye düşünüyorum.

G1: Çalgı eğitiminde bazı zorluklarla karşılaşabiliyoruz. Rahatsızlıklarla karşılaşabiliyoruz. Bunlar hakkındaki fikirlerinizi öğrenebilir miyim?

G2: Evet. Çalgı çalma şarkı söylemeye göre daha sıkıntılı. Öğrencilerde enstruman sıkıntısı olabiliyor. Alamıyoruz. Ancak genelde öğrencilerimiz çalgı çalmayı istiyorlar. Kendilerini daha çok ifade edebildiklerini düşünüyorlar. Kendilerini daha çok gösterebiliyorlar. Ders içinde kullanılması gerekiyor diye düşünüyorum.

G1: Peki çalgılara kolay erişim sağlanabiliyor mu?

G2: Hayır. Her öğrenci için değil. Mesela gitar kursumuzda sadece gitarı alabilenler gelebiliyor ve çoğu bunu sağlayamıyor. Çünkü bizim öğrencilerimizin çoğuda köylerden geliyor. Aileleri bunu önemsemiyorlar açıkçası.

G1: Peki görüşme için teşekkür ederim.

G2: Rica ederim.

G1: İyi çalışmalar.

.

5.5.GÖRSEL KAYIT ALTINA ALINAN VERİLER VE ANALİZİ

Tezimizle ilgili yaptığımız alan araştırmasında, görüşme yapmak için gidilen eğitim kurumlarındaki öğretim ortamlarına ait verileri elde edebilmek amacıyla fotoğraflar çekilmiştir. Fotoğraf çekme amacımız tezimizin yapıldığı zaman dilimine ait öğretim ortamlarındaki müzik öğretim materyalleri ve çalgılara ait bulguları elde edebilmektir. Gittiğimiz okul öncesi kurumlar (anaokulları) ve diğer okulların anasınıflarında karşılaştığımız çalgılara ilişkin buluntular kurumlar arası eleştiriye sebep olmaması bakımından kurum ismi verilmeden (tablo 2a'da belirtilen kurumlar) fotoğraflanarak kayıt altına alınmıştır. Bu maddede fotoğraflar ve bunlara ilişkin bilgiler verilecektir.

Fotoğraf 1. Bir devlet anaokulundaki çalgı askılığı örneği.

Fotoğraf 2. Bir başka devlet anaokulundaki çalgı askılığı örneği.

Fotoğraf 1 ve 2'de askılıkların çocukların yetişemeyeceği kadar yüksekte olduğu ve askılıklarda blok flüt, marakas, tef, çelik üçgen, çıngırak çalgı ve aletlerinin olduğu görülmektedir.

Fotoğraf 3. Farklı bir devlet anaokulundaki çalgı askılığı örneği.

Fotoğraf 4. Diğer bir devlet ilkokulunun anasınıfındaki çalgı askılığı örneği.

Fotoğraf 3 ve 4'de askılıkların çocukların yetişebileceği yükseklikte olduğu ve askılıklarda tef, çıngırak, trampet çalgı ve müzik aletlerinin olduğu görülmektedir. Görüşme yaptığımız okul öncesi kurumlardaki çalgıların asılması için kullanılan birbirine benzer örneklerle karşılaşılmıştır. Konuyla ilgili 12 fotoğraf çekilmiş olup birbirinden farklı olan 4 örneğin fotoğrafı yukarıda bulunmuştur. Görüşme için gidilen ilkokulların hiçbirisinde çalgı örneklerine rastlanılmamıştır. Buna rağmen ilkokulun dört sınıfı için kullanılan müzik odasına ait fotoğraflar şunlardır:

Fotoğraf 5. Özel bir okula ait müzik sınıfı.

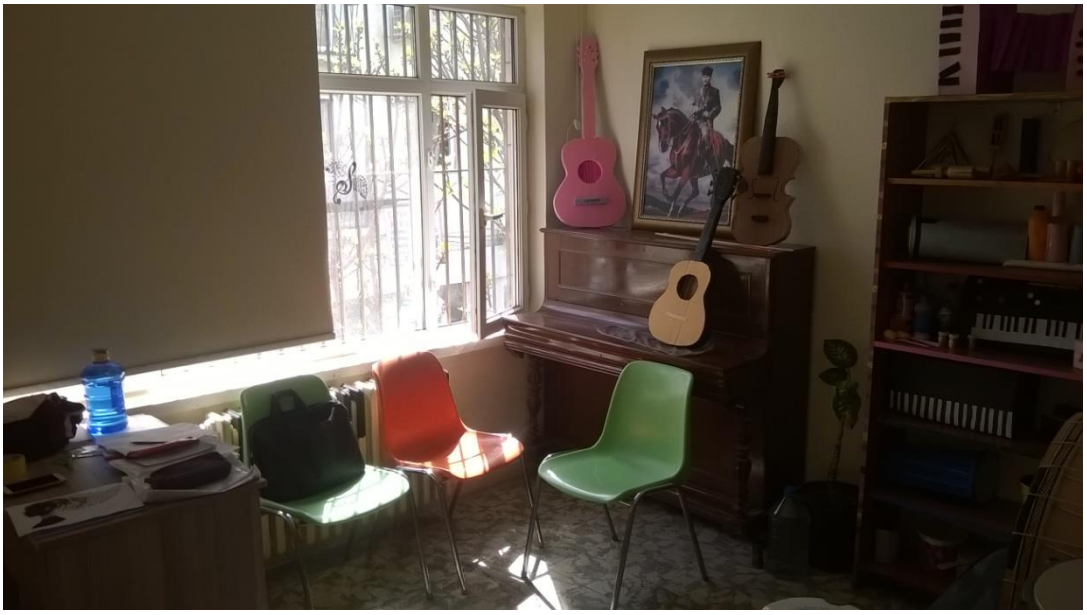

Fotoğraf 6. Başka bir özel okula ait müzik sınıfı.

Fotoğraf 5 ve 6' daki müzik sınıfında piyano, darbuka, gitar, gitar amfisi, kajon, marakas, mikrofon ayaklığı çalgı ve müzik aletleri görülmektedir. Ortaokullarda müzik derslerinin imkânlar dâhilinde müzik odalarında işlendiği müzik odası olmayan okullarda ise çalgıların taşınarak sınıflara götürüldüğü tespit edilmiştir.

Fotoğraf 7. Bir devlet ortaokuluna ait müzik sınıfı.

Fotoğraf 8. Başka bir devlet ortaokuluna ait müzik sınıfı.

Fotoğraf 9. Fotoğraf 8'deki sınıfın farklı bir açıdan görünümü.

Fotoğraf 10. Başka bir devlet ortaokuluna ait müzik sınıfının fotoğrafı.

Fotoğraf 11. Başka bir devlet ortaokuluna ait müzik sınıfının fotoğrafı.

Fotoğraf 12. Fotoğraf 11'deki sınıfın farklı bir açıdan görünümü.

Fotoğraf 7'de bağlama, piyano, gitar; fotoğraf 8 ve 9'da piyano, gitar, davul, elektronik org, darbuka görülmektedir. Bu sınıfta sıra ve tahta bulunmaması dikkat çekicidir. Müzik dersliğinin çok küçük bir yer olması dikkat çekmektedir. Elbette ki hiç olmamasından çok daha iyi bir durum olarak değerlendirilmelidir. Fotoğraf 10'da piyano, bateri, bağlama; fotoğraf 11 ve 12'de ise gitar, piyano ve nota sehpalı sıralar görülmektedir. Yukarıda müzik odası bulunan ortaokullardaki çalgıların bir kısmının

çalgı dolaplarında saklandığı bir kısmının kılıflarında saklandığı tespit edilmiştir. Sekiz ortaokulda müzik odasının bulunduğu; altı okulda ise müzik odası bulunmadığı, derslerin sınıflarda yapılmakta olduğu verisine ulaşılmıştır. Müzik odası bulunmayan okullarda çalgı ve materyallerin korunması için herhangi bir dolap ve benzeri bulunmamaktadır. Lise kademelerinde müzik derslerinin imkanlar dahilinde müzik odalarında işlendiği müzik odası olmayan okullarda ise yine çalgıların taşınarak sınıflara götürüldüğü tespit edilmiştir. Bir okulda ders dışı etkinlikler için çok amaçlı salonun kullanıldığı görülmüştür. Bu salonda bulunan müzik aletleri ve araçlarına ilişkin fotoğraf şu şekildedir:

Fotoğraf 13. Bir devlet fen lisesindeki çok amaçlı salonun görünümü.

Fotoğraf 14. Bir devlet Anadolu lisesine ait müzik sınıfının görünümü.

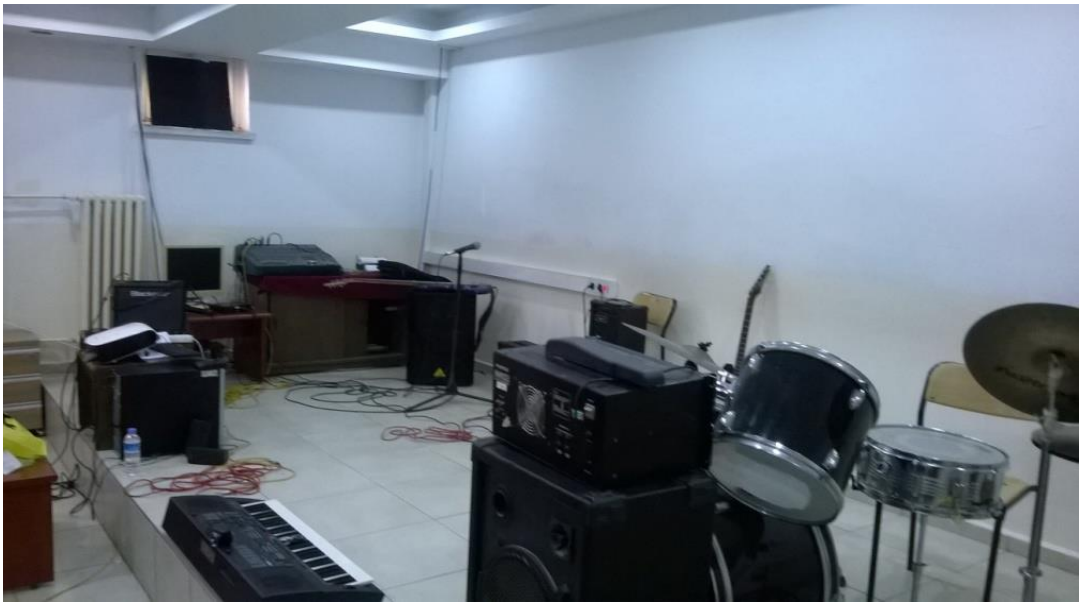
Fotoğraf 13'e bakıldığında öğrencilerin popüler müziğe yönlendirildiği anlaşılmıştır. Bu salonda bateri ve piyano çalgıları görülmektedir.

Fotoğraf 15. Fotoğraf 14'teki müzik sınıfının farklı bir açıdan görünümü.

Fotoğraf 16. Başka bir devlet Anadolu lisesine ait müzik sınıfının görünümü.

Fotoğraf 17. Başka bir devlet Anadolu lisesine ait müzik sınıfının görünümü.

Fotoğraf 14 ve 15'e bakıldığında piyano, bağlama çalgıları görülmekte ve sınıfta nota sehpalarının olmadığı görülmektedir. Fotoğraf 16'da ise yine küçük bir sınıfın müzik sınıfına dönüştürüldüğü anlaşılmıştır. Sınıf içerisinde elektronik org, elektro gitar ve elektronik bateri çalgılarının olduğu görülmektedir. Fotoğraf 17'de ise elektronik org, bateri, bas gitar, elektro gitar, amplifikatör, mikser ve mikrofonlar

olduğu görülmektedir. 4 lisede müzik odasının bulunduğu, 5 lisede ise müzik odasının bulunmadığı ve derslerin sınıflarda yapılmakta olduğu tespit edilmiştir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu tez çalışmasında, bilimsel araştırma yöntemlerine dayalı olarak yapılan kaynak tarama ve yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen sesli ve görsel veriler doğrultusunda tezin konusu olan çalgı öğretimi; cumhuriyet dönemi programlarının kazanımlarına dayalı olarak tartışılıp yorumlanarak önerilerde bulunulmuştur. Cumhuriyet döneminde hazırlanan örgün/genel müzik eğitimi programları incelendiğinde, okul öncesinden başlayan ve ilkokul, ortaokul, lise ile devam eden süreçte;

1) Bireylerin müziksel ve toplumsal değerler bakımından kazanımlar elde etmesinin planlandığı ve bunların; müziksel bakımdan ritim duygusunun gelişimi, müziksel işitme/okuma/yazma algısının gelişimi, sesini ve çalgısını kullanabilme becerilerinin gelişimi, müziksel yaratıcılıkla üretimde bulunabilme, müziksel kişilik oluşturabilme, müzikten yararlanabilme, toplumsal ses birliğinin sağlanması ve ortak repertuar oluşturabilmesi; toplumsal bakımdan ise sevgi, hoşgörü, paylaşım, demokrasi, cumhuriyet değerleri ve uluslararası insani değerler olarak sıralanmıştır.

2) Bu kazanımların elde edilebilmesi amacıyla da gerekli olan öğretim ortamlarının sağlanması istenmiş ve cumhuriyet dönemi programlarında örgün/genel müzik eğitimi kazanımlarının öğrenciler tarafından elde edilerek program hedeflerinin gerçekleştirilmesi amacıyla öğretim ortamlarında müziksel materyal ve araç-gereçler ile müzik eğitimini gerçekleştirebilecek niteliğe sahip okul öncesi öğretmeni, sınıf öğretmeni, müzik öğretmeni yetiştirme programları hazırlanmıştır.

3) Müzik aleti çalmanın tüm duyuları çalıştıran bir etkinlik olduğu ve kulak eğitiminin de vazgeçilmez bir parçası olduğuna değinilmiştir. Bununla birlikte kulak eğitiminde piyano kullanılmasının önemine yer verilmemiş, entonasyon sebebiyle sabit perdeli çalgıların kullanılması tavsiye edilmiştir.

4) Öğretmenin sesini koruması gerekliliği göz önünde bulundurularak türlü araç-gereçlerin (piyano, armonium, akordeon, keman, mandolin, bağlama, flüt, armonika)

bulundurulması önerilmiştir. Öğretmenin belirli seviyede çalgı çalma becerisine sahip olması gerekliliği bu programda da anlaşılmıştır.

5) Çocuk çalgılarıyla kurulan orkestraların ders içi ve ders dışı etkinliklerde kullanılması, yaparak-yaşayarak öğrenme modelinin temellendiğini göstermesi bakımından önemlidir. Ayrıca çocukların çalgı çalabilen akranlarını görerek heveslenmesinin de taklit yoluyla öğrenme açısından kazanım sağladığı düşünülebilir.

6) Çelik üçgen, çan gibi hafif ve az hareketli parçalarda eşlik düzenlemesi tavsiye edilen programda canlı parçalar için kastanyet, küçük davul veya trampet önerilmiş ve böylece çocukların Orff eğitimine de katkı sağlanmıştır.

7) Öğretmen ve öğrencilerin birlikte seslendirme yaparak müzik yoluyla paylaşımda bulunma, hoşgörü, sevgi, sanatsal etkinliklere yönelme, moral/motivasyon desteği ile diğer derslerinde eğitimine katkı sağlama kazanımlarının hedeflendiği anlaşılmıştır.

8) İlkokul programları incelendiğinde öğrencilerin doğru frekanstaki seslerle kulak eğitimi için diyapazonun mutlaka araç olarak kullanılması istenmiştir.

9) 1936, 1948, 1968, 2017 öğretim programları incelendiğinde çalgı çeşitliliği bakımından;Diyapozon, Keman, Piyano, Org, Armonium, Akordeon, Mandolin, Bağlama, Mızıka, Trampet, Boru, Çan, Çıngırak, Davul, Kaval Düdük, Çelik Üçgen, Zil, Kastanyet, Flüt, Çocuk Vurma Çalgıları, Silofon, Metalofon, Glockenspiel, Fifre, Tulum, Gayda, Ut, Lavta, Kanun, Santur, Kudüm çalgılarının yer aldığı anlaşılmıştır.

10) Öğrencilerin müziksel gelişiminde çalgı çalmanın çok önemli olduğu ve bu nedenle sabit perdeli, körüklü ve yaylı sazlardan birinin kullanılması tavsiye edilmiştir.

11) Çalgı öğretimi faaliyetlerinin müzik dersleri içinde tek başına yürütülmesinin doğru olmayacağı açıklanmıştır.

12) Programlarda müzikten bilgiye gitmek; ses ve çalgı müziğini birlikte yürütmek; şarkı ve çalgı eğitiminde yaratıcılık kazandırmak; sanata yöneltme ve zevk eğitimi gibi ilkeler bulunmuştur.

Örgün müzik eğitimi programlarını yürütme mesleki kazanımlı öğrenim programlarına ilişkin sonuçlar ise şu şekildedir:

1) Cumhuriyet döneminin ilk resmi kurumu olarak 1924'te açılan Musiki Muallim Mektebi programında keman zorunlu olmak üzere piyano, viyolonsel, flüt çalgılarının öğretiminin yapıldığı anlaşılmıştır.

2) 1935-1936 eğitim/öğretim yılından itibaren müzik öğretmeni yetiştirme görevi verilen Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Terbiye Enstitüsü müzik şubesi programlarında piyano, keman, klarnet, viyola, viyolonsel çalgılarının öğretiminin yapıldığı ve haftalık çalgı derslerinin bir saat olarak uygulandığı anlaşılmıştır. Öğrencilerin haftada yirmi saat çalgı etüdü yapmaları istenmiştir.

3) Köy Enstitüleri programında piyano, armonyum, akordeon, keman, mandolin, bağlama çalgılarının öğretiminin yapıldığı anlaşılmıştır. Kulak eğitimi için sabit perdeli çalgıların kullanılması tavsiye edilmiştir. Mezun olabilmek için çalgı icrası zorunluluk haline getirilmiştir.

4) Öğretmen Okulları programında keman, piyano, blok flüt, mandolin, bağlama öğretiminin yapıldığı; bilindik eserlerin çalınabileceği kadar çalgı becerisi kazandırılması amaçlanmıştır.

5) Eğitim Enstitüleri programında çalgı ve orkestra dersleri uygulanmıştır. Piyano zorunlu olmakla birlikte keman, viyola, viyolonsel, klarnet, flüt, klasik gitar, blok flüt eğitimi yapıldığı anlaşılmıştır.

6) Eğitim Yüksek Okulları'nda zorunlu çalgı eğitimi yapılmıştır.

7) Eğitim Fakülteleri müzik öğretmenliği anabilim dalı programlarında 2006 yılında uygulanmaya başlanan programlardaki bireysel çalgı dersi yedi dönem sürmüş; 2018 yılındaki aynı programda 2006'ya göre değişiklikler yapılmıştır. Bireysel çalgı aynen kalmış piyano ders saatleri azaltılmıştır. Orff çalgıları ile vurmalı çalgılar dersleri programa eklenmiştir.

Kişilerle yapılan görüşmelerden elde ettiğimiz sonuçlarda ise öğretmenlerin;

1) Pedagojik formasyonlarının yeterli olduğunu düşünmelerine rağmen kendilerini müzik öğretimi konusunda yetersiz hissettikleri; lisans eğitimleri sebebiyle de çalgı öğretimi konusunda kendilerini yetersiz buldukları fark edilmiştir.

2) Çalgı performansı konusunda dikkat çekici biçimde kendilerini yetersiz hissettikleri anlaşılmış; çok azının sanatsal nitelikli bireysel çalgılarını kullandıkları

ve bununla birlikte besteleme, dağarcık gibi konularda da mesleki eğitim süreçlerinin yetersizliği sebebiyle kendilerini yetersiz buldukları görülmüştür.

3) Öğretmenlerin eğitim amaçlı olarak öğrencilere blok flüt, melodika, gitar, flüt öğrettikleri, eşlik amaçlı kullandıkları çalgıların ise en çok blok flüt ve vurmalı ritm (Orff) çalgıları olduğu fark edilmiştir. Okul öncesi ve ilkokul öğretmenlerinin çalgı öğretimi konusunda kendilerini yetersiz buldukları ancak ortaokul ve lise müzik öğretmenlerinin ise kendilerini yeterli hissettikleri ortaya çıkmıştır.

Görsel olarak kayıt altına alınan verilerin sonuçları ise şu şekildedir:

1) Okul öncesi eğitim kurumlarındaki askılıklarda blok flüt, marakas, tef, çelik üçgen, çıngırak çalgı ve aletlerinin olduğu görülmüş ancak yerden epeyce yüksekteki bu askılıkların çocuklar için erişilmesi güç pozisyonda olduğu fark edilmiştir.

2) İlkokullarda müzik dersliklerinin çok küçük olması nota sehpalı sıralar kullanılmasına engel olmakta iken sekiz ortaokulda müzik odası bulunduğu; altı ortaokulda ise müzik odası bulunmadığı ve hatta çalgıların korunmasını sağlayacak herhangi bir dolabın dahi yer almadığı görülmüştür.

3) Lise kademelerinde müzik derslerinin imkanlar dahilinde müzik odalarında işlendiği ancak müzik odası olmayan okullarda çalgıların taşınarak sınıflara götürüldüğü tespit edilmiştir. Bir okulda ders dışı etkinlikler için çok amaçlı salonun kullanıldığı ve öğrencilerin popüler müziğe yönlendirildiği; bateri ve piyano çalgılarının kullanıldığı fark edilmiştir.

4) Özel eğitim kurumlarındaki bazı müzik sınıflarında piyano, darbuka, gitar, gitar amfisi, kajon, marakas, mikrofon ayaklığı çalgı ve müzik aletleri görülmüştür.

Bu sonuçlara göre;

1) 1936 ilkokul programında çalgı olarak hem kulak eğitimi hem de müzikalite açısından Suzuki'nin de önerileri doğrultusunda, iyi bir tonalite için kemanın kullanılması istenmiştir. Ancak kemanda temiz ses elde etmeye çalışmak zor olacağından öğretmenin iyi bir icracı olmasını gerektirecek ve bununla birlikte

diyapozon kullanımı da farklı tonlardaki şarkıların başlangıç seslerinin verilmesi gerektiği durumlarda yetersiz kalacaktır.

2) 1936 İlkokul programında sınıflarda mutlaka diyapozon ve kemanın bulundurulmasının günümüz örgün/genel müzik eğitimi programı uygulamasına önemli derece ışık tutacağı düşünülebilir.

3) 2017/2018 programına baktığımızda estetik algıların geliştirilmesine yardımcı olmak için müzik eğitiminden faydalanılması gerekliliğinden söz edilmiş ancak, 2018/2019 eğitim-öğretim yılı içerisinde imkanlar dahilinde herhangi bir okul çalgısından faydalanmak yerine; örneğin besteleme, çalgı eğitimi gibi etkinlikler için teknolojik imkanlardan faydalanılmasından söz edilmiştir. Bununla birlikte çalgı eğitiminin gerekliliği ve zorunluluğu da program içeriğinde yer almıştır. Bu bağlamda programın çalgı eğitimi içeriklerinin yeniden biçimlendirilmesi gerekmektedir.

4) Yarı yapılandırılmış görüşme formlarından elde ettiğimiz sonuç; görüşme analizlerini de dikkate aldığımızda yaş farkı gözetmeksizin eski ve yeni tüm öğretmenlerimizin çalgı eğitimi konusunda yeterlilik hissetmediği verileri olmuştur.

5) Okul öncesi öğretmenleri ve sınıf eğitimi öğretmenlerinin çoğunlukla blokflüt ve melodika gibi çalgılar haricinde bir çalgı hakkında bilgisi bulunmamaktadır. Bu nedenle örgün mesleki kazanımlı programlarda çalgı eğitimi derslerinin arttırılması önerilmektedir.

6) Bu problemin branş öğretmenleri açısından öğrenim süreçlerinde ki ilgilerinin eksikliğinden kaynaklandığı ancak sınıf eğitimi öğretmenliği ve okul öncesi öğretmenlikleri açısından ise problemin; üniversite öğrenimi süresince aldıkları eğitim kalitesindeki yetersizliklerden kaynaklandığı anlaşılmıştır.

7) Özellikle erken çocukluk eğitiminde faydalanılması gereken Orff eğitiminden Müzik branşı öğretmenlerinin dahi yeterince haberleri yoktur.

8) Görüşme yöntemiyle elde ettiğimiz verilerden okulların büyük bir çoğunluğunda araç-gereç materyal kullanımında yetersizlik olduğu dikkat çekmektedir. Bunun nedeninin idari yönetimlerden kaynaklanan ilgisizlikler olduğu anlaşılmıştır.

9) Özel okullarda ise daha çok kurumların reklam ihtiyacının karşılanması amacıyla reklam yüzü olarak sanat eğitimcilerinin kullanıldığı düşünülmektedir.

10) Eğitim ortamlarındaki yetersizliklerin giderilmeye çalışılmasını ve kurumlardaki özellikle idarecilerin de, sanat eğitiminin gerekliliği konusunda hizmet içi eğitim kurslarına, seminerlere alınması gerekmektedir.

Belirtilen bu hususlar doğrultusunda;

1) Öğretim ortamlarının müzik materyal ve araç gereçleriyle donatılması;
2) İmkanların ancak eğitim-öğretim sürecinde karşılanabileceğini düşünülerek, müzik derslerinin de giderek artan oranda müzik dersliklerinde yapılması;
3) Ses eğitimi yerine çalgı eğitimine ağırlık verilmesi;
4) Müzik derslerinde programların gereği olarak geleneksel ve uluslararası niteliğe sahip çalgıların müzik eğitiminde kullanılması önerilmektedir.
5) Okul öncesi eğitim programlarında sınıflarda müzik merkezi bulundurulması ve ritm aletlerinin bu merkezde yer alması;
6) Ritm aletlerini öğretmen ve öğrencinin etkin biçimde kullanması;
7) Öğretmenin iyi bir müzik dersi yapabilmesi için öncelikle sesini koruması gerekmektedir. Bu nedenle öğretmenin mutlaka çalgı kullanması önerilmektedir.
8) Şarkılara başlarken diyapozon kullanılmasının yanında uzun sesli bir çalgı kullanılması;
9) Okul öncesi ve ilkokulun ilk sınıflarında çalgı eğitimi için ritm ağırlıklı çalışmalar yapılması ve vurmalı ritm/ezgi çalgılarının kullanılması ve programlarda müzik eğitiminin kuramsal bilgiyi de içeren bütüncül bir yaklaşımla uygulanması; şarkı dinleme/söyleme/çalma etkinliklerinden ayrı tutulmaması önerilmektedir.

KAYNAKÇA/BIBLIYOGRAFYA

36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitimi Programı, https://www.dersyap.com/depo/okuloncesi/dokumanlar/program2006.pdf, (16.08.2018).

Akarsu, Sıtkı, İlköğretim (1-8) müzik öğretim programı kazanımlarının bilişsel duyuşsal devinişsel açıdan incelenmesi, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2017.

Akyüz, Yahya, *Türk Eğitim Tarihi M.Ö.1000-M.S.2012*, 22.Baskı, Pegem Akademi, Ankara 2012.

Albuz, Aytekin, Müzik Öğretmenliği Eğitiminde Çok Boyutluluk, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 24, Sayı 2, 2004.

Altunya, Niyazi, *Gazi Eğitim Enstitüsü Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsü (1926-1980)*, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara 2006.

Ayhan, Bilge Ece, Kaya, Sibel, Okul Öncesi Müzik ve Hareketin Öğrenme Üzerindeki Etkisi, *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2016.

Canbay, Alaattin, İlköğretim Müzik Dersi öğretim programı "müzikte örgü, doku, biçim, tür" ünitesi ve uygulamalarının değerlendirilmesi, *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı*,(Basılmış Doktora Tezi)Ankara 2007.

Çimen, Gül, *Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Piyano Eğitimi*, http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri.html, (14.04.2018).

Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Müzik Etkinlikleri, http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller/M%C3%BCzik%20Etkinlikleri.pdf, (10.07.2018).

Duranoğlu, Naz Evren, Çalgı Eğitiminde Görülen Kas ve İskelet Rahatsızlıkları ve Performansa Etkileri Üzerine Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri, *Bülent Ecevit Üniversitesi Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2015.

Dursunoğlu, Halit, *Cumhuriyet Döneminde İlköğretime Öğretmen*

Yetiştirmenin Tarihi Gelişimi, https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/160/dursunoglu.html, (24.06.2018).

Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Terbiye Enstitüsü, Maarif Vekaleti Yayını, Ankara 1941.

İlkokul Programı, Maarif Vekaleti Yayını, Ankara 1936.

İlkokul Programı, Maarif Vekaleti Yayını, Ankara 1948.

İlkokul Programı, Maarif Vekaleti Yayını, Ankara 1968.

İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı, Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, Ankara 1995.

İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (1-8.Sınıflar), Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, Ankara 2006.

Koray, Fuad, *Müzik Öğretimi*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara 1996.

Köy Enstitüleri Öğretim Programı, Maarif Vekaleti Yayını, Ankara 1947.

Küçüköncü, H. Yılmaz, *Genel Müzik Kültürü Öğretimi*, Efil Yayınevi, İstanbul 2010.

Lise Müfredat Programı, Maarif Vekaleti Yayını, Ankara 1952.

Lise Müfredat Programı, Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, Ankara 1973.

Müzik Dersi Öğretim Programı (İlkokul, Ortaokul 1,2,3,4,5,6,7 ve 8. Sınıflar), http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=357, (23.11.2018).

Müzik Dersi (9,10,11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı, http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=359, (22.02.2019).

Müzik Öğretmenliği Lisans Programı, http://gse.egitim.comu.edu.tr/muzik-egitimi/ogretim-programi.html, (20.04.2019.

Müzik Öğretmenliği Lisans Programı, https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/yeni-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari, (16.03.2019).

Ortamektep Programı, Maarif Vekaleti Yayını, Ankara 1930.

Ortaokul Müfredat Programı, Maarif Vekaleti Yayını, Ankara 1949.

Ortaokul Müfredat Programı, Maarif Vekaleti Yayını, Ankara 1968.

Ortaöğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı, Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, Ankara 1995.

Ortaöğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (9.-11. Sınıflar), Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, Ankara 2006.

Okul Öncesi Eğitim Programı, Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, Ankara 2013.

Okulöncesi Öğretmenliği Lisans Programı, http://temel.egitim.comu.edu.tr/anabilim-dallari/okul-oncesi-egitimi.html, (10.10.2018).

Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programı, https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/yeni-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari, (10.05.2019).

Öğretmen Okulları ve Köy Enstitüleri Programı, Maarif Vekaleti Programı, Ankara 1953.

Özen, Nuray, Çalgı Eğitiminde Yararlanılan Müzik Eğitimi Yöntemleri, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2004.

Özmenteş, Sabahat, Çalgı Eğitiminde Özdüzenlemeli Öğrenme Taktikleri, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2008.

Polat, Bahar Büyükgönenç, *Okul Öncesi Müzik Eğitiminin Önemi ve Eğitim Yöntemleri*, https://amader.aku.edu.tr/2016/11/18/yayimlanmıs-sayilar,(14.04.2018).

Sığırtmaç, Ayperi, *Okul Öncesi Dönemde Müzik Eğitimi*, https://dergipark.org.tr/download/article-file/50118, (10.12.2018).

Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı, http://temel.egitim.comu.edu.tr/anabilim-dallari/sinif-egitimi.html, (15.03.2019).

Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı, https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/yeni-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari, (15.03.2019).

Şendurur, Yılmaz, Akgül Barış, Dolunay, Müzik Eğitimi ve Çocuklarda Bilişsel Başarı, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2002.

Sungurtekin, Şehnaz, Orff Çalgılarının Okul Müzik Eğitimindeki Yeri ve Okul Öncesi Eğitim Kurumlarındaki Uygulamalarının Değerlendirilmesi, *Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İlköğretim Anabilim Dalı, (Basılmış Yüksek Lisans Tezi) Bursa 2005.

Tarkum, Erol, Entonasyon Açısından Keman Öğretimi, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2006.

Tufan, Enver, "*Müzik Bilimleri ve Müzikoloji Bölümleri İle Müzik*

Öğretmenliği Programı Anabilim Dalındaki Piyano Eğitiminin Kapsamı ve Uygulamadaki Görünümü", https://docplayer.biz.tr/41482160-Muzik-bilimleri-ve-muzikoloji-bolumleri-ile-muzik-ogretmenligi-programi-anabilim-dalindaki-piyano-egitiminin-kapsami-ve-uygulamadaki-gorunumu.html, (17.04.2018).

Tuzcu, Özlem, *Piyano Eğitiminde Özdüzenlemeli Öğrenme Ve Öğrenme Stilleri ile Akademik Başarı Arasındaki İlişki*, (Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Basılmış Doktora Tezi), İstanbul 2016.

Uçan, Ali, *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar,* Genişletilmiş 2. Basım, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara 1997.

Varış, Fatma, *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara Üniversitesi Basımevi, 4. Baskı, Ankara 1988.

Yayla, Fatih, "*Üniversiter Yapı İçinde Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sistemi*", http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri.html, (14.04.2018).

Yıldız, Gökay, *İlköğretimde Müzik Öğretimi*, 2. Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara 2006.

Yönetken, Halil Bedii, *Müzik Öğretimi*, 1.Basım, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara 1996.

EK-3: TAAHHÜTNAME

TAAHHÜTNAME

Bu yarı yapılandırılmış görüşme formu, görüşme ses kaydı ve sınıf ortamının fotoğraflanmasına ilişkin verilerin yüksek lisans tezimde ve konuyla ilgili makalelerimin dışında kullanmayacağıma dair hazırladığım taahhütnamedir.

17.11.2017

K. Sabutay ALTIN
Müzik Eğitimcisi

EK 4: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI YENİLİK VE EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İZNİ

Evrak Tarih ve Sayısı: 29/11/2017-95478

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

Sayı : 81576613/605.01/19774239 21.11.2017
Konu: Araştırma Uygulama İzni

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi: a) Trakya Üniversitesi Rektörlüğünün 10/11/2017 tarihli ve 59426830-302.08.01-E-89841 sayılı yazısı
b) Millî Eğitim Bakanlığının 22/08/2017 tarihli ve 35558626-10.06.01-E.12607291 (2017/25) sayılı genelgesi

İlgi (a) yazı ile Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Kürşad Sabutay ALTIN'ın "Örgün Genel Müzik Eğtiminin Kazanımları Açısından Okul Çalgılarının Eğitim Amaçlı İncelenmesi" konulu yüksek lisans tezi kapsamında hazırladığı veri toplama aracının Edirne, Tekirdağ, Çanakkale, Kırklareli ve Bursa illerinde her tür ve derecedeki okullarda görev yapan müzik öğretmenlerine uygulanmasına yönelik izin talebi Genel Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Denetimi il, ilçe millî eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre; onaylı bir örneği Bakanlığımızda muhafaza edilen ve uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılmış veri toplama aracının ilgi (b) genelge doğrultusunda uygulanması hususunda;

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Bilal TIRNAKÇI
Bakan a.
Genel Müdür

Ek: Veri toplama aracı (3 sayfa)

Güvenli Elektronik İmzalı
Aslı ile Aynıdır
22/11/2017

Erdoğan GÜRLER
Bilgisayar İşletmeni

Emniyet Mahallesi Milas SokakNu:8 06560 Yenimahalle-ANKARA
Telefon No: (0 312) 296 94 00 Fax: (0 312) 213 61 36
E-Posta: yegitek@meb.gov.tr İnternet Adresi: http://yegitek.meb.gov.tr

Bilgi için: Seyda KARABULUT Öğretmen
Telefon No: (0 312) 296 95 82

Dr. Atilla DEMİRBAŞ Koordinatör

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. https://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden 7673-bece-3da6-8cb9-28f2 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE
YÜKSEK LİSANS TEZ DEĞERLENDİRME RAPORU

ÖĞRENCİNİN
ADI SOYADI: Kürşad Sabutay ALTIN
NUMARASI: 1108226105
DANIŞMANI: YRD.DOÇ.DR. H. YILMAZ KÜÇÜKÖNCÜ
TEZ KONUSU: *Örgün/Genel Müzik Eğitiminin Kazanımları Açısından Okul Çalgılarının Eğitim Amaçlı İncelenmesi*
DEĞERLENDİRME: Anabilim Dalımız Yüksek Lisans öğrencisi Kürşad Sabutay ALTIN'ın hazırlayacağı *Örgün/Genel Müzik Eğitiminin Kazanımları Açısından Okul Çalgılarının Eğitim Amaçlı İncelenmesi* başlıklı tez önerisine ilişkin değerlendirmemiz aşağıdaki gibidir.

Örgün genel müzik eğitimi; kulak eğitimi, ses eğitimi ve çalgı eğitiminden oluşan ve birbirini destekleyen bir bütündür. Bu çerçevede örgün müzik eğitiminin uygulandığı okullarımızdaki müzik derslerinde; kulak eğitimi ve ses eğitimi için araç olarak kullanılması gereken şarkıların öğretimi ve eşliğinde; müzik öğretmenin kullandığı çalgılar ile öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel gelişimine katkı sağlayabilmek için öğretilmesi gereken çalgıların müzik derslerinde kullanımının durumu tez konusunun içeriğini oluşturmaktadır.

Anabilim Dalınız 1108226105 no'lu Yüksek Lisans öğrenci Kürşad Sabutay ALTIN' ın tez önerisi, Anabilim Dalımız Akademik Kurulu'nda tartışılmış ve *Örgün/Genel Müzik Eğitiminin Kazanımları Açısından Okul Çalgılarının Eğitim Amaçlı İncelenmesi* konulu tezi hazırlamasına oybirliğiyle karar verilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. H.Yılmaz KÜÇÜKÖNCÜ

Yrd. Doç. Dr. Belgin UZUNOĞLU YEGÜL

Doç. Dr. Erol TARKUM